

ΝΕΑ ΑΦΙΞΗ Το φαινόμενο Φειδίας: Πολιτικός από... *TikTok*

Των Αθηνάς Κοζάκου και Χρυσήδας Τσιούτη
Σεισμό και αμηνανία προκάλεσε στην πολιτική ζωή του νησιού το 19,4% που πήρε στις ευρωεκλογές ως ανεξάρτητος υποψήφιος ο... influencer Φειδίας Παναγιώτου. Σε μια πρώτη ανάγνωση, φαίνεται ότι το TikTok τού άνοιξε την πόρτα στο ευρωκοινοβούλιο, αλλά τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά. **σελ.7**

Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2030;

Της Νέδης Κυριάκου
Ο Διευθυντής του Φεστιβάλ Λευκωσίας, η Διευθύντρια του Ιδρύματος Σεβέρη, η Διεύθυνση του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου και δύο νέοι καλλιτέχνες μιλούν στο «Νήμα» και καταθέτουν τις απόψεις τους για το πολιτιστικό αποτύπωμα της Λευκωσίας. Μπορεί ένας νέος «να πάρει ανάσα» στην πρωτεύουσα της Κύπρου; Ποια πολιτιστικά ερεθίσματα προσφέρει η πόλη στους διψασμένους για πολιτισμό εφήβους και τι ευκαιρίες για ανάδειξη δίνονται στους νεαρούς καλλιτέχνες; Είναι η κατανάλωση και η ανέγερση πύργων αλά Ντουμπάι η μόνη παραχώρηση του πολιτισμού στη Λευκωσία; Θα πάρει επιτέλους η Λευκωσία το πολυπόθητο χρίσμα της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης κι αν ναι, το αξίζει; **σελ.12**

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ *Γροιλανδία: Το πιο καυτό σημείο του πλανήτη*

Του Φοίβου Σαλονικίδη
Οι παλιοί «Δρόμοι του Μεταξίου» αναβιώνουν, η Ασία αναδύεται, η Ευρώπη γκρεμίζεται από την πρωτοκαθεδρία και χαράσσονται καινούργιοι απρόσμενοι δρόμοι πολύτιμων αγαθών. **σελ.3**

ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ *Το αυγό του φιδιού*

Της Ευρυδίκης Χριστοφίδη
Ακροδεξιά κόμματα αναλαμβάνουν την εξουσία στην Ευρώπη, αρθρώνουν λόγο μίσους και ενώνουν τις δυνάμεις τους υπό τις ευλογίες του Έλον Μασκ και του Τραμπ. Κάθε ομοιότητα με πρόσωπα

ΟΥΚΡΑΝΙΑ *Η κόλαση του πολέμου για τους αμάχους*

Της Λιουντμίλα Μπαχτεγιαριάν
Η συγκλονιστική μαρτυρία μιας έφηβης που βίωσε τον πόλεμο στην Ουκρανία, έζησε στα καταφύγια και δραπέτευσε από την κόλαση της Μαριούπολης. Ο πόλεμος Ουκρανίας-Ρωσίας, τόσο κοντά μας και τόσο μακριά μας, καλά κρατεί. **σελ.4-5**

ΔΙΑΦΘΟΡΑ *Ανδρών επιφανών πάσα γη... σκάνδαλον*

Του Φοίβου Σαλονικίδη
Με σωρεία σκανδάλων να έρχονται στο φως, με κάποια ήδη υπό επίσημη διερεύνηση, η Κυπριακή Δημοκρατία ταλανίζεται κι οι πολίτες της παρακολουθούν (δήθεν) έκπληκτοι. Οι νέοι παίρνουν θέση για την κοινωνία στην οποία θέλουν να ζήσουν. **σελ. 7**

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ή ΕΠΑΡΧΙΑ;

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ *Οι φιλάνθρωποι του καναπέ κι ο οίκτος τους*

Του Φάνη Γρατσία
Πώς η οργανωμένη φιλανθρωπία, όχι μόνο αντίκειται στον ορισμό της φιλανθρωπίας, αλλά ακόμα χειρότερα, εφησυχάζει συνειδήσεις, αθρώνει το κράτος για την απουσία πολιτικής και την κοινωνία για τις προκαταλήψεις της. **σελ.11**

Τ.Ν. *Μην ταραξέστε! 'Ένα απλό εργαλείο είναι*

Των Οδυσσέα Πιερίδη και Άννας - Μαρίας Χατζηπαναγή
Η υφήλιος παρακολουθεί την κούρσα κρατών και ολιγαρχών να αποκτήσουν τον έλεγχο της τεχνολογίας της Τ.Ν.: ΗΠΑ, Κίνα και Ινδία μπαίνουν στον αγώνα για ισχυρότερη, γρηγορότερη, φθηνότερη και ανθρωπινότερη Τ.Ν. Μια ψύχραιμη κι ορθολογιστική εκτίμηση από δύο μαθητές που δεν μαςάνε... **σελ.16**

WOKE

Τον άντρα/τη γυναίκα, Μούσα, τον/την πολύτροπο/η να μου ανιστορήσεις...

Της Νέδης Κυριάκου
Η αστυνομία του λόγου εκδιώκει εμμονικά από σχολεία και πανεπιστήμια τον Όμηρο, τον Σαίξπηρ, τον Παπαδιαμάντη στο όνομα της Woke κουλτούρας. Μήπως ήρθε η ώρα της αφύπνισης των εραστών της κλασικής λογοτεχνίας; **σελ.15**

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ *Μια άλλη ριβιέρα*

Της Άννας - Μαρίας Χατζηπαναγή

Η πόλη του Οθέλλου, η πόλη-φάντασμα, η πόλη-όραμα εργαλειοποιείται από την Άγκυρα. Ενώ οποιαδήποτε δραστηριότητα μέσα στην πόλη θεωρείται από τη διεθνή κοινότητα παραβίαση του διεθνούς δικαίου, το παράνομο κατοχικό καθεστώς προχωρεί σε «αναπτυξιακά» έργα. Η γενιά των Κυπρίων που δεν έζησε την εισβολή επιμένουν ότι θα επιστρέψουν στην πόλη, πιστοί στην άνοιξή της. **σελ.9**

Σημείωμα της Συντακτικής Επιτροπής

Να ’μαστε κι εμείς, λοιπόν. Συνεχιστές μιας πανάρχαιης ιστορίας, πιάνουμε την άκρη του νήματος και ξετυλίγουμε το κουβάρι... Γινόμαστε υφάντρες και υφαντές. Περνάμε τις κλωστές στο στημόνι, συντονίζουμε τις κινήσεις μας με τον νου, τη φαντασία και τη μνήμη και συνεχίζουμε το πανάρχαιο σχέδιο απ’ το σημείο που μας έχει παραδοθεί. Αυτό το υφαντό δεν τελειώνει ποτέ. Όπως δεν τελειώνει ποτέ η μνήμη, η συλλογική και η ατομική. Όπως δεν τελειώνει ποτέ η φαντασία και το όνειρο, που εκτείνονται στο μέλλον. Όπως δεν τελειώνει ποτέ η πίστη και ο αγώνας του ανθρώπου να κρατηθεί από τις ρίζες του και να παραδώσει την άκρη του νήματος στους επόμενους, για να συνεχίσουν το υφαντό... Και το νήμα συνεχίζει το ταξίδι του μέσα στον χρόνο. Ακολουθεί τους πανάρχαιους δρόμους του μεταξίου, περνά από τη Ρωσία και την Ουκρανία, κάνει μια στάση στην καρδιά της Ευρώπης, διατρέχει ολόκληρο τον Ελληνισμό, από το Αιγαίο μέχρι την Κύπρο, συντονίζει τις κινήσεις του με τους παλμούς της καρδιάς μας και συνεχίζει την πορεία του ως την Αμερική, εκεί όπου κινούνται τα νήματα του ολοκαίνουργιου τεχνολογικού μας κόσμου... Το δικό μας Νήμα διαγράφει και μια δική του πορεία, ξετυλίγοντας ένα καινούργιο κουβάρι. Εγκαινιάζει μια καινούργια παράδοση για το παλαιότερο σχολείο της Κύπρου, το Σχολείο μας, μια καινούργια αρχή, ίσως και μία νέα εποχή προβληματισμού και κριτικής αντιμετώπισης της πραγματικότητας. Δίνει βήμα στη νέα γενιά, οπλίζει το χέρι της με μολύβι και χαρτί και της προσφέρει τη δυνατότητα να γίνει ορατή, να ορθώσει το ανστήματά της μέσα σε έναν κόσμο που καταρρέει και να τον ξανακτίσει, γκρεμίζοντας το παλιό και το σάπιο και ανακαινίζοντας το διαχρονικό με την δύναμη της δημιουργίας. Ευχόμαστε η αρχή του Νήματος να εμπνεύσει στο μέλλον και άλλους συμμαθητές μας, να συνεχίσουν να ξετυλίζουν το κουβάρι...

Το Νήμα Τεύχος 1

Ιδιοκτήτρια/Υπεύθυνη κατά νόμον:
Μαρία Μορφή, Διευθύντρια

Αρχισυνταξία:

Φοίβος Σαλονικίδης, Νέδη Κυριάκου και Ειρήνη Χατζηρηγορίου

Συντακτική επιτροπή:

Φοίβος Σαλονικίδης, Λιουντμίλα Μπαχτεγιάριάν, Ευρυδική Χριστοφίδη, Αθηνά Κοζάκου, Χρυσήδα Τσιούτη, Άννα – Μαρία Χατζηπαναγή, Σταύρια Παναγιώτου, Στυλιάνα Αγγρότη, Φάνης Γρατσίας, Στυλιάνα Παχίτη, Νέδη Κυριάκου, Καλλιρόη Μιχαήλ, Σοφία Σινκλαίρ, Ειρήνη Χατζηρηγορίου, Κατερίνα Παρτζίλη, Μελία Μανιτάκη Λοΐζου, Οδυσσέας Πιερίδης, Δέσποινα Μισοΐδου, Άγγελος – Μάριος Νικολάου, Κωνσταντίνα Ευθυβούλου, Κωνσταντίνος Ιωάννου, Χαράλαμπος Κούννος, Σοφία Ψυχογιού

Σκίτσα: Λυδία Ματθαίου, Χάρης Αριστείδου

Φωτογραφίες: οι μαθήτρίες Κωνσταντίνα Ευθυβούλου, Καλλιρόη Μιχαήλ και οι καθηγητές Φωτογραφίας Χάρης Ζεβλάρης και Έλενα Παΐσιου

Συντονισμός και επιμέλεια ύλης: οι Φιλόλογοι Νέλλη Τσελίκη, Κυριακή Βιάνου Βαλιαντή, Ιωάννα Χρυσάφη, Χριστόδουλος Γεωργιάδης

Σχεδιασμός: ο Φιλόλογος Ανδρέας Μαλάης, η μαθήτρια Εύα Μαυροφοράκη, ο καθηγητής Τέχνης Παναγιώτης Γρηγορίου

Θερμές ευχαριστίες σε όλους όσοι συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην έκδοση της εφημερίδας.

Μαθητικές εκδόσεις

Στη γοητεία τους θα ενδώσεις.

Τέσσερις ιστορίες πάθους με τη γλώσσα και έρωτα με το τυπογραφικό μελάνι.

Από την Αρχισυνταξία.

Τέσσερις διαφορετικές γενιές ανθρώπων, ένα κοινό πάθος!

Τι συνδέει έναν λόγοι, διακεκριμένο, επίτιμο Καθηγητή Πανεπιστημίου, μία μαχητική ποιήτρια και αγωνίστρια της ΕΟΚΑ, έναν φλογερό ήρωα του Ελληνοϊταλικού Πολέμου και της Εθνικής Αντίστασης και, τέλος, μια ρομαντική ομάδα μαθητών που στην τρίτη χιλιετία της σάς απευθύνονται από το... βήμα του Βήματος; Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες που θα διατρέξετε. Ο Ροδίωνας Γεωργιάδης, η Μαρούλα Ιακωβίδου Βιολάρη, ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης και οι γράφοντες, μοιραζόμαστε ένα κοινό πάθος: από την εφηβεία έχουμε γευτεί τη συγκίνηση που προσφέρει η δημοσίευση ενός δικού μας κειμένου, μιας δοκιμής να ντύσουμε με λόγο ό,τι τεκνιάζεται γύρω μας. Θα λέγαμε πως μας έτρωσε ο έρωτας του μελανόστικτου χαρτιού και έκτοτε ό,τι παρατηρούμε, ό,τι σφαιρινόμαστε ή διαισθανόμαστε, ό,τι σκεφτόμαστε, νιώθουμε ή ονειρευόμαστε, τείνουμε να το καταγράφουμε -αφού το σβήσουμε και το γράφουμε πολλές φορές!

Η «Σάλπιγξ» του Ροδίωνα Γεωργιάδη

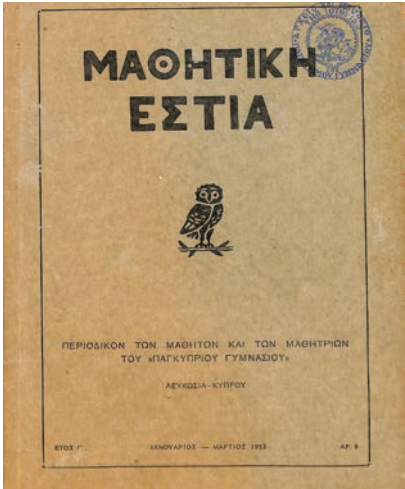

Ο Ροδίων Γεωργιάδης αποφοίτησε από το Παγκύπριον Γυμνάσιον το 1934 και από τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1940. Κατετάγη εθελοντής σε ευζωνικό σύνταγμα και πολέμησε στην Αλβανία. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής εντάχθηκε στην εθνική αντίσταση, συνελήφθηκε, καταδικάστηκε και πέθανε από φυματίωση στις 16 Οκτωβρίου 1944, στις φυλακές του Βραδεμβούργου.

Τοντας μαθητής του Παγκυπρίου Γυμνασίου, έγραφε μόνος του, στο χέρι, μια μαθητική εφημερίδα, με τον τίτλο «Σάλπιγξ», εβδομαδιαία σχολική εφημερίς. Παρατίθεται το γοητευτικό προγραμματικό άρθρο του πρώτου φύλλου (20/04/1933): «Με πιστιν και πεποίθησιν εμφανιζόμεθα ενώπιον του μαθητικού κοινού του Παγκυπρίου Γυμνασίου [...] Γνωρίζομεν αρκούντως τα καθήκοντα μιας εφημερίδας [...] Υποσχόμεθα να εργασθώμεν ως τιμιοι δημοσιογράφοι [...] ώστε η εμφάνισις ημών να ευχαριστήση το κοινόν διά το οποίον εμφανιζόμεθα».

Μαρούλα Ιακωβίδου Βιολάρη: Στην πρωτοπορία των αγώνων

Η Μαρούλα Ιακωβίδου Βιολάρη υπήρξε η πρώτη γυναίκα που -στη συντηρητική κοινωνία της Κύπρου της δεκαετίας του 1950- ασχολήθηκε επαγγελματικά με ένα ανδροκρατούμενο τότε επάγγελμα, τη δημοσιογραφία. Υπήρξε, επίσης, δραστήριο μέλος της ΕΟΚΑ. Στην κουβέντα μας, ανέφερε με συγκίνηση και περηφάνια ότι η πρώτη φορά που ένα κείμενό της τυπώθηκε στο χαρτί, ήταν στη μαθητική εφημερίδα του Παγκυπρίου Γυμνασίου, «Μαθητική Εστία», τον Μάρτιο του 1953, όταν φοιτούσε στην Α' Λυκείου. Όπως και ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης, εντοπίζει σε τούτο το ξεκίνημα την αφορμή να αγαπήσει τη γλώσσα και να εκτιμήσει τη δύναμή της.

Το «Μαθητικό Σάλπισμα» του Γεώργιου Μπαμπινιώτη

Ο επίτιμος καθηγητής Γλωσσολογίας, Γεώργιος Μπαμπινιώτης, επισκέφθηκε το Σχολείο μας στις 7 Φεβρουαρίου και παραχώρησε συνέντευξη στη μαθήτριά, Ελένη Δημητρίου:

Έχετε αναφέρει ότι αφετηρία για να ασχοληθείτε με τη γλωσσολογία υπήρξε η εμπλοκή σας στην έκδοση της μαθητικής εφημερίδας του σχολείου σας. Πώς έγινε αυτό;

Η δική μου αφετηρία ήτανε στο Γυμνάσιο, με την εφημερίδα Το «Μαθητικό Σάλπισμα», στην οποία ήμουν εκδότης -δηλαδή έγραφα το κύριο άρθρο, έπαιρνα συνεντεύξεις και είχα τη συνολική επιμέλεια. Αυτό που συνειδητοποιώ είναι πως αυτή η ενασχόληση καθόρισε τα βήματά μου: αγάπησα τη γλώσσα, δούλεψα τον γραπτό λόγο, μπήκα στη Φιλολογία και επέλεξα την ειδικότητα της Γλωσσολογίας [...] Το ένα έφερε το άλλο.

Πάντως, αυτό που χαρακτηρίζει τη σχέση μου με τη γλώσσα είναι το πάθος: δεν υπήρξε ποτέ μια απλή επαγγελματική σχέση.

Πιστεύετε, λοιπόν, ότι είναι εν γένει σημαντικός ο ρόλος και η σημασία των μαθητικών εκδόσεων;
Οπωσδήποτε, θεωρώ ότι μέσω της έκδοσης εφημερίδων στα σχολεία επιτυγχάνεται ένα πνευματικό ξεκίνημα που παρέχει μια αφορμή για μια άλλη σχέση με τη γλώσσα. Είχα πολλές φορές την ευκαιρία να δώσω συνεντεύξεις σε μαθητές από όλη την Ελλάδα και διαπίστωσα πως πρόκειται για μια διαδικασία καθαρά παιδευτική. Παιδείας υπόθεση. Άρα, χαιρετίζω τις μαθητικές εκδόσεις και συχαίρω όσους τις υπηρετούν.

Το «Βήμα» της Κύπρου από το Παγκύπριο

Τον Νοέμβριο του 2022, ανταποκρινόμενοι στο τιμητικό κάλεσμα που λάβαμε από «Το Βήμα» να εκπροσωπήσουμε την Κύπρο στον κύκλο των εκδόσεων των ελληνικών μαθητικών εφημερίδων, επιχειρήσαμε να παρουσιάσουμε το Σχολείο, την πόλη και τον τόπο μας μέσα από ένα σύνολο πρωτότυπων άρθρων, ρεπορτάζ και συνεντεύξεων.

Το νήμα ξετυλίγεται όμορφα και η κάθε γενιά υφαινεί το δικής της αισθητικής και περιεχομένου πέπλο. Ελπίζουμε κι εμείς να τα καταφέρουμε! Ευχαριστούμε για το βήμα!

Από τη Δύση στην Ανατολή

Πώς αναβιώνουν οι «Δρόμοι του Μεταξίου»

Του Φοίβου Σαλονικίδη

Στην ανατολή του 2025, σε μια περίοδο με διχαστικές συγκρούσεις όπως ο πόλεμος Ρωσίας - Ουκρανίας και η σύρραξη μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς στη Γάζα, η διεθνής πολιτική σκηνή φαίνεται χαώδης και δυνητικά καταστροφική. Η άνοδος του Ντόναλντ Τραμπ στην εξουσία για δεύτερη φορά και οι διαφωνίες που προκύπτουν συνεπεία των πολιτικών του εξαγγελιών, παράλληλα με τις εντάσεις που παρατηρούνται στο εσωτερικό της Ευρώπης λόγω της δυστοκίας στη λήψη κοινών αποφάσεων για κρίσιμα ζητήματα, δημιουργούν την εσφαλμένη, μάλλον, εντύπωση ότι ο δυτικός κόσμος αποτελεί το κέντρο των εξελίξεων. Κι ενώ η Δύση σφραλσκοπεί, αναδύονται σταθερά νέοι «Δρόμοι του Μεταξίου» ανατολικότερα.

Οι παλιοί «Δρόμοι του Μεταξίου»

Ιστορικά, με τον όρο «Δρόμοι του Μεταξίου» αναφερόμαστε σε ένα δίκτυο εμπορικών διαδρομών που συνέδεαν την Ανατολή με τη Δύση από την αρχαιότητα έως τον Μεσαίωνα. Δεν περιγράφει μόνο την μεταφορά αγαθών, όπως το μετάξι και τα μπαχαρικά, αλλά και τους τρόπους με τους οποίους συνυφαίνονταν άνθρωποι και κουλτούρες. Οι «Δρόμοι του Μεταξίου» ιστορικά ανέδειξαν τον καιριο ρόλο που διαδραματίζει ο έλεγχος των φυσικών πόρων και του εμπορίου ως κίνητρο των εκστρατειών που συνέβαλαν στην άνοδο των αυτοκρατοριών. Για αιώνες οι δρόμοι αυτοί αποτέλεσαν τον άξονα γύρω από τον οποίο περιστρεφόταν ολόκληρος ο πλανήτης.

Ο παλιός κόσμος αναδιπλώνεται

Οι γεωπολιτικές εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών έχουν οδηγήσει σε δραματική

μετατόπιση του παγκόσμιου κέντρου. Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, η νίκη του Τραμπ στις προεδρικές εκλογές με το σύνθημα «Να ξανακάνουμε μεγάλη την Αμερική» αντανάκλα μια πολιτική που επικεντρώνεται αποκλειστικά στα αμερικανικά συμφέροντα. Ενέργειες του Τραμπ όπως η αποχώρηση από τη διεθνή συμφωνία του Παρισιού για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και η απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων από το Αφγανιστάν, υπογράφισαν την πρόθεση αποδέσμευσης της χώρας από διεθνείς δεσμεύσεις. Η απόφασή του το 2025 για επιβολή δαμών σε εισαγόμενα προϊόντα, ιδίως από την Κίνα και την Ευρώπη, στοχεύει στην προστασία της αμερικανικής βιομηχανίας, αλλά παράλληλα δημιουργεί νέες εντάσεις στη διεθνή σκηνή.

η Ασία αναδεικνύεται ως δυναμικός πυρήνας συνεργασίας και ανάπτυξης

Στην Ευρώπη, πλήγματα έχουν δεχτεί οι ιδρυτικές αξίες της, με αποτέλεσμα την έλλειψη εμπιστοσύνης την οποία συνοψίζει η αποχώρηση της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα, η αύξηση των μεταναστευτικών ροών έχει δημιουργήσει πίεση στις χώρες πρώτης υποδοχής, όπως η Ιταλία, η Ελλάδα και η Ισπανία. Κάποια κράτη, κυρίως της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, αντιτίθενται στην υποδοχή προσφύγων και στον διαμοιρασμό των βαρών,

επισημαίνοντας τις ανησυχίες τους για την ασφάλεια και την πολιτισμική τους ταυτότητα. Αποτέλεσμα, η εκδήλωση ευρωσκεπτικιστικών και εθνικιστικών τάσεων σε πολλές χώρες.

Η πρόσφατη απροκάλυπτη υποστήριξη που εκφράζει ο Έλον Μασκ για την ακροδεξιά του AfD έχει προκαλέσει πανευρωπαϊκή ανησυχία, καθώς ενδέχεται να ενδυναμώσει τις ακροδεξιές θέσεις και να προωθήσει την πολιτική της απομόνωσης, που θα έχει αρνητικές συνέπειες στην κοινωνική συνοχή, την πολιτική σταθερότητα της Ευρώπης αλλά και στη βιομηχανική παραγωγή της ατμομηχανής της Ευρώπης, της Γερμανίας.

Η Ασία ανεβαίνει

Και ενώ η Ευρώπη παλεύει να διατηρήσει τη συνοχή και την αυτονομία της απέναντι στις γεωπολιτικές πιέσεις, η Ασία σταθερά και με συνέπεια αναδεικνύεται ως δυναμικός πυρήνας συνεργασίας και ανάπτυξης, επαναπροσδιορίζοντας την παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων. Η Κίνα, σύμφωνα με τον Κινέζο πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ, έχει υιοθετήσει μια «εξωστρεφή» στρατηγική, γεγονός που φαίνεται και από την Πρωτοβουλία Ζώνη και Δρόμος στην οποία συμμετέχουν 80 χώρες ανά το παγκόσμιο. Η Κίνα φαίνεται να έχει παραμερίσει τις διαφορές της με τα λοιπά κράτη της Ασίας, χρηματοδοτεί τεράστια έργα υποδομής στην Ασία, την Ευρώπη και την Αφρική και παρουσιάζεται ως ο νέος διαλλακτικός και ρυθμιστικός παράγοντας στα παγκόσμια δρώμενα. Η αναδιάρθρωση των παγκόσμιων εμπορικών διαδρομών με επίκεντρο την Ασία είναι ήδη σε εξέλιξη.

Οι συγκρούσεις

Η παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή δεν διαμορφώνεται μόνο από οικονομικές

συνεργασίες και εμπορικούς δρόμους, αλλά και από συγκρούσεις που αναδεικνύουν την αποτυχία της διεθνούς διπλωματίας. Οι πόλεμοι στην Ουκρανία και στη Γάζα αποτελούν τρανταχτό παράδειγμα. Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει φέρει στο προσκήνιο γεωπολιτικές εντάσεις μεταξύ Δύσης και Ανατολής, καθώς έχει προκληθεί στην Ευρώπη ενεργειακή κρίση, λόγω της διακοπής των ρωσικών προμηθειών και διχασμός εντός του ΝΑΤΟ σχετικά με τις στρατηγικές απαντήσεις που πρέπει να δοθούν.

Ο πόλεμος στη Γάζα έχει προκαλέσει σοβαρή ανθρωπιστική κρίση με χιλιάδες θύματα και εκτοπισμένους. Η διεθνής κοινότητα έχει εκφράσει επανειλημμένα ανησυχία για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις επιθέσεις κατά αμάχων. Την ώρα που γράφεται το άρθρο αυτό έχει συμφωνηθεί εκεχειρία, η οποία ελπίζουμε ότι δεν θα αποδειχθεί εύθραυστη.

Το παγκόσμιο παζλ

Σε έναν κόσμο γεμάτο αλληλεξάρτησεις και συγκρούσεις πρέπει να αντιληφθούμε την ευρύτερη εικόνα. Οι πόλεμοι, οι οικονομικές πρωτοβουλίες και οι πολιτικές στρατηγικές δεν είναι μεμονωμένες ενέργειες, αλλά κομμάτια ενός ευρύτερου παγκόσμιου παζλ. Η Ουκρανία, η Γάζα, οι νέοι «δρόμοι του Μεταξίου» και οι αναταράξεις εντός της Ευρώπης είναι εκφάνσεις μιας εποχής που χαρακτηρίζεται από ραγδαίες μεταβολές. Για να κατανοήσουμε πραγματικά τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που προκύπτουν, πρέπει να εντοπίζουμε μηχανισμούς μέσω των οποίων διασυνδέεται ο κόσμος. Να συνειδητοποιήσουμε τη σημασία των νέων «δρόμων του Μεταξίου», των οποίων η ανάπτυξη και επέκταση θα διαμορφώσει ξανά τον κόσμο. Γιατί αυτό συνέβαινε πάντα.

Ο καινούργιος δρόμος του μεταξίου

Καθώς οι πάγοι λιώνουν, νέες διαδρομές και γεωπολιτικές φιλοδοξίες αναδύονται, με τη Γροιλανδία να καθίσταται το πιο «καυτό» ψυχρό έδαφος στον πλανήτη. Η κλιματική αλλαγή ανοίγει νέες θαλάσσιες οδούς βόρεια της Ρωσίας που μειώνουν σημαντικά τον χρόνο μεταφοράς μεταξύ Ασίας, Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής, προσφέροντας οικονομικά και στρατηγικά πλεονεκτήματα. Παράλληλα, αποκαλύπτεται ότι η Γροιλανδία διαθέτει μερικά από τα μεγαλύτερα αποθέματα στον κόσμο αναξιοποίητων σπανίων γαιών, απαραίτητων για την ΤΝ.

Ενώ οι Κινέζοι από το 2009 βρίσκονται στη Γροιλανδία ως στρατηγικοί εταίροι, οι ΗΠΑ φαίνεται να έχουν ακόμη μεγαλύτερες φιλοδοξίες, με τον πρόεδρο, Ντόναλντ Τραμπ, ήδη από το 2019 να εκφράζει για πρώτη φορά το πρωτάκουστο ενδιαφέρον του για απόκτηση της Γροιλανδίας, δηλώνοντας: «Νομίζω ότι ο λαός θέλει να είναι μαζί μας». Μετά την επανεκλογή του το 2024, επανέφερε το ζήτημα, δηλώνοντας: «Νομίζω ότι θα την πάρουμε».

Οι μεταβολές αυτές αναδιαμορφώνουν το παγκόσμιο γεωπολιτικό σκηνικό. Η αυξανόμενη ζήτηση για σπάνιες γαίες, σε συνδυασμό με τη στρατηγική σημασία των νέων θαλάσσιων οδών, ενισχύει το ενδιαφέρον μεγάλων δυνάμεων, καθιστώντας την περιοχή πεδίο έντονου ανταγωνισμού. Η περιοχή εξελίσσεται σε στρατηγικό κόμβο, ικανό να επηρεάσει την παγκόσμια οικονομία και την ισορροπία δυνάμεων.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΦΡΟΣΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ «Ήμουν και εγώ στην κόλαση»

Μια συγκλονιστική μαρτυρία

Της Λιουντμίλα Μπαχτεγιαριάν

Ο πόλεμος της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας συνεχίζεται για περισσότερα από τρία χρόνια. Ο ρωσικός στρατός διαπράττει τρομερά εγκλήματα πολέμου στην Ουκρανία, που θυμίζουν τη σκοτεινή περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ανάμεσα σε αυτούς που κατάφεραν ως εκ θαύματος να επιβιώσουν σε αυτήν την κόλαση ήταν και η φίλη μου, η δεκατετράχρονη τότε Κύπρια, Φρόσω Χαραλάμπους, που ήρθε στην Κύπρο από τη Μαριούπολη. Η Φρόσω μού παραχώρησε τη συνέντευξη που ακολουθεί.

Πες μας, ποια είσαι, από πού είσαι, πού γεννήθηκες.

Είμαι Κύπρια, από τη Λευκωσία. Γεννήθηκα εδώ και έζησα στην Κύπρο μέχρι τα 5 μου. Μετά μετακόμισα στην Ουκρανία, για να ζήσω με τη γιαγιά μου και τον θείο μου. Πήγαينا σχολείο στην Μαριούπολη για 9 χρόνια και μετά άρχισε ο πόλεμος.

Αγαπούσες την πόλη σου; Πες μας λίγο γι' αυτήν.

Ναι, μου άρεσε η Μαριούπολη. Ήταν πολύ όμορφη, με όμορφους δρόμους στο κέντρο της πόλης και θέατρο. Το βράδυ όλα ήταν φωτισμένα. Ήταν μια πανέμορφη πόλη.

Θυμάσαι πώς ξεκίνησε ο βομβαρδισμός της πόλης;

Ξύπνησα το πρωί της 24ης Φεβρουαρίου η ώρα 10 και αμέσως αναρωτήθηκα γιατί κανέναν δεν με ξύπνησε για το σχολείο. Πήγα στη γιαγιά μου και στον θείο μου να ρωτήσω, αλλά δεν μου απάντησαν και μετά από αυτό μπήκα στο γκρουπ της τάξης στο βάιμπερ και είδα όλους να συζητούν για το ξέσπασμα του πολέμου. Μετά, ήχησε η σειρήνα αεροπορικής επιδρομής. Τρέξαμε στο καταφύγιο και ακούσαμε εκρήξεις πολύ κοντά μας. Την 1η Μαρτίου πήγαμε ξανά στο καταφύγιο. Μετά ξανά και ξανά το ίδιο.

το πρώτο βράδυ κοιμήθηκα στο τραπέζι κι οι υπόλοιποι σε καρέκλες

Από την 1η Μαρτίου ουσιαστικά ζούσατε σε καταφύγιο. Τι ζήσατε εκεί και πώς ζήσατε;

Ήμασταν τρεις: εγώ, η γιαγιά μου και ο θείος μου. Μετατρέψαμε τα τραπέζια που ήταν

εκεί σε κρεβάτια. Έπρεπε να κοιμηθούμε στον διάδρομο, γιατί όλα τα δωμάτια στο καταφύγιο ήταν κατελημμένα. Το πρώτο βράδυ κοιμήθηκα στο τραπέζι και η γιαγιά και ο θείος μου κοιμήθηκαν σε καρέκλες. Γνωρίσαμε μια άλλη οικογένεια, ένα κορίτσι στην ηλικία μου, τη μαμά και τον μπαμπά της. Από εκείνη τη στιγμή μέيناμε στο καταφύγιο χωρίς να βγαίνουμε έξω. Από το καταφύγιο, μεταφέρονταν πτώματα, συνήθως ηλικιωμένοι που πέθαιναν πιθανότατα λόγω έλλειψης φαρμάκων. Τους έβγαζαν στον δρόμο και απλώς τους πετούσαν εκεί.

Πώς ήταν η κατάσταση με το φαγητό σας;

Στην αρχή φέρναμε φαγητό από το σπίτι. Τρέχαμε πολλές φορές να το φέρουμε. Στην αρχή τρώγαμε ό,τι έφερναν. Στη συνέχεια άρχισαν να ανάβουν φωτιές στον δρόμο, όταν επικρατούσε σχετική ησυχία μετά από βομβαρδισμούς. Η διατροφή μας συνήθως αποτελούνταν από ρύζι, φαγόπυρο και πατάτες. Οι άνθρωποι έπρεπε να παίρνουν νερό ρισκάροντας τη ζωή τους, δηλαδή κάποιοι πήγαιναν να πάρουν νερό και απλώς δεν επέστρεφαν. Μας έφερναν νερό τις πρώτες μέρες, πολύ νερό. Στη συνέχεια, στις 9 Μαρτίου, δύο βόμβες έπεσαν στο 5ο κτήριο του πανεπιστημίου. Ήταν περίπου 20 μέτρα μακριά από το καταφύγιό μας.

Είχατε πληροφορίες από την κυβέρνηση, από τις αρχές, για την εκκένωση του πληθυσμού; Υπήρχαν τέτοιες πληροφορίες;

Ναι, τέτοιες πληροφορίες έφτασαν σε εμάς από ανθρώπους που είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Στις 9 Μαρτίου

πήγαμε στο θέατρο, γιατί μας είπαν ότι θα γίνει εκκένωση από εκεί: «Θα υπάρχουν λεωφορεία και θα πάνε όλοι σε αυτό το θέατρο». Πήγαμε εκεί. Είχε πολύ κόσμο, αλλά τελικά δεν έγινε τίποτα και επιστρέψαμε.

Τι αποφάσισατε να κάνετε στις 31 Μαρτίου, όταν συνειδητοποιήσατε ότι όλοι είχαν φύγει χωρίς εσάς;

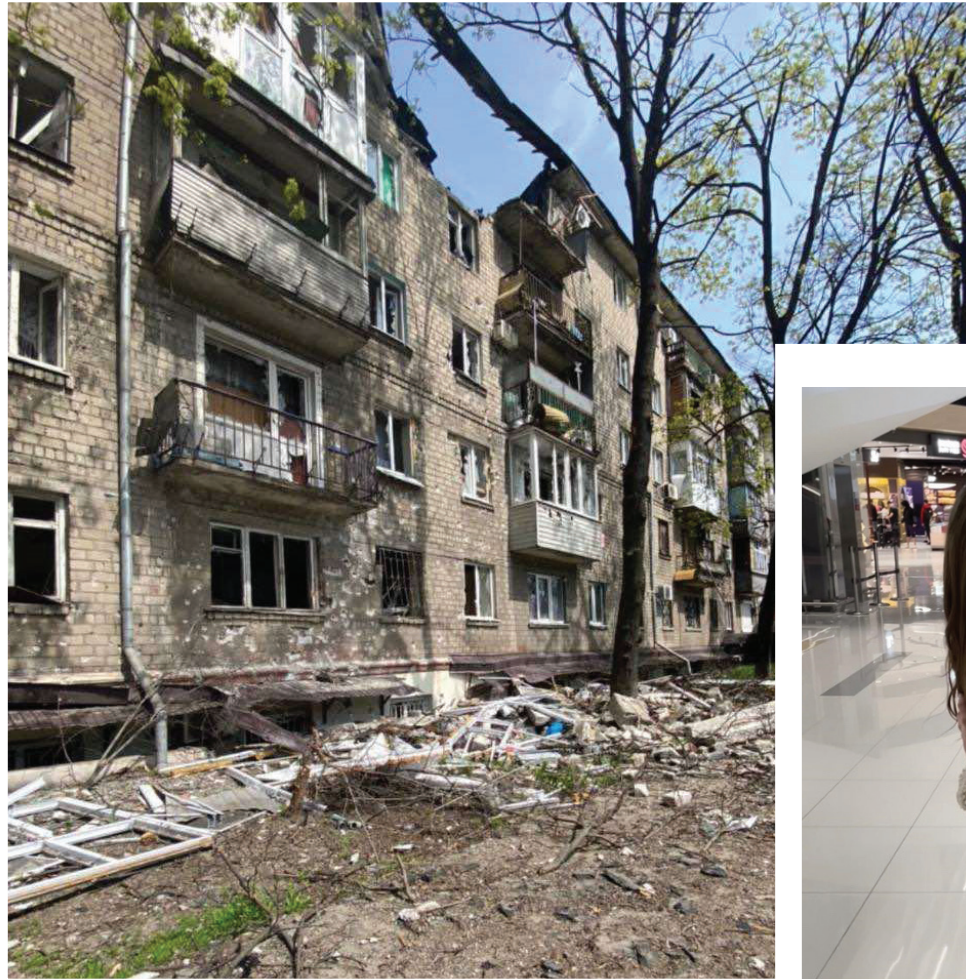
Αποφασίσαμε να φύγουμε. Την προηγούμενη μέρα, φτιάξαμε ένα σχέδιο εκκένωσης και αποφασίσαμε να πάμε μόνοι μας. Περπατήσαμε για τρεις ώρες αλλά χάσαμε πολλές φορές τον δρόμο μας και αλλάζαμε συνεχώς κατεύθυνση, γιατί ξεκινούσαν πυροβολισμοί εκεί όπου πηγαίναμε ή έπεφταν βόμβες. Ο κόσμος μάς βοηθούσε στην πορεία. Μας έλεγαν ποιες γειτονιές ήταν υπό τον έλεγχο του ουκρανικού στρατού, ποιες ήταν υπό τον έλεγχο των Ρώσων και πού να μην πάμε. Κάποια στιγμή, αεροπλάνα πέταξαν χαμηλά από πάνω μας και πάλι άρχισαν εκρήξεις και πυροβολισμοί κάπου εκεί κοντά. Ήταν πολύ τρομακτικό. Κουβαλούσαμε τσάντες με πράγματα. Ήταν δύσκολο. Ήμασταν με την οικογένεια των φίλων μας και δύο ηλικιωμένες γιαγιάδες και τον παππού. Περπατούσαν με δυσκολία. Έπρεπε να τους στηρίζουμε. Φτάσαμε στη 17η μικροπεριφέρεια. Εκεί υπήρχαν ήδη Ρώσοι. Αυτοαποκαλούνταν στρατεύματα «DPR». Τους ρωτήσαμε αν μπορούσαμε να πάμε παραπέρα και είπαν ότι ήταν ασφαλές να πάμε παρακάτω και μας έδειξαν ποιον δρόμο να πάρουμε. Στη συνέχεια, είδαμε ένα νοσοκομείο. Πρώτη φορά συναντήσαμε μεγάλο πλήθος, γιατί όλα καταστράφηκαν. Όταν περπατούσαμε βλέπαμε σπίτια να καίγονται παντού, ο κόσμος φώναζε «βοήθεια, σώστε μας» από τα φλεγόμενα σπίτια, κανείς δεν βοηθούσε, κανείς δεν ήταν εκεί, κανένας. Πολλοί άνθρωποι μαγειρεύαν φαγητό πάνω σε φωτιές. Είδα να θάβουν κάποιο στην αυλή δίπλα στο νοσοκομείο. Οι ενήλικοι πήγαν να μάθουν τι συνέβαινε και τους είπαν ότι ο στρατός έπαιρνε κόσμο με λεωφορεία στα «DPR». Η πόλη ήταν περικυκλωμένη από Ρώσους. Ήταν αδύνατο να περάσουμε στο ελεύθερο έδαφος της Ουκρανίας. Δεν είχαμε άλλη επιλογή και θέλαμε απλώς να ξεφύγουμε από αυτή την κόλαση. Εγγραφίκαμε για εκκένωση. Ήμασταν τυχεροί, τα λεωφορεία έφτασαν γρήγορα, μπήκαμε μέσα και φύγαμε από τη Μαριούπολη, που δεν υπήρχε πια. Μας έφεραν στο χωριό Νικολσκόγιε, που τώρα οι Ρώσοι το μετονόμασαν σε Βολονταρσκόγιε. Φτάσαμε, κατεβήκαμε από το λεωφορείο και ένιωσα ευτυχισμένη που δεν υπήρχαν πυροβολισμοί ή εκρήξεις κοντά. Όλα ήταν ήσυχα. Μας άφησαν κοντά σε ένα σχολείο, όπου στέκονταν ακτιβιστές από το ρωσικό κόμμα «Ενωμένη Ρωσία». Είπαν ότι ο θείος μου έπρεπε να γραφτεί για «φιλτράρισμα» (ανάκριση από τους Ρώσους για τον εντοπισμό συνεργατών των Ουκρανών). Χρειάστηκαν αρκετές μέρες για να «φιλτραριστεί». Η αστυνομία ήρθε στο Νικολσκόγιε και μετέφερε τους άνδρες για ανάκριση. Χωρίς πιστοποιητικό «φιλτραρίσματος» ήταν αδύνατο να φύγεις από το Νικολσκόγιε. Έτσι, αναγκαστήκαμε να μείνουμε εκεί για μια εβδομάδα, περιμένοντας τον θείο μου. Ήταν απαραίτητο να νοικιάσουμε ένα μέρος, για να διανυκτερεύσουμε. Αλλά εκείνη τη στιγμή στο Νικολσκόγιε τα ενοίκια ήταν πολύ υψηλά. Χρεώσανε 1000 γκρίβνι ανά άτομο, την ημέρα. Δεν είχαμε λεφτά και παραλίγο να καταλήξουμε άστεγοι. Ήμασταν, όμως, τυχεροί. Μια πολύ καλή ηλικιωμένη κυρία μας λυπήθηκε και μας άφησε να μείνουμε μαζί της δωρεάν. Στη συνέχεια, ανακαλύψαμε ότι υπήρχαν λεωφορεία που παίρνουν «αφιλτράριστα»

άτομα, αν υπήρχαν θέσεις, και τα «φίλτραραν» στα ρωσικά σύνορα ή στο Ντόνετσκ. Αποφασίσαμε να πάμε στη Ρωσία και από εκεί να προσπαθήσουμε να φτάσουμε στην Κύπρο. Μας έφεραν στο συνοριακό σημείο ελέγχου Βέσελο-Βοσκρεσένκα. Τον θείο τον πήραν και ανακρίθηκε για περίπου μία ώρα.

Τι ερωτήσεις έκαναν στον θείο σου; Ρώτησαν ποιος ήταν, από πού ήταν, αν είχε σχέσεις με τον ουκρανικό στρατό, την SBU, τους εθνικιστές τους Μπαντερίτες, γιατί πήγε στη Ρωσία, πού εργαζόταν. Τον έγδυσαν μέχρι τα εσώρουχά του, έλεγξαν τα τατουάζ στο σώμα του, έβλεπαν αν υπάρχει η τρίαίνα ή το έμβλημα του Αζόφ, πληγές και ίχνη αερίων πυριτίδας.

Και αν έβρισκαν ένα τατουάζ με τρίαίνα, για παράδειγμα, τι θα του έκαναν; Θα τον εκτελούσαν;

Νομίζω ότι η ανάκριση θα γινόταν πιο αυστηρή. Όταν ήμασταν στην ουρά στο συνοριακό σημείο ελέγχου, οι άνθρωποι έλεγαν ότι οι Ρώσοι βρήκαν αρκετούς Αζοφίτες. Τους οδήγησαν κάπου με χειροπέδες. Ευτυχώς, άφησαν τον θείο μου να φύγει και περάσαμε τα σύνορα. Υπήρχε καταυλισμός προσφύγων στο ρωσικό έδαφος. Εκεί ξεκουραστήκαμε λίγο και πήγαμε στο Ροστόφ. Μείναμε εκεί για λίγες μέρες με κάποιους φίλους. Για πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό μπορέσαμε να πλυθούμε, να πλύνουμε ρούχα και να χαλαρώσουμε. Επικοινωνήσαμε με την

Ό,τι απέμεινε από το σπίτι της Φρόσως στη Μαριούπολη

Κυπριακή Πρεσβεία στη Μόσχα. Μας περίμεναν ήδη εκεί. Ο Αναπληρωτής Αρχηγός της Διπλωματικής Αποστολής της Κύπρου στη Ρωσία μάς αγόρασε εισιτήρια τρένου και πήγαμε στη Μόσχα.

έλεγχαν τα τηλέφωνά μας, αναζητώντας πιθανώς στοιχεία για τις σχέσεις μας με τους Ναζί

Είπες ότι σε περίμεναν στην Κυπριακή Πρεσβεία. Επικοινωνήσατε μαζί τους πριν έρθετε στο Ροστόφ;

Δεν ήμουν εγώ, η μητέρα μου επικοινωνήσε μαζί τους, όταν έμαθε ότι ήμασταν ζωντανοί στο Νικολσκόγιε. Από τις 2 Μαρτίου δεν υπήρχε καμία τηλεφωνική σύνδεση με τη Μαριούπολη. Η μαμά μου είπε ότι μας έψαχνε όλο αυτό το διάστημα, τηλεφώνησε πολλές φορές στο Υπουργείο Εξωτερικών της Κύπρου, ζήτησε βοήθεια για να μας βγάλει από τη Μαριούπολη, αλλά της είπαν ότι δεν μπορούσαν να βοηθήσουν, γιατί δεν ήταν δυνατή η επικοινωνία μαζί μας. Η μαμά τους είπε ότι ήξερε την ακριβή τοποθεσία που βρισκόμασταν, αλλά το Υπουργείο είπε ότι δεν μπορούσαν να μας εκκενώσουν λόγω έλλειψης επικοινωνίας. Η Κυπριακή Πρεσβεία στην Ουκρανία επίσης δεν μπόρεσε να βοηθήσει με οποιονδήποτε τρόπο, αλλά την συμβούλεψαν να ζητήσει βοήθεια από τον Κύπριο πρόξενο στη Μαριούπολη. Η μαμά προσπάθησε να επικοινωνήσει μαζί του πολλές φορές, αλλά τίποτα δεν πέτυχε. Τότε, η μητέρα μου έγραψε ένα γράμμα στον πρόξενο με πληροφορίες για εμένα, τη γιαγιά μου και τον θείο μου. Ο πρόξενος τής έστειλε μήνυμα ότι δεν έχει γίνει ακόμη εκκένωση. Στις 15 Μαρτίου, ο πρόξενος έφυγε από τη Μαριούπολη και η πόλη εκκενώθηκε. Ήξερε ακριβώς το μέρος όπου κρυβόμασταν και είχε τους αριθμούς τηλεφώνου μας. Δεν ήρθε να μας πάρει...

μας έφερε στην Πρεσβεία, μας τάισε και έβγαλε βίζες για τη γιαγιά και τον θείο μου. Στη συνέχεια, μάς οδήγησε προσωπικά στο αεροδρόμιο. Πλήρωσε για τα PCR μας. Στο αεροδρόμιο ήταν μαζί με όλη την ώρα μέχρι να περάσουμε από τον έλεγχο διαβατηρίων. Μας έβγαλε οικογένεια! Λέγεται Αντώνης Σαμμούτης. Πολύ καλός άνθρωπος. Του είμαστε όλοι απεριόριστα ευγνώμονες! Στον έλεγχο διαβατηρίων, οι Ρώσοι συνοριοφύλακες μάς έλεγχαν για πολλή ώρα. Έλεγχαν τα τηλέφωνα μας, αναζητώντας πιθανώς στοιχεία για τις σχέσεις μας με τους Ναζί και τους Μπαντερίτες. Παραλίγο να χάσουμε το αεροπλάνο. Όλο αυτό το διάστημα ο κ. Σαμμούτης ήταν δίπλα μας. Μόνο όταν επιβιβαστήκαμε στο αεροπλάνο, έφυγε από το αεροδρόμιο. Είναι ένας «χρυσός» Άνθρωπος. Οτάσαμε στο Μπαχρέιν. Στο αεροδρόμιο συναντήσαμε τη μητέρα μου, η οποία είχε έρθει εκεί. Δεν είχαμε δει ο ένας τον άλλον για τρία χρόνια λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Ένωσα πολύ χαρούμενη. Μετά μπήκαμε με τη μητέρα μου στο αεροπλάνο και πετάξαμε για Κύπρο. Τώρα είμαστε ασφαλείς και προσπαθούμε να συνέλθουμε από όλα όσα έχουμε περάσει.

Δυστυχώς, στην Κύπρο, όπως και σε άλλες χώρες, πολλοί Ρώσοι ισχυρίζονται ότι η Μαριούπολη δεν καταστράφηκε από τα ρωσικά στρατεύματα, αλλά από τα ουκρανικά. Επίσης, πολλοί ισχυρίζονται ότι οι αναφορές σε θύματα και καταστροφές στη Μαριούπολη είναι ψευδείς. Τι θέλεις να τους πεις;

Πρέπει να επιλέγουν προσεκτικά τις πηγές πληροφόρησής τους και να μην πιστεύουν όλα όσα βλέπουν στην τηλεόρασή τους. Διαφορετικά, θα μπορούσαν να έρθουν στη Μαριούπολη και να βιώσουν οι ίδιοι αυτά που θεωρούν ψέματα. Πώς να μην πιστεύεις τους αυτόπτες μάρτυρες, αυτούς που τα έζησαν όλα αυτά; Είναι ηλίθιοι.

Εύχεσαι οι Ρώσοι να περάσουν όσα πέρασες κι εσύ;

Όχι. Δεν το εύχομαι αυτό. Ας έρθουν να δουν τα πάντα με τα μάτια τους.

Η πρώτη συνάντησή της Φρόσως με τη μητέρα της μετά την εισβολή.

Σημείωση της συντάκτριας:

Η συνέντευξη μεταφράστηκε από τα Ρωσικά και Ουκρανικά. Στη μητρική μου γλώσσα η συνέντευξη ακούγεται πιο δραματική απ' ό,τι στην Ελληνική, σε σημείο που μου σηκώνωτάν η τρίχα, όταν άκουγα και μετέφραζα το κείμενο. Οι γλώσσες είναι ένα φοβερό πράγμα! Η μετάφραση είναι ένα άλλο κείμενο.

Φαντάσματα

Η σύγκριση της σύγχρονης ακροδεξιάς με τις φασιστικές και ναζιστικές ιδεολογίες φαίνεται ακραία εκ πρώτης όψεως

Της Ευρυδίκης Χριστοφίδη

Τα φαντάσματα του παρελθόντος της Ευρώπης αναδύονται ξανά, θα μας πει ο Ολλανδός πολιτικός και πρώην αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Φρανς Τίμερμανς, αναφερόμενος στην άνοδο, ή μάλλον την επιστροφή του φασισμού, στην Ευρώπη. Πέντε χρόνια μετά, τα φαντάσματα κυριαρχούν πλέον στο 15% του Ευρωκοινοβουλίου. Τα ακροδεξιά κόμματα, ντυμένα με τον μανδύα της ψήφου αντίδρασης, του συντηρητισμού και του ξεδιάντροπου λαϊκισμού, στελεχώνουν τις κυβερνήσεις της Πολωνίας, της Φιλανδίας, της Ουγγαρίας, της Σουηδίας αλλά και της Ιταλίας. Τόσο γρήγορα ξέχασε, λοιπόν, ο λαός της Ευρώπης τους 70 εκατομμύρια νεκρούς του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου; Τόσο γρήγορα ξεχνάμε;

**“δεν είμαστε
φασίστες”
διαμαρτύρεται
ο πρόεδρος της
Ουγγαρίας**

«Δεν είμαστε εξτρεμιστές»

Η σύγκριση της σύγχρονης ακροδεξιάς με τις φασιστικές και ναζιστικές ιδεολογίες φαίνεται ακραία εκ πρώτης όψεως, άλλωστε και η ίδια η ακροδεξιά αντιδρά έντονα απέναντι σε τέτοιες κατηγορίες. «Δεν είμαστε φασίστες» διαμαρτύρεται ο πρόεδρος της Ουγγαρίας Βίκτωρ Ορμπάν, «δεν είμαστε εξτρεμιστές. Είμαστε χριστιανοί και πατριώτες και θέλουμε να υπερασπιστούμε τη χριστιανική παράδοση της Ευρώπης». Ταυτόχρονα, ασκεί λογοκρισία στις εφημερίδες της χώρας του, καθώς η κριτική του Τύπου απέναντι στις ανελεύθερες πολιτικές του κράτους δεν συμφέρει το καθεστώς. «Δεν είμαστε φασίστες, είμαστε εθνικιστές και πατριώτες» υποστηρίζει και η Μαρί Λεπέν, ενώ παράλληλα υιοθετεί αυστηρότατες, αν όχι απάνθρωπες θέσεις, στα θέματα μετανάστευσης, με την πρόφαση της προστασίας των συνόρων του έθνους. Ενός έθνους που πρέπει να παραμείνει «καθαρό» από το «μίasma» των ξένων λαών που προσπαθούν να το εκμεταλλευτούν. Σας θυμίζουν κάτι όλα αυτά;

Ο ρόλος των ΗΠΑ

Παρόλο που η ιδεολογία των ακροδεξιών αυτών ρευμάτων παραμένει στη βάση της η ίδια έπεται από σχεδόν 100 χρόνια, θα ήταν λάθος να χρησιμοποιήσουμε τα ιστορικά γεγονότα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, για να καταλήξουμε σε συμπεράσματα ως προς την εξέλιξη της πολιτικής σκηνής στην Ευρώπη. Οι συνθήκες διαφέρουν. Για πολλοστή φορά το κράτος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής παρεμβαίνει στα θέματα εσωτερικής πολιτικής των χωρών της Ευρώπης, πλέον όμως ανοικτά και με ξεκάθαρους σκοπούς. Οι «ηγέτες» των Η.Π.Α., Έλον Μασκ και Ντόναλντ Τραμπ, δείχνουν τη στήριξή τους έντονα στα ακροδεξιά κόμματα της Γερμανίας, της Βρετανίας, της Πορτογαλίας και της Ιταλίας, γεγονός που αναπόφευκτα πρόκειται να επηρεάσει την πολιτική πραγματικότητα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία παρακολουθεί

έκπληκτη απέναντί στη ξεδιάντροπη επέμβαση της υπερδύναμης.

**λίγοι
είναι οι
παραδοσιακοί
δικτάτορες που
ελέγχουν
τον Τύπο**

Τότε και τώρα

Παρατηρούμε, λοιπόν, μια περίεργη αντιστοιχία ανάμεσα στο πολιτικό τότε και

το πολιτικό τώρα. Πλέον ο περιορισμός της ελευθερίας του λόγου καθώς και η πολιτική προπαγάνδα γίνονται μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με ελεγχόμενους αλγόριθμους, fake news και διακριτική προώθηση συγκεκριμένων προσώπων και ιδεών. Λιγότεροι είναι οι «παραδοσιακοί» δικτάτορες που επιλέγουν τον έλεγχο του Τύπου, για να διαμορφώσουν την κοινή γνώμη, η τεχνολογία έχει προχωρήσει άλλωστε... Πλέον, οι ναζιστικοί χαιρετισμοί δεν είναι πράξη ευρέως αναγνωρισμένη ως καταδικαστέα, καθώς μπορεί να την κάνει και ένας εκ των πλουσιότερων ανθρώπων του κόσμου στη συγκέντρωση της ορκωμοσίας του Αμερικανού προέδρου, στην Ουάσιγκτον. Πλέον δεν συνενώνουν τις δυνάμεις τους όλα τα κράτη της Ευρώπης, για να πολεμήσουν την άνοδο του φασισμού, αλλά παραμένουν άπραγα,

περιμένοντας καρτερικά τη στιγμή που και στη χώρα τους θα επικρατήσει ένα αυταρχικό καθεστώς. Κι ύστερα το χάος...

Το μέλλον...

Το μέλλον, λοιπόν, προβλέπεται αβέβαιο, καθώς η ασαφής αυτή πολιτική κατάσταση εξαπλώνεται από χώρα σε χώρα και από το ένα κράτος-μέλος της ΕΕ στο άλλο. Η απάθεια της Κομισιόν το μόνο που κάνει είναι να θρέφει τις συνθήκες και να οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, ίσως πράγματι η ιστορία να επαναλαμβάνεται. Ενδεχομένως να το μάθουμε σύντομα. Κι έτσι λοιπόν, τα φαντάσματα επιστρέφουν, αναδύονται, παίρνουν σάρκα και οστά, διαφορετική, κι όμως ίδια πάλι μορφή. Ίσως πάλι, τα φαντάσματα να μην έφυγαν ποτέ.

Το φαινόμενο «Φειδίας»

Πολιτικός από... TikTok.

Των Αθηνάς Κοζάκου και Χρυσήδας Τσιούτη

Το φαινόμενο «Φειδίας» προκάλεσε πολλά ρίχτερ στην πολιτική ζωή του τόπου μας. Ο 24χρονος Influencer, χωρίς οποιαδήποτε προηγούμενη εμπλοκή με τα κοινά και χωρίς μέχρι πρότινος το παραμικρό ενδιαφέρον για τα τεκταινόμενα στον δημόσιο βίο της χώρας -αφού κατά τη δική του ομολογία δεν είχε στο παρελθόν ασκήσει το δικαίωμα της ψήφου, πριν κατέλθει ο ίδιος ως υποψήφιος- πέτυχε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των Κυπρίων ψηφοφόρων, καταγράφοντας το όνομά του στις δέλτους της πολιτικής ιστορίας του νησιού, ως αυτό του πρώτου ανεξάρτητου υποψηφίου που πέτυχε την εκλογή του ως Ευρωβουλευτή.

Ποιοι υπήρξαν, ωστόσο, οι λόγοι της εκλογής του –και μάλιστα με το εξωπραγματικό ποσοστό του 19,4% που αντιστοιχεί σε 71300 ψήφους; Πρόκειται, άραγε, για ένα μεμονωμένο φαινόμενο, ένα πυροτέχνημα -που ως τέτοιο θα πρέπει να αναλυθεί ως εξαίρεση που δύσκολα θα επαναληφθεί- ή είναι ο πρώτος κρίκος σε μια αλυσίδα ανατροπών όλων των βεβαιωτήτων που για δεκαετίες ολόκληρες φάνταζαν αμετακίνητες στην πολιτική ζωή του τόπου; Κι ακόμα, είναι αυτό το αποτέλεσμα προϊόν που πρέπει να πιστωθεί στην επιδραστικότητα του συγκεκριμένου νεαρού ή ακόμα και στη χρονική συγκυρία και τύχη ή πρέπει να εξεταστεί κάτω από το πρίσμα μιας γενικότερης απογοήτευσης του κοινωνικού συνόλου από την πολιτική σκηνή του τόπου μας και που, αν αφεθεί να λειτουργήσει με παρόμοιο τρόπο στο μέλλον, μπορεί να οδηγήσει σε ακυβερνησία και αποσταθεροποίηση;

**Τα αίτια του
φαινομένου**

Καταρχάς, το βέβαιο είναι ότι οι πολίτες έχουν συσσωρευμένη αγανάκτηση αφενός για τα φαινόμενα διαφθοράς και αφετέρου για την αδυναμία λήψεως αποφάσεων που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την καθημερινότητα και την εν γένει ευημερία του Κύπριου πολίτη κι ακόμα ότι οι ψηφοφόροι δεν επιλέγουν πάντα την αποχή -που βολεύει τα παραδοσιακά κόμματα- αλλά ενίοτε και μια ψήφο διαμαρτυρίας, που λειτουργεί ως ένα προειδοποιητικό κέντρημα: αν δεν μπορείτε εσείς, θα δοθεί η σκυτάλη στους επόμενους, ανεξαρτήτως της κατάρτισης και της ικανότητάς τους. Ενδεικτικά, τα παραδοσιακά κόμματα, μετά από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των Ευρωεκλογών του 2024 , αρχικά εξέφρασαν την έκπληξή τους για το οδυνηρό αποτέλεσμα (απόδειξη ότι υποτίμησαν τη δυναμική του εν λόγω υποψηφίου και την αντίστοιχη δική τους αδυναμία να πείσουν τους ψηφοφόρους) και στη συνέχεια φρόντισαν να διατυμπανίσουν την –εύλογη βέβαια, αλλά και ιδιαιτελή- αμφισβήτησή τους για τη δυνατότητα του νεαρού να πορευθεί με επιτυχία και να εκπροσωπήσει επαρκώς την Κύπρο στο Ευρωκοινοβούλιο. Κατά δεύτερον, θα μπορούσε κανείς

να αναζητήσει την αιτία της εκλογής στο γεγονός ότι ο Φειδίας, άπειρος στα πολιτικά αλλά έμπειρος και δημοφιλής Youtubeρ, έχει -αποδεδειγμένα- ένα επικοινωνιακό χάρισμα: τα ταξίδια του, κάποια κοινωνικά πειράγματα, παίρνουν σάρκα και οστά, διαφορετική, κι όμως ίδια πάλι μορφή. Ίσως πάλι, τα φαντάσματα να μην έφυγαν ποτέ.

συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες αλλά και πιο διευρυμένα, εξασφαλίζοντάς του μια άνευ προηγουμένου αναγνωρισιμότητα -στην Κύπρο και όχι μόνο. Κι αυτό μπορεί να φαντάζει εύκολο, αλλά δεν είναι. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι μόνο στο κανάλι του στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης YouTube ο Φειδίας Παναγιώτου αριθμεί σήμερα 2,7 εκατομμύρια εγγεγραμμένους λογαριασμούς. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ακολούθων του είναι κυρίως άτομα νεαρής ηλικίας, τα οποία μάλιστα κατάφερε να εγγράψει στους εκλογικούς καταλόγους. Τέλος, μια άλλη παράμετρος της εκλογής του είναι, προφανώς, η έλλειψη πολιτικής παιδείας που χαρακτηρίζει τους νεαρούς –και όχι μόνο- ψηφοφόρους. Τόσο προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις όσο και οι τελευταίες Ευρωεκλογές έχουν καταδείξει ότι οι ψηφοφόροι στην Κύπρο ψηφίζουν είτε με βάση τη δική τους -ή της οικογένειάς τους- προηγούμενη ψήφο είτε με βάση την αναγνωρισιμότητα ενός υποψηφίου, αντί να φροντίσουν να ενημερωθούν για τις πολιτικές του θέσεις: αγνοούν δηλαδή τη δύναμη και τη βαρύτητα που έχει η ψήφος –η καθεμία- για τον τόπο και το μέλλον του.

Αποτίμηση

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εκλογή του Φειδία Παναγιώτου στις Ευρωεκλογές του Ιουνίου του 2024 μόνο τυχαία δεν ήταν. Έξυπνος και ευρηματικός, ο Φειδίας εκμεταλλεύτηκε την ευνοϊκή συνθήκη της ευρύτερης απογοήτευσης των ψηφοφόρων και, με τη δύναμη των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης που είναι το όχημα που οδηγεί ο ίδιος πιο αποτελεσματικά από οποιονδήποτε άλλον, πέτυχε το αδιανόητο: να ταραξεί τα λιμνάζοντα νερά της πολιτικής ζωής του τόπου.

Τι θα γίνει, λοιπόν, στο μέλλον; Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης θα ελέγξουν το πολιτικό σκηνικό και θα εκλέγουν κυβερνήσεις ή η περίπτωση Φειδία ήταν μεμονωμένη; Οπωσδήποτε, η κάθε εκλογική αναμέτρηση είναι μια μοναδική στιγμή στον χρόνο και οι παράμετροι που την καθορίζουν δεν μπορούν να επαναληφθούν. Από την άλλη, η αυξανόμενη δυναμική

των ΜΚΔ είναι επίσης αποδεδειγμένη. Τα αμέσως επόμενα χρόνια θα δείξουν ποια θα είναι η πορεία των πραγμάτων. Ευχή μας είναι οι πολίτες -μέσω της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης που τυγχάνουν- να αποκτήσουν τη στοιχειώδη πολιτική παιδεία και κρίση, ώστε να αναδεικνύουν στα αξιώματα τους καταλληλότερους.

Υπάρχει κάτι σάπιο στο βασίλειο του Τεύκρου;

**Η κανονικοποίηση της
διαφθοράς υπονομεύει
τη σχέση του πολίτη με το
κράτος, τους θεσμούς και
τους συμπολίτες του.**

Του Φοίβου Σαλονικίδη

«Μια από τις τιμωρίες, όταν δεν
καταδέχεσαι να ασχοληθείς με την πολιτική,
είναι ότι καταλήγεις να σε κυβερνούν οι
κατώτεροί σου.»

Απαιτούμε λιγότερη διαφθορά ή περισσότερες ευκαιρίες να συμμετέχουμε σε αυτήν; Το ερώτημα αυτό, πέρα από την προφανή του ειρωνεία, εκφράζει την πικρή πραγματικότητα της σύγχρονης κοινωνίας, καθώς η διαφθορά δεν είναι απλώς ένα πρόβλημα των κορυφών της εξουσίας ή των πολιτικών θεσμών, αλλά μια νοοτροπία που διεισδύει στην καθημερινότητα κάθε πολίτη. Από τις φαινομενικά ασήμαντες και μικρές παραβάσεις μέχρι τα μεγάλα σκάνδαλα, το φαινόμενο αυτό λειτουργεί σαν (ή ως) μια καταστροφική δύναμη, η οποία υπονομεύει τις αξίες και τους θεσμούς που προασπίζεται κάθε δημοκρατική κοινωνία. Είμαστε διατεθειμένοι να την αντιμετωπίσουμε ή αρκούμαστε στην ιδέα ότι, εφόσον δεν μπορούμε να την εξαλείψουμε, τουλάχιστον θα πρέπει να έχουμε ίση πρόσβαση στα «οφέλη» της; Πώς γίνεται να καταδικάζουμε τη διαφθορά και ταυτόχρονα να τη θεωρούμε αναπόφευκτη;

**ζούμε σε έναν
κόσμο όπου
η αδικία και η
ατιμωρησία
θεωρούνται
δεδομένες, αφού
«έτσι λειτουργεί
το σύστημα»**

Έχει παρελθόν η διαφθορά

Η ιστορία μας διαβεβαιώνει ότι δεν είναι οι πολιτικά ισχυροί της εποχής μας που “ανακάλυψαν τον τροχό”. Στην αρχαία Ρώμη, οι αυτοκράτορες δεν δίσταζαν να δωροδοκήσουν στρατηγούς, γεγονός που γερουσιαστές ώστε να διατηρήσουν την εξουσία τους, ενώ συχνά οι ίδιοι έπρεπαν θύματα δολοπλοκιών ενός συστήματος του οποίου βάση ήταν το συμφέρον και όχι οι ηθικές αρχές. Στη Βυζαντινή αυτοκρατορία, οι συνωμοσίες και οι δολοπλοκίες δεν ήταν απλά εργαλεία της εξουσίας, αλλά συχνά ταυτίζονταν με την ίδια τη διακυβέρνηση, γεγονός που επηρέαζε καθοριστικά την πολιτική πορεία του κράτους, αυτό που εννοούμε κάνοντας λόγο για Βυζαντινισμούς. Οι μεγάλες αυτοκρατορίες από την Αίγυπτο ως και την Κίνα, θεμελιώθηκαν πάνω σε δίκτυα διαφθοράς που διαμόρφωναν την πολιτική σκηνή. Αντίστοιχα, στη νεότερη ιστορία, η διαφθορά πήρε μορφές πιο περίπλοκες. Η

αποικιοκρατία, παρά την επιφανειακή της πρόφαση για πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη, βασίστηκε σε αδίστακτα δίκτυα εκμετάλλευσης, με βάση τα οποία οι τοπικοί πληθυσμοί υποδουλώνονταν, για να θησαυρίζουν οι λίγοι άποικοι.

Δεν είναι άλλωστε λίγα και τα σκάνδαλα διαφθοράς που ξέσπασαν τα τελευταία χρόνια στο νησί μας. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να την αποδεχόμαστε ως ένα φαινόμενο το οποίο είναι σύμφυτο με την ανθρωπινή ύπαρξη, αλλά πρέπει να αμφισβητήσουμε τις κοινωνικές και πολιτικές αντιλήψεις που έχουμε για τη διαφθορά, να κατανοήσουμε την έννοια της ατομικής ευθύνης και να απαιτήσουμε αλλαγές από τους θεσμούς που ορίζουν τη ζωή μας.

Πρέπει να αναρωτηθούμε εάν θέλουμε να ζούμε σε έναν κόσμο όπου η αδικία και η ατιμωρησία θεωρούνται δεδομένες, αφού «έτσι λειτουργεί το σύστημα». Η διαφθορά, αν και συχνά συνδέεται αποκλειστικά με την κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος, πλέον είναι μια έννοια πολυδιάστατη, που καθιστά την αντιμετώπιση της εξαιρετικά δύσκολη. Στις μέρες μας, συχνά αντιμετωπίζουμε την παρανομία ως φυσική συνέπεια της αδυναμίας του κράτους και της κοινωνίας να εφαρμόσουν αυστηρούς κανόνες. Αυτό ενισχύει μια κοινωνία αποδοχής της διαφθοράς, με αποτέλεσμα ο κάθε πολίτης να υιοθετεί και τον ανάλογο τρόπο ζωής, γεγονός που φαίνεται πολλές φορές στις μικρές και καθημερινές μας πράξεις. Το να παρακάμπουμε διαδικασίες προκειμένου να εξοικονομήσουμε χρόνο, να προσφέρουμε μια δωροδοκία για να αποφύγουμε την ταλαιπωρία ή ακόμη και να αδιαφορούμε μπροστά σε αδικίες, όλα αυτά αποτελούν κομμάτια ενός ευρύτερου συστήματος, το οποίο τρέφει και κατ’ επέκταση διαιωνίζει τη διαφθορά. Η σημερινή κοινωνία μοιάζει συχνά να έχει αποδεχτεί τη διαφθορά σαν κάτι να «φυσιολογικό». Η φράση που συνηθίζουμε να ακούμε, «όλοι το κάνουν» λειτουργεί ως άλλοθι για την ανοχή μας, ενώ η ανικανότητα ή η απροθυμία των διεφθαρμένων θεσμών να επιβάλουν τη δικαιοσύνη επιδεινώνει την κατάσταση. Όταν οι θεσμοί υπολειτουργούν και η ανισότητα βαθαίνει, οι πολίτες καταφεύγουν στη διαφθορά είτε για να επιβιώσουν είτε για να προσδεύσουν. Αυτή η κανονικοποίηση, όμως, του φαινομένου δεν είναι απλώς μια πρακτική λύση, αλλά

ένα σημάδι ηθικής πτώσης. Το ερώτημα που τίθεται εδώ είναι βαθύτερο: είναι η διαφθορά αναπόφευκτη, γιατί συνδέεται με την ανθρωπινή φύση, ή μήπως είναι προϊόν των συνθηκών που εμείς οι ίδιοι δημιουργούμε και συντηρούμε;

Η ευθύνη μας

Αυτή η νοοτροπία, αν παραμείνει αμετάβλητη, θέτει σε κίνδυνο το μέλλον μας, καθώς οι μελλοντικές γενιές θα αντιμετωπίσουν τις συνέπειες μιας κοινωνίας που έχει αποδεχτεί τη διαφθορά ως μέρος της καθημερινότητάς της. Θολό παραμένει το μέλλον, εφόσον εξαρτάται από τις επιλογές μας. Αν συνεχίσουμε να αδιαφορούμε, το μόνο που θα κληροδοτήσουμε στις επόμενες γενιές είναι μια κοινωνία η οποία λειτουργεί με γνώμονα το προσωπικό συμφέρον και την ατιμωρησία. Αν αποφασίσουμε να αναμετρηθούμε με τη διαφθορά, πρέπει να επιδιώξουμε την αλλαγή η οποία δεν ξεκινά από τους θεσμούς αλλά από τον καθένα από εμάς, αφού οι πολίτες είναι οι φορείς των αξιών και απαρτίζουν κάθε κοινωνία.

Ο Πλάτωνας κάποτε είπε: «Μια από τις τιμωρίες, όταν δεν καταδέχεσαι να ασχοληθείς με την πολιτική, είναι ότι καταλήγεις να σε κυβερνούν οι κατώτεροί σου.» Αυτό το ρητό μας υπενθυμίζει ότι η ευθύνη για την ύπαρξη και τη διαιώνιση της διαφθοράς δεν βαρύνει μόνο τους ισχυρούς, αλλά και όλους τους πολίτες που επιλέγουν την απάθεια και την αποδοχή της. Οι κοινωνίες διαμορφώνονται από τη συμμετοχή ή την αδιαφορία των πολιτών τους, γι’ αυτό όσο οι πολίτες επιτρέπουν στη διαφθορά να εδραϊώνεται μέσω της αδράνειας και της ανοχής τους, τόσο πιο γρήγορα χάνεται η δυνατότητα για δικαιοσύνη, ισότητα και αξιοκρατία. Ίσως, τελικά, η μεγαλύτερη πρόκληση να μην είναι να καταπολεμήσουμε μόνο τους διεφθαρμένους, αλλά να αποδείξουμε ότι εμείς οι πολίτες μπορούμε να αρθρούμε στο ύψος των περιστάσεων και να αναλάβουμε το μερίδιο της συλλογικής ευθύνης που μας αναλογεί.

Η Αμμόχωστος στη ρουλέτα

Το διακύβευμα Αμμόχωστος

Της Άννας-Μαρίας Χατζηπαναγή

Η ιστορία

Η Αμμόχωστος, η ιστορική πόλη στο ανατολικό τμήμα της Κύπρου, πολυώνυμη στην πορεία του χρόνου, υπήρξε «μήλον της Έριδος» μεταξύ κατακτητών (Βυζαντινών, Φράγκων, Γενουατών, Αράβων και Ενετών) ανά τους αιώνες. Από την αρχαιότητα, η Αμμόχωστος ήταν το διαμάντι της Μεσογείου: μια ανθισμένη πόλη με σπουδαία στρατηγική τοποθεσία, εμπορική ισχύ και έντονη πολιτιστική ζωή. Η πόλη έζησε μεγάλες στιγμές ακμής, αλλά και τραγωδίες, με τελευταία την Τουρκική Εισβολή του 1974, οπότε η πόλη καταλήφθηκε από τον τουρκικό στρατό και εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους της, που έφυγαν άρον άρον για να γλυτώσουν από τις εχθροπραξίες, παίρνοντας τον δρόμο της προφυγιάς. Από τότε, η πόλη λεηλατήθηκε, σφραγίστηκε και μέχρι σήμερα η πρόσβαση σε αυτήν είναι απαγορευμένη.

Η πόλη - φάντασμα

Ο Σουηδός δημοσιογράφος Jan-Olof Bengston μετά από επίσκεψή του στο λιμάνι της Αμμοχώστου, τη χαρακτήρισε «πόλη-φάντασμα» και έγραψε: «Ο ασφαλτοστρωμένος δρόμος γέμισε ρωγμές και στα πεζοδρόμια βλάστησαν θάμνοι. Σήμερα –Σεπτέμβριος 1977–, τα τραπέζια όπου σερβίρεται το πρόγευμα είναι εκεί, η μουγάδα απλωμένη στα σχοινιά και οι ηλεκτρικοί λαμπτήρες αναμμένοι. Το Βαρώσι είναι μια πόλη-φάντασμα».

Άσος στο μανίκι της Τουρκίας

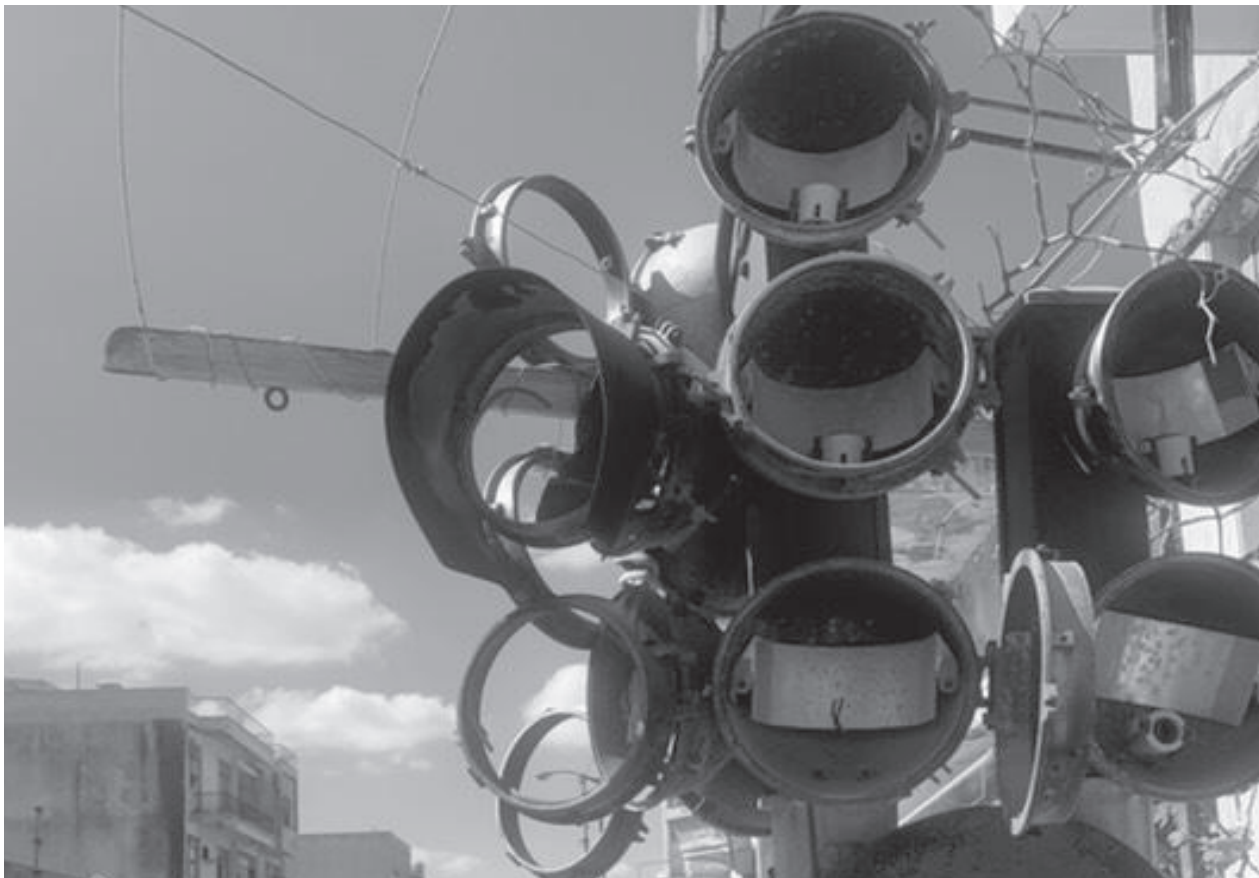
Τα τελευταία πενήντα χρόνια η βουβή πόλη χρησιμοποιήθηκε από την Άγκυρα ως το ισχυρότερο διαπραγματευτικό της χαρτί, “άσος στο μανίκι της”, που άλλοτε εξυπηρετούσε τις διεκδικήσεις της για ένταξη στην ΕΕ και άλλοτε χρησιμοποιούνταν ως απειλή για τη μη διεθνοποίηση του Κυπριακού. Για μας, ήταν όλα αυτά τα χρόνια η υπόσχεση της επιστροφής στη γη που μας γέννησε και το πάγιο αίτημα όλων των προσπαθειών μας για δίκαιη λύση του Κυπριακού.

Ερήμην του διεθνούς δικαίου

Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια (από το 2016 και εξής), οι παράνομες τουρκικές αρχές στην κατεχόμενη Κύπρο ξεκίνησαν ένα αναπτυξιακό και στρατιωτικό πρόγραμμα στην κατεχόμενη πόλη, αναβαθμίζοντας το στρατιωτικό τμήμα του λιμανιού και κατασκευάζοντας μαρίνες που θα προσφέρουν στους τουρίστες τη δυνατότητα τουριστικών περιηγήσεων στην κατεχόμενη πόλη επιβεβαιώνοντας τους φόβους μας ότι δεν έχουν πρόθεση να επιστρέψουν την πόλη στους νόμιμους κατοίκους της. Αυτή η κίνηση προκαλεί έντονες αντιδράσεις και προβληματισμούς, καθώς αγνοεί τα δικαιώματα των προσφύγων και των νόμιμων κατοίκων της πόλης. Η διεθνής κοινότητα θεωρεί ότι οποιαδήποτε δραστηριότητα στην κατεχόμενη πόλη παραβιάζει τις διεθνείς συνθήκες και το διεθνές δίκαιο, όμως αυτό δεν φαίνεται να πτοεί την Τουρκία που συνεχίζει ακάθεκτη τα σχέδιά της.

Το πολιτιστικό κέντρο του Δήμου Αμμοχώστου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες του Παγκυπρίου Γυμνασίου είχαμε πρόσφατα την ευκαιρία να επισκεφτούμε το πολιτιστικό κέντρο του Δήμου Αμμοχώστου, που βρίσκεται στη γραμμή αντιπαράθεσης κοντά στο

Οδόφραγμα Δερύνειας, στο πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής εκδρομής. Στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Κέντρου μάς μίλησαν για την ιστορία της Αμμοχώστου και για το κατοχικό καθεστώς και μετά μάς πρόβαλαν μια ιδιαίτερα καταποτιστική ταινία για την πόλη. Το κέντρο αυτό επιτελεί τεράστιο έργο στη συντήρηση της μνήμης της πόλης.

Θα επιστρέψουμε

Η Αμμόχωστος, με την πλούσια ιστορία και την ακμάζουσα πολιτιστική κληρονομιά της, παραμένει ένα σύμβολο της αντοχής και καρτερίας του Ελλήνων της Κύπρου. Ευχή όλων μας είναι να ξαναπατήσουμε το χώμα της κατεχόμενης γης μας, ως νόμιμοι κάτοικοι, για να φροντίσουμε μαζί με τις ολάνθιστες πορτοκαλιές της, τις ανοιχτές πηλές του παρελθόντος και να διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού τον πολιτιστικό θησαυρό της. «Κι εμείς πουλιά που διώξαν μας τον Αύγουστο οι εχθροί σου να ξέριξε θα γυρίσουμε πιστοί στην άνοιξή σου».

*Το φωτογραφικό υλικό από την περικλειστη περιοχή της Αμμοχώστου αποτελεί ευγενική παραχώρηση από τον δημοσιογράφο Θανάση Φωτίου.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Οδηγώντας τη ζωή

Της Σταύριας Παναγιώτου

Τα τροχαία ατυχήματα είναι από τα πιο σοβαρά κοινωνικά προβλήματα που αφήνουν πίσω τους βαθιά τραύματα, τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά. Παρόλο που η τεχνολογία έχει προοδεύσει και οι κανονισμοί οδικής ασφάλειας έχουν αυστηροποιηθεί, ο αριθμός των ατυχημάτων παραμένει ανησυχητικά υψηλός. Η 20χρονη Ειρήνη Κοντογιώργου, στις 17 Νοεμβρίου 2024, ώρα 3:10 τα ξημερώματα, άφησε την τελευταία της πνοή στην άσφαλτο, στη Λευκωσία. Σύμφωνα με πληροφορίες, η 20χρονη επιβίβαστηκε σε ένα αυτοκίνητο που είχαν νοικιάσει με μια ακόμη 20χρονη συμφοιτήτριά της από την Ελλάδα και πέντε ακόμα νεαρούς. Ο οδηγός του αυτοκινήτου είχε πiei πάνω από το επιτρεπτό όριο αλκοόλ, οδηγώντας στον θάνατο τη νεαρή κοπέλα. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα από την Αστυνομία, το 2019 καταγράφηκαν 52 νεκροί, το 2020 έχασαν τη ζωή τους 48 άνθρωποι, το 2021 45, το 2022 οι νεκροί ανήλθαν στους 37, ενώ το 2023, 34 οικογένειες θρήνησαν τους δικούς τους ανθρώπους. Το 2024 αποδείχθηκε ακόμη πιο τραγικό για τους δρόμους της Κύπρου, με 43 θύματα σε τροχαία δυστυχήματα, καταγράφοντας αύξηση 26% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Με αφορμή όλα τα τραγικά συμβάντα που συνέβησαν στην Κύπρο, το Σχολείο μας, το "Παγκύπριο Γυμνάσιο", αποφάσισε να καλέσει τον πρώην αστυνομικό διευθυντή της Τροχαίας και νυν σύμβουλο, Αντρέα Παπά, για να μιλήσει στους τελειοφοίτους, οι οποίοι σε λίγους μήνες θα πάρουν το τιμόνι και τη ζωή στα χέρια τους. Σύμφωνα με τον κ. Παπά, η βασικότερη αιτία των τροχαίων είναι η υπερβολική ταχύτητα. Επίσης, η οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ είναι μια από τις συνθεότερες αιτίες. Η απόσταση της προσοχής του οδηγού και η ενασχόληση με το κινητό την ώρα της οδήγησης μπορεί να έχει τραγικές συνέπειες. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για την αποφυγή των τροχαίων ατυχημάτων. Η ζώνη ασφαλείας αποτελεί μία από τις σημαντικότερες δικλίδες ασφαλείας. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, η ζώνη μειώνει τον κίνδυνο θανάτου για τους οδηγούς στα μπροστινά καθίσματα κατά 45%-50%. Οι οδηγοί οφείλουν να δείχνουν υπευθυνότητα, τηρώντας τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας και αποφεύγοντας επικίνδυνες συνήθειες, όπως η οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ. Οι αρχές, από την πλευρά τους, πρέπει να επενδύσουν στη βελτίωση του οδικού δικτύου και να εφαρμόζουν αυστηρά τους νόμους.

Οι γυναίκες ξεσηκώνονται και τις σκοτώνουν

Της Σοφίας Ψυχογιού

Παρακολούθησα προσφάτως τη σοκαριστική φετινή ταινία του Ιρανού Μαχάμαντ Ρασούλφ «Ο σπόρος της ιερής συκιάς» που γυρίστηκε μυστικά στην Περσία και περιλαμβάνει πραγματικές σκηνές από τις διαδηλώσεις των γυναικών κατά του καταπιεστικού καθεστώτος και της βίαιης καταστολής τους. Η ταινία που βραβεύτηκε στο φεστιβάλ Καννών μου θύμισε ένα παλιό αγαπημένο μου κόμικ: τη γραφιστική νουβέλα «Περσέπολις» που πρωτοδημοσιεύτηκε στη Γαλλία το 2000 από τις εκδόσεις L'Association. Μέχρι το 2021 το βιβλίο είχε πουλήσει πάνω από 2.000.000 αντίτυπα. Το βιβλίο ακολουθεί την ενηλικίωση της Marjane , ενός ξέπυνου και θαρραλέου νεαρού κοριτσιού στην Τεχεράνη. Η συγγραφέας Marjane Satrapi εικονογράφησε η ίδια το βιβλίο, επιμένοντας στις ασπρόμαυρες αποχρώσεις, ώστε να αναδείξει τα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα της ιρανικής επανάστασης του 1978-79 και την εξέλιξη της ζωής στο Ιράν μετά από αυτήν. Μιας επανάστασης που ξεκίνησε από τη δυσaráσκεια κατά του τότε Σάχη της Περσίας. Παρά τους αγώνες και τις ελπίδες του ιρανικού λαού, τελικά, το Ιράν οδηγήθηκε σε ένα ισλαμικό θεοκρατικό καθεστώς, που απαγόρευσε κάθε επαφή με τη Δύση και επέβαλε τον αποκλεισμό των γυναικών από την κοινωνική ζωή, αναγκάζοντας αυτές να φορούν μαύρα ρούχα και να έχουν καλυμμένο το κεφάλι τους (χιτζάμ). Ψάχνοντας στο διαδίκτυο, διάβασα μια συνέντευξη της Ιρανής δικηγόρου Σεντιγκέχ Βασμάγκι, στην ιστοσελίδα dw.com, στις 25/11/2023. Η δικηγόρος έλεγε ότι «ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τις γυναίκες στο Ιράν προέρχεται από το κράτος». Ακόμα ότι, με βάση τον μουσουλμανικό νόμο της σαρία, «νομιμοποιείται η βία κατά των γυναικών», με χαρακτηριστικό παράδειγμα τους νόμους που επιβάλλουν τον τρόπο ενδυμασίας των γυναικών που «εφαρμόζονται δημοσίως σε μεγάλη κλίμακα, με ξεκάθαρη χρήση βίας». Το ιρανικό κοινοβούλιο το τέλος του 2023 έκανε μια αναστρερές τις ποινές για τις γυναίκες που μπορεί να φυλακιστούν έως και 15 χρόνια. Επίσης, αν μια γυναίκα βάλει φωτογραφίες της στα social media χωρίς την μαντίλα, θεωρείται πως διαπράττει ποινικό αδίκημα.Τα παραπάνω σημαίνουν ότι οι γυναίκες που δεν θέλουν να φορούν μαντίλα ζουν μέσα στον φόβο.

Μετά τον τραγικό θάνατο της 22χρονης Ζίνα Μαχσά Αμινί το 2022, έγιναν μεγάλες διαδηλώσεις και πολλές γυναίκες αρνούνται από τότε να φορέσουν την μαντίλα. Για αυτές τις γυναίκες η βία μπορεί να εκδηλωθεί παντού. Όπως εξηγεί η Ιρανή κοινωνιολόγος Αζαντίγ Κιαν , στην ίδια ιστοσελίδα, «αν στη Γερμανία ή στη Γαλλία μια γυναίκα υποστεί βία στο σπίτι της, μπορεί να απευθυνθεί στην αστυνομία. Στο Ιράν, όμως, η ίδια η αστυνομία ασκεί βία κατά των γυναικών». Είναι αδιανόητο να ζουν οι γυναίκες εν έτει 2025 φιμωμένες και φυλακισμένες. Νιώθω αλληλεγύη με τις γυναίκες που διαδηλώνουν ρισκάροντας τη ζωή τους και τις θαυμάζω. Και μόνο αποτροπιασμό μπορώ να νιώσω για καθεστώτα ολοκληρωτικά που περιορίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, καταπιέζουν τις γυναίκες θεωρώντας τες κατώτερες και βάφουν μαύρα όχι μόνο τα ρούχα τους αλλά και τη ζωή τους.

Ένας κόσμος για όλους

Η καθημερινότητα της ζωής σε τροχοκάθισμα

Της Στυλιάνας Αγρότου

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, εδώ και αρκετές μέρες ήθελα να μοιραστώ μαζί σου τις σκέψεις μου και την καθημερινότητά μου, αφού, όπως ξέρεις, ως άτομο που χρησιμοποιεί τροχοκάθισμα, κάνω συχνά έντονες σκέψεις και προβληματίζομαι για πολλά.

Αρχικά, η καθημερινότητά μου είναι δύσκολη και γεμάτη προκλήσεις. Ξυπνάω κάθε πρωί αρκετά νωρίς, ντύνομαι, παίρνω το πρωινό μου και πηγαίνω στο σχολείο. Εκεί, όμως, κάθε φορά τρέμω μήπως με χτυπήσει κάποιος μαθητής που περνά απρόσεκτα και άσταλα από δίπλα μου, χωρίς να με προσέξει. Αλλά τι να κάνω; Με πιάνει έντονος φόβος κάθε φορά. Αναρωτιέμαι αν οι υπόλοιποι άνθρωποι μπορούν να μπουν στην θέση μου. Μπορούν; Δεν ξέρω! Πάντως, αν μπορούσαν, θα καταλάβαιναν πώς νιώθω, ότι βρίσκομαι σε έναν χώρο όπου είμαι εντελώς αόρατη.

Παρόλα αυτά, εγώ προσπαθώ να είμαι προσληγμένη στα μαθήματά μου και να βάζω στόχους. Πολλούς στόχους! Όντως, αυτό κάνω. Όταν, όμως, έρχεται το διάλειμμα, πάλι σκέψεις γεμίζουν το μυαλό μου. Κάθομαι μόνη μου με τη συνοδό μου στο θρανίο μου και κάνω το διάλειμμά μου. Κάποιοι μου λένε συχνά ότι δεν πλησιάζω εύκολα τους ανθρώπους, για να δημιουργήσω φιλίες μαζί τους, και ίσως έχουν δίκιο, αλλά δεν θέλω να τους γίνομαι βάρος. Νιώθω πως δεν ανήκω στην παρέα τους, σαν ένα λουλούδι που θέλει να ανθίσει πλάι στα άλλα, αλλά βρίσκεται σε ξένο κήπο και μαραίνεται! Άραγε, υπάρχουν κάποιοι που θα δουν εμένα και τον χαρακτήρα μου, και όχι το τροχοκάθισμά μου;

έχω μάθει πώς είναι να παλεύεις με τον ίδιο σου τον εαυτό

Όμως, αγαπημένο μου ημερολόγιο, τα εμπόδια και οι προβληματισμοί μου δεν αφορούν μόνο το σχολείο. Είναι και η πρόσβαση στον έξω κόσμο... ή μάλλον η δυσκολία πρόσβασης. Θέλω να βγω έξω κάποιες φορές για να ξεφύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, όμως κάθε φορά αναρωτιέμαι αν πρέπει. Ψάχνω να βρω πώς να κυκλοφορώ με το τροχοκάθισμά μου και να νιώθω ασφάλεια. Μπροστά μου στενοί δρόμοι, ένας ακόμα μαύρος λαβύρινθος χωρίς διέξοδο. Πεζοδρόμια σπασμένα, ράμπες ελάχιστες. Αγαπημένο μου ημερολόγιο, για να καταλάβεις, φαντάσου μια γέφυρα υπό κατασκευήν, που πρέπει να την περάσεις. Θα πέσεις! Πώς θα νιώσεις;

Όμως, δεν σταματάνε εδώ οι βαθιές μου σκέψεις! Είναι και οι οδηγοί που παρκάρουν στις θέσεις στάθμευσης ατόμων με αναπηρία, ενώ στην πραγματικότητα δεν τις χρειάζονται. Αυτή η θέση προορίζεται για μένα, καθώς και για όλα τα άτομα με αναπηρία. Δεν πρόκειται απλώς για ένα μπλε σήμα χαραγμένο στον δρόμο. Είναι το εισιτήριο μας για να υπάρξουμε σε αυτόν τον κόσμο, να βαδίσουμε σε ένα φωτισμένο μονοπάτι που μας καλωσορίζει, με μια αγκαλιά ανοιχτή και γεμάτη φως και ελπίδα για έναν κόσμο

φτιαγμένο για όλους, χωρίς διακρίσεις και διαχωρισμούς.

Από την άλλη πλευρά, αγαπημένο μου ημερολόγιο, το τροχοκάθισμα είναι «ένα όχημα» που μου έχει διδάξει πολλά. Κάθε δυσκολία που αντιμετωπίζω με έχει κάνει να βλέπω τον κόσμο μας διαφορετικά. Σε μια καθημερινότητα γεμάτη προκλήσεις, έχω μάθει να παλεύω μέχρι τέλους για αυτά που ο κόσμος μας θεωρεί απλά, δεδομένα και εύκολα! Η καθημερινότητά μου στο τροχοκάθισμα μου έμαθε πώς να αποκτώ δύναμη, όταν το σώμα και η ψυχολογία μου γκρεμίζονται. Έχω μάθει πώς είναι να παλεύεις με τον ίδιο σου τον εαυτό. Κάθε φορά, δύο φωνές συγκρούονται μέσα μου. Η μία μου λέει: «Δεν μπορείς να πετύχεις τίποτα, παράτησέ τα!» και η άλλη φωνή μου λέει: «Μπορείς να καταφέρεις τα πάντα!».

το πιο φωτεινό κομμάτι του ανθρώπου βρίσκεται στην καρδιά του

Έπειτα, βλέπω τη ζωή από μια άλλη οπτική. Έχω μάθει να εκτιμώ αυτά που οι υπόλοιποι θεωρούν μικρά. Κι όμως, για μένα είναι μεγάλα και καθόλου δεδομένα. Μια γλυκιά φωνή, μια εικόνα, ένα κελάδημα ενός πουλιού για μένα είναι μεγάλα. Παρατηρώ την κάθε λεπτομέρεια της ζωής. Απολαμβάνω κάθε ατέλειά της, γιατί μέσα από αυτήν μαθαίνω.

Και ναι, αγαπημένο μου ημερολόγιο, το τροχοκάθισμά μου μου διδάσκει να βρίσκω λύσεις και να προσαρμόζομαι σε κάθε κατάσταση, επειδή εξαιτίας της καθημερινότητας, έχω αντιμετωπίσει πολύ διαφορετικές και δύσκολες καταστάσεις. Αυτό μου έχει διδάξει να προσαρμόζομαι εύκολα και να σκέφτομαι έξυπνες λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζω.

Επίσης, αν με ρωτούσες πώς φαντάζομαι έναν καλύτερο κόσμο, θα σου έλεγα ότι ονειρεύομαι έναν κόσμο όπου οι δρόμοι θα είναι ανοιχτοί, έτοιμοι να σε παραλάβουν με ασφαλεία και να σε οδηγήσουν εκεί που ονειρεύεσαι. Έναν κόσμο όπου κάθε πόρτα που ανοίγει θα είναι ένα ποτάμι ευκαιριών που δεν στερεύει ποτέ. Έναν κόσμο όπου η κοινωνία δεν θα με βλέπει ως κάποιον που πρέπει να διεκδικήσει το αυτονόητο αλλά ως κάποιον που έχει δικαίωμα στην ελευθερία και που πρέπει να τον υποστηρίξει.

Τέλος, αγαπημένο μου ημερολόγιο, θα πρέπει να φτιάξουμε όλοι μαζί έναν καλύτερο κόσμο, ένα πιο φωτεινό μονοπάτι για το μέλλον, γιατί ο κόσμος αυτός δεν είναι μόνο για μένα, αλλά για όλους. Είναι μια «συμφωνία αγάπης» όπου οι άνθρωποι θα βρίσκονται πιο κοντά, ενωμένοι, χωρίς καμία διάκριση. Εξάλλου, όλοι ξέρουν ότι το πιο αληθινό και φωτεινό κομμάτι του ανθρώπου βρίσκεται στην καρδιά του και όχι στο σώμα του. Με κάθε δυσκολία που αντιμετωπίζουμε στη ζωή μας, όλοι μαζί ενωμένοι, η ανθρωπότητα ανεβαίνει ένα σκαλοπάτι πιο ψηλά.

Επικίνδυνος οίκτος

Πώς η οργανωμένη φιλανθρωπία προσφέρει καθησυχαστικό άλλοθι στο κράτος και στους πολίτες.

Του Φάνη Γρατσία

Η Οργανωμένη Φιλανθρωπία ως ιπτάμενη κυρία - ζεπέλιν - με μια άριστα παιγμένη παράσταση γεμάτη αερολογίες και ψεύτικα επιχειρήματα πείθει τους ανθρώπους να προσφέρουν τον οβολό τους. Σκίτσο του Φάνη Γρατσία.

Εάν αναλύσουμε ετυμολογικά τη λέξη φιλανθρωπία, σημαίνει αγάπη για τον άνθρωπο, άρα υποδηλώνει μια αλτρουιστική διάθεση για φροντίδα και υποστήριξη των ανθρώπων που βρίσκονται σε ανάγκη. Αυτός είναι ίσως ένας καλός ορισμός για τη φιλανθρωπία σε ατομικό επίπεδο. Όσον αφορά την οργανωμένη φιλανθρωπία, ο ορισμός αλλάζει. Αυτού του είδους η φιλανθρωπία προωθείται από φορείς μιας καλής επικοινωνιακής πολιτικής, όπως είναι οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, τα φιλανθρωπικά ιδρύματα, ακόμα και εταιρείες που εξειδικεύονται στην προώθηση της φιλανθρωπίας και στη διοργάνωση εράνων μέσω ραδιομαραθωνίων και τηλεμαραθωνίων.

Υπάρχει η άποψη ότι ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες έχουν ανάγκη από οικονομική ενίσχυση που θα έρθει από τους φιλάνθρωπους, οι οποίοι σπεύδουν να συνεισφέρουν οικονομικά, πιστεύοντας ότι βοηθούν αυτά τα άτομα να καταφέρουν να αντιμετωπίσουν τις «ανάγκες» τους: ενδοχόμενως θεραπείες ή εξοπλισμό. Όμως κάτι που δεν λαμβάνεται υπόψη από κανέναν είναι ότι στην εποχή μας τα άτομα με αναπηρία και όχι μόνο, έχουν δικαίωμα στην πρόσβαση σε εξοπλισμό, θεραπείες και στήριξη που το κράτος είναι υποχρεωμένο να παρέχει.

Πρέπει να διευκρινιστεί ότι το «πρόβλημα» των ατόμων με αναπηρία, για παράδειγμα, δεν είναι σε καμία περίπτωση η ίδια η βλάβη (κινητική, νοητική, αισθητηριακή κ.ά.), αλλά τα εμπόδια που τίθενται από την κοινωνία και το κράτος, δηλαδή η απουσία της απαραίτητης οικονομικής στήριξης για την απόκτηση του απαραίτητου εξοπλισμού ή η άγνοια του προσωπικού σε διάφορα κτήρια - που δεν είναι προσβάσιμα και φιλικά σε όλο τον πληθυσμό.

Αυτό έχει προκληθεί κυρίως από την επικράτηση μιας ρητορικής, η οποία λειτουργεί ως μέσο πειθούς και μπορεί να ονομαστεί «ρητορική της φιλανθρωπίας, της αγάπης και της ανάλωσης». «Σε χρειάζομαι», «Κάνε μια εισφορά», «Ας μιλήσει η καρδιά μας», «Κάθε εισφορά, και μια νέα ιστορία αγάπης»: όλα αυτά δεν είναι τίποτ' άλλο παρά ένα απλό επικοινωνιακό τέχνασμα που εξισώνει την αγάπη με το

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

χρήμα.

Αυτός ο τρόπος σκέψης «φυτεύεται στα παιδιά στο σχολείο καλλιεργείται σταδιακά σε όλη τους τη ζωή». Η «σπορά» γίνεται με διάφορους τρόπους, όπως όταν τα παιδιά έρχονται σε επαφή με ένα παραμύθι που αφηγείται την ανυπόφορη ιστορία ενός παιδιού που υποφέρει λόγω της ταυτότητάς του. Βέβαια, αυτός ο δειστραμμένος τρόπος σκέψης ριζώνει ακόμα καλύτερα στο υποσυνείδητο, όταν ακούγεται η «κλασική φράση «Όλοι διαφορετικοί, όλοι ίδιοι» και «Πρέπει να αγαπάμε το διαφορετικό» η οποία καταλήγει να ομαδοποιεί τους ανθρώπους στην αντίληψη των παιδιών δημιουργώντας ένα αίσθημα τρομερού οίκτου προς το διαφορετικό.

Έπειτα, έρχεται η διδασκαλία της παθητικής ενσυναίσθησης, η οποία ισοδυναμεί με τη λύπηση και αντιμάχεται την κριτική ενσυναίσθηση. Στο σχολείο σου λένε «Κλείσε τα μάτια σου για δυο λεπτά, για να ανώσεις πώς νιώθουν αυτά τα δύσμοιρα παιδάκια που είναι τυφλά». Το σχολείο, όμως, θα έπρεπε να σε παροτρύνει να προσπαθήσεις να αναλογιστείς το πρόβλημα που δημιουργεί η κοινωνία σε αυτά τα άτομα και να κρίνεις τι χρειάζονται και δεν τους παρέχεται. Αυτό το ριζεί η κριτική ενσυναίσθηση, η οποία σίγουρα δεν θα επιτευχθεί, εάν κλείσουμε τα μάτια μας για να «δούμε» πόσο δύσκολο είναι να είσαι τυφλός!

Κύριο επιχείρημα των υποστηρικτών της οργανωμένης φιλανθρωπίας είναι συνήθως ότι μέχρι το κράτος να αναλάβει τις ευθύνες του, τα χρήματα που θα συγκεντρωθούν θα είναι χρήσιμα στους ανθρώπους που έχουν ανάγκη. Το κράτος, βέβαια, επωφελείται από τους οργανωμένους εράνους και συμμετέχει σε αυτούς με δωρεές. Προβάλλεται έτσι η εικόνα ενός «συμπονετικού» κράτους, έστω και αν δεν προσπαθεί να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων με την ανάλογη οικονομική στήριξη, παροχή εξοπλισμού, αναδιοργάνωση των υπηρεσιών, δημιουργία προσβάσιμων κτιρίων, ποιοτική εκπαίδευση, στήριξη για εξεύρεση εργασίας κ.ά. Αυτά θα ήταν κάποια γερά θεμέλια, τα οποία αν τοποθετούνταν με μεγάλη προσοχή, θα εξασφαλιζόταν η σταθερότητα του οικοδομήματος της κοινωνίας, αλλά δυστυχώς ... υπονομεύονται.

'Εμπρακτη φιλανθρωπία

«Ο εθελοντής δεν έχει απαραίτητα τον χρόνο, έχει μόνο μια καρδιά.» Ελισάβετ Άντριου

Της Στυλιάνας Παχίτη

Με αφορμή τους πολέμους που βρίσκονται σε εξέλιξη, τις βιβλικές καταστροφές από τη μανία της φύσης και την πρωτοφανή μετακίνηση προσφύγων είναι ανάγκη να αναγνωριστεί η αξία των αφανών ηρώων, των Εθελοντών Γιατρών. Ο Εθελοντής Γιατρός γίνεται η πρώτη γραμμή βοήθειας για όσους δεν έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη. Έχοντας ως εφόδιο την αγάπη του για τον άνθρωπο και τις γνώσεις του, ταξιδεύει σε εμπόλεμες ζώνες, περιοχές που μαστίζονται από την πείνα, πλήττονται από λιμούς και ασθένειες, προσφέροντας τις υπηρεσίες του με μοναδικό αντάλλαγμα την ηθική ικανοποίηση και τη χαρά της προσφοράς. Παραμερίζει με αυταπάρνηση τη δική του ζωή, συχνά μάλιστα τη θέτει σε κίνδυνο, για να σώσει και να βοηθήσει όσους του έχουν ανάγκη, χωρίς να υπολογίζει ωράρια εργασίας και πάντα πιστός στον όρκο του Ιπποκράτη. Με ένα του χαμόγελο προσφέρει θάρρος και δύναμη στον πρόσφυγα ο οποίος προσπαθεί να αντληφθεί τη νέα πραγματικότητα της ζωής του. Με μια αγκαλιά προσφέρει αγάπη και παρηγοριά στο παιδί που μόλις έχασε τους γονείς του και αναζητεί στοργή. Ένας Εθελοντής Γιατρός δεν περιποιείται μόνο τις εξωτερικές πληγές. Παράλληλα επουλώνει εσωτερικά, ψυχικά τραύματα

Σε έναν κόσμο όπου κυριαρχεί ο ατομικισμός και η αδιαφορία, οι Εθελοντές Γιατροί ας αποτελέσουν έμπνευση πραγματικής φιλανθρωπίας για όλους εμάς, τους φιλάνθρωπους του ... καναπέ.

Λευκωσία: πολιτιστική πρωτεύουσα ή επαρχία;

Θα πάρει επιτέλους η Λευκωσία το χρίσμα της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2030;*

Της Νέδης Κυριάκου

Λαμβάνοντας υπόψη την αλματώδη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, των υποδομών και υπηρεσιών που παρέχει η Κυπριακή πολιτεία τις τελευταίες δεκαετίες, αποτελεί καίριο ερώτημα αν ανάλογη υπήρξε η ανάπτυξη στην εγχώρια παραγωγή και προσφορά πολιτιστικών αγαθών. Επικεντρώνοντας τον προβληματισμό αυτό στην περίπτωση της πρωτεύουσας, συνακόλουθο ερώτημα είναι αν οι σημερινοί νέοι της Λευκωσίας μπορούν να αντλήσουν σημαντικά ερεθίσματα από την πολιτιστική σκηνή της πόλης. Ας σημειωθεί ότι η Λευκωσία διεκδικεί το χρίσμα της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης για το 2030. Είναι, όμως, η πολιτιστική παραγωγή της πρωτεύουσας ικανή για να αναλάβει η πόλη αυτόν τον ρόλο; Σε μια εποχή όπου η τεχνολογική ανάπτυξη βρίσκεται στο απόγειό της και οι πλείστοι έφηβοι αποφασίζουν να ακολουθήσουν σχετικά με αυτήν επαγγέλματα, η στήριξη του πολιτισμού ως δημόσιο αγαθό και πνευματικό αντιστάθμισμα στο ρεύμα της υλικής υπερκατανάλωσης είναι ίσως σημαντικότερη από ποτέ.

Το διεθνές Φεστιβάλ Λευκωσίας

Η Λευκωσία είχε διεκδικήσει και στο παρελθόν ανεπιτυχώς την θέση της πολιτιστικής πρωτεύουσας για το 2017. Ωστόσο, η εργώδης προετοιμασία που απαιτήθηκε για τον σκοπό αυτό οδήγησε στη σύλληψη της ιδέας ενός Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας για τις παραστατικές τέχνες. Η υποβολή αίτησης απαιτούσε την κατάθεση της στρατηγικής που θα ακολουθούσε το φεστιβάλ, δηλαδή τους συγκριμένους άξονες που θα αφορούσαν τα δρώμενα που θα φιλοξενούνταν. Στόχος ήταν και παραμένει να έρθουν οι πολίτες σε επαφή με τις πολιτιστικές δράσεις που γίνονται ανά το παγκόσμιο, ιδιαίτερα με έργα που προωθούν και τιμούν την έννοια της ισοπολιτείας. Μεγάλο επίτευγμα ήταν ότι εξ αρχής, από το 2019 που ξεκίνησε να υλοποιείται αυτό το σχέδιο, παρουσιάστηκαν παραστάσεις πολύ μεγάλων δημιουργών όπως ο Akram Khan. Έπειτα, το πρόγραμμα #under30, που τρέχει εν όψει του φεστιβάλ, δίνει βήμα σε νέους Κύπριους δημιουργούς, ώστε να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Χάρη, λοιπόν, στο παιδί που γέννησε η προσπάθεια του 2017 και αποτέλεσε ένα από τα μεγαλύτερα εφόδια για να στηθεί όλο το πρόγραμμα, η Λευκωσία, έδειξε ότι έχει τη δυνατότητα να διοργανώσει μεγάλες δράσεις και δεν περιμένει το 2030 να έρθει για να το κάνει.

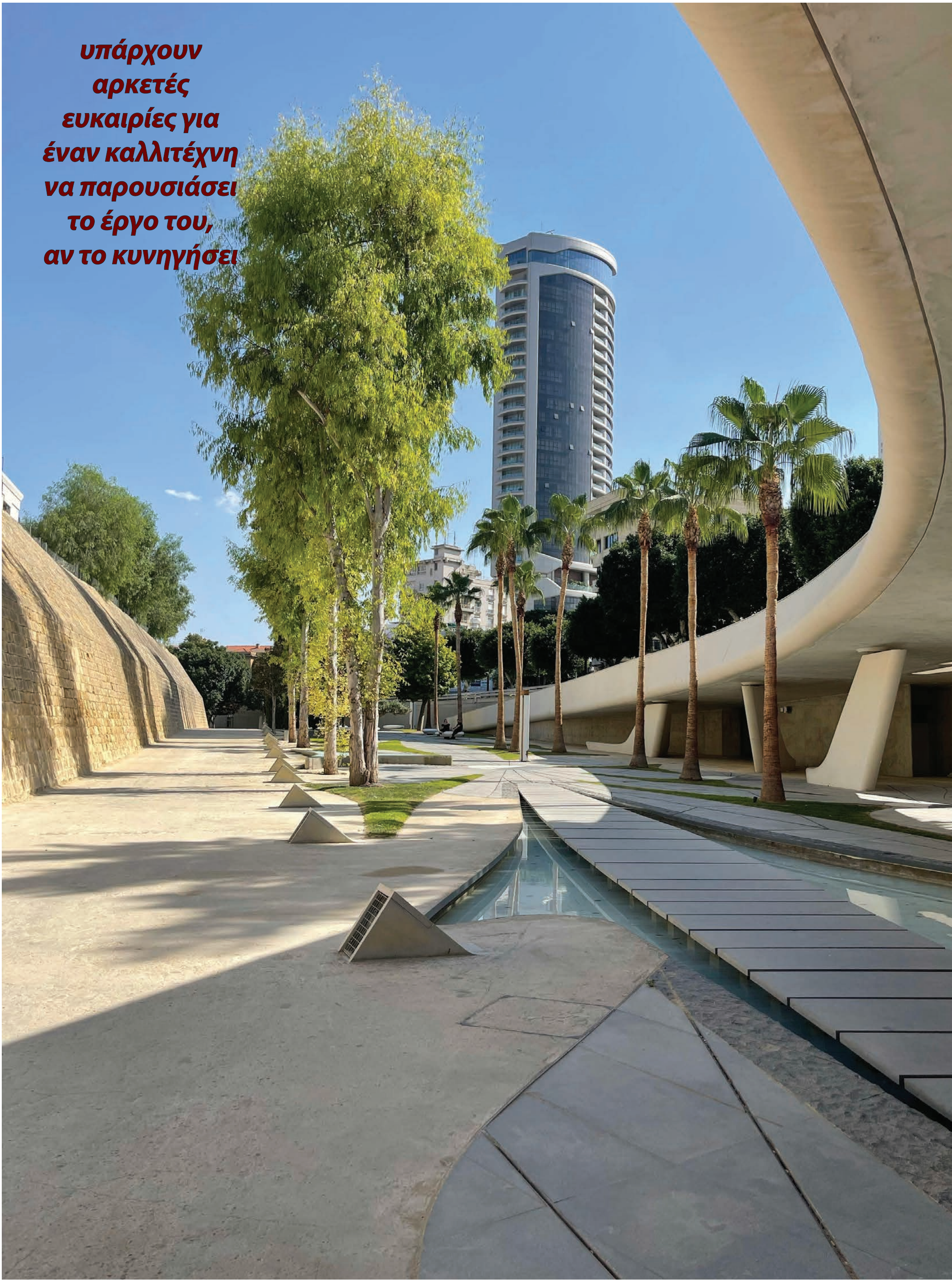

Από την παράσταση “Ιεροτελεστία της Άνοιξης” σε χορογραφία της Πίνα Μπάους που παρουσιάστηκε στο Διεθνές Φεστιβάλ Λευκωσίας.

“Οι νέοι δεν παρακολουθούν θέατρο”

Πρόσωπα με σημαίνουσα δράση στον χώρο του πολιτισμού μοιράστηκαν μαζί μας απόψεις με διασταλτική οπτική ως προς την πολιτιστική παραγωγή της πρωτεύουσας και την απήχσή της στους νέους. Ο Γιώργος Παπαγεωργίου, καλλιτεχνικός διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας, εκτιμά ότι οι σημερινοί νέοι της πρωτεύουσας δεν μπορούν να αντλήσουν παρά περιορισμένα καλλιτεχνικά ερεθίσματα από την πόλη μας. Επισημαίνει περαιτέρω ότι αυτό αποτελεί ένα πρόβλημα που η πολιτεία αρνείται επίμονα να επιλύσει. Υποστηρίζει ωστόσο, ότι η παιδική σκηνή του ΘΟΚ που λειτουργήσει το 1976 υπήρξε η σημαντικότερη τομή στον χώρο του πολιτισμού σε σχέση με τη νέα γενιά. Εντούτοις, από το 1976 και έπειτα δεν συνέβη ξανά τίποτα αντίστοιχο. Υπογραμμίζει ότι κύριο πρόβλημα αποτελεί ότι δεν ανεβαίνουν πολλές παραστάσεις που στοχεύουν στο εφηβικό κοινό και επιπλέον ότι, τα παιδιά σταματούν να παρακολουθούν παραστάσεις ενταγμένες στο ευρύτερο παιδαγωγικό πρόγραμμα του δημόσιου σχολείου μετά το πέρασμα από τη δημοτική στη μέση εκπαίδευση. Η στήριξη από το κράτος, με εξαίρεση το

**υπάρχουν
αρκετές
ευκαιρίες για
έναν καλλιτέχνη
να παρουσιάσει
το έργο του,
αν το κυνηγήσει**

θέατρο, παραμένει ουσιαστικά ανύπαρκτη.

“Η Λευκωσία δεν υστερεί”

Από την άλλη, η Εύα Σταύρου, μουσικός-φλαουτίστα με ενεργό ρόλο στα καλλιτεχνικά δρώμενα της πρωτεύουσας, πιστεύει ότι η Λευκωσία δεν υστερεί ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της πολιτιστικής σκηνής της. Θεωρεί ότι, τηρουμένων των αναλογιών, έχει υπάρξει πρόοδος στο πολιτιστικό αποτύπωμα της Λευκωσίας παρότι δεν μπορεί να συγκριθεί με μεγαλουπόλεις όπως το Παρίσι, όπου έχει ζήσει. Η Λευκωσία φιλοξενεί μια μικρή σε πληθυσμό κοινωνία και αναπόδραστα η πολιτιστική της σκηνή είναι ανάλογα περιορισμένη. Υπάρχουν, όμως, επισημαίνει αρκετές ευκαιρίες για έναν καλλιτέχνη να παρουσιάσει το έργο του, αν και εφόσον το κυνηγήσει, αφού η πολιτιστική σκηνή διεκδικείται από ένα αντίστοιχα μικρό πληθυσμό καλλιτεχνών. Αναγνωρίζει ωστόσο ότι, η στήριξη στην πολιτιστική παραγωγή μέσα από την εκπαίδευση θα έπρεπε να είναι πιο ενεργή, παρέχοντας πλούσιες και ίσες ευκαιρίες σε όλους τους μαθητές ανεξαιρέτως, να εκτιμήσουν τη σημασία του πολιτισμού στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας σκεπτόμενων και ενεργών πολιτών και στη λειτουργία του ίδιου του δημοκρατικού πολιτεύματος. Μοναδική εξαίρεση αποτελούν τα μουσικά σχολεία. Τονίζει ότι το θέατρο βρίσκεται στην καλύτερη κατάσταση και προσελκύει τον περισσότερο κόσμο, ενώ κατατάσσει την μουσική τελευταία σε ό,τι αφορά το ακροατήριο και τις συναυλίες που προσφέρονται. Ένα από τα κυριότερα προβλήματα αποτιμά το γεγονός ότι δεν γίνεται αποτελεσματική προώθηση των δρώμενων που τρέχουν στην πόλη.

Μόνο ένας κινηματογράφος για μη εμπορικές ταινίες

Θεωρώ ότι η πόλη μου δεν βρίσκεται στο μηδέν του πολιτισμού και σίγουρα είναι πολλά βήματα μπροστά από τις υπόλοιπες πόλεις της Κύπρου, άποψη που επηρεάζεται ίσως από τη συχνή επαφή μου με την πολιτιστική σκηνή, αφού ως φλαουτίστα, μαθήτρια του Μουσικού Σχολείου Λευκωσίας, ασχολούμαι με τις τέχνες και ακολουθώ τα πολιτιστικά δρώμενα στην πόλη, τα οποία συχνά μου δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθώ. Ωστόσο, πιστεύω ότι η κατάσταση είναι δυσχερέστερη για όσους έφηβους είναι έξω από τον χώρο του πολιτισμού, καθώς η πολιτεία δεν θέτει ως στόχο να τους μυήσει σε αυτόν. Η Λευκωσία έχει σημειώσει τις τελευταίες δεκαετίες πρόοδο σε κάποιους τομείς του πολιτισμού. Πόσο μπροστά, όμως, μπορεί να πάει όταν διαθέτει μόνο έναν κινηματογράφο για μη-εμπορικές ταινίες, ελάχιστα βιβλιοπωλεία που για να επιβιώσουν είναι και χαρτοπωλεία, ενώ δεν διαθέτει ένα θέατρο όπου να στεγάζεται κανονικά η Συμφωνική Ορχήστρα, όπως συμβαίνει με όλες τις άλλες πολιτιστικές πρωτεύουσες; Με ποιο τρόπο θα αντλήσουν οι νέοι καλλιτεχνικά ερεθίσματα, αν τα κέντρα πολιτισμού παραμένουν τόσο λίγα, οι αξιόλογες θεατρικές παραστάσεις λιγοστές και οι σημαντικές συναυλίες μηδαμινές; Τείνω, επιπρόσθετα, να συμφωνήσω με την Εύα Σταύρου ότι επίσης υστερεί η προώθηση των καλλιτεχνικών δράσεων, γεγονός που εμποδίζει την αύξηση της προσέλευσης σε αυτές. Ίσως τελικά να μην είμαστε μια πολιτιστική πρωτεύουσα, αλλά όντως μια επαρχία;

***Επί του πειστηρίου: λίγες ώρες πριν εκδοθεί το Νήμα, η Λευκωσία αποκλείστηκε από το χρίσμα της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης. Αντιθέτως, προκρίθηκαν η Λεμεσός και η Λάρνακα. Η πρωτεύουσα μάλλον δεν πρωτεύει στα του πολιτισμού!**

Σεβέρειος Βιβλιοθήκη και CVAR : Φάροι Εκπαίδευσης και Πολιτισμού στην Κύπρο

της Καλλιρόης Μιχαήλ

Σε συνέντευξη με την κυρία Ρίτα Σεβέρη, διευθύντρια του Ιδρύματος Κώστα και Ρίτας Σεβέρη, είχα την ευκαιρία να συζητήσω μαζί της την πολύτιμη συνεισφορά της οικογένειάς της στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό της Κύπρου, με ιδιαίτερη αναφορά στη Σεβέρειο Βιβλιοθήκη, η οποία συνδέεται άρρηκτα με το Παγκύπριο Γυμνάσιο και στο Κέντρο Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας (CVAR). «Η Σεβέρειος Βιβλιοθήκη αποτελεί σημείο αναφοράς για μαθητές και δασκάλους: «Η βιβλιοθήκη μας προσφέρει στήριξη και πρόσβαση σε πολύτιμες πηγές γνώσης». Το CVAR φιλοξενεί την ιδιωτική συλλογή των Κώστα και Ρίτας Σεβέρη: περισσότερους από 1000 πίνακες περιηγητών – ζωγράφων που επισκέφθηκαν την Κύπρο από τον 18ο μέχρι τον 20ο αιώνα, κυπριακά αναμνηστικά αντικείμενα, δείγματα κυπριακής και ευρωπαϊκής ενδυμασίας και τέλος περισσότερα από 10.000 βιβλία που αφορούν στην ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό της Κύπρου και των γειτονικών χωρών. Η κυρία Σεβέρη τόνισε ότι «Το ίδρυμα προβάλλει την πολυπολιτισμικότητα του νησιού και αναδεικνύει την ιστορία μας μέσα από μια νέα προοπτική. Η παρουσίαση, εξάλλου, της Οθωμανικής περιόδου με αντικειμενικότητα μπορεί να ενισχύσει τον διάλογο και την κατανόηση. Αναφορικά με τα κίνητρα πίσω από τις δωρεές στον πολιτισμό, η κυρία Σεβέρη τόνισε: «Η αγάπη για τον τόπο μας και η πεποίθηση ότι η εκπαίδευση διαμορφώνει σωστούς πολίτες είναι τα κίνητρα που μας καθοδηγούν. Η προσφορά στα κοινά είναι ζωτικής σημασίας». Ακόμη, η κυρία Σεβέρη υπογράμμισε την ανάγκη συνεργασίας με το κράτος, αναφέροντας ότι οι ιδιωτικές δωρεές συμπληρώνουν τα κενά που μπορεί να υπάρχουν.

Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας: Το πρώτο μουσείο ιστορίας της πόλης μας

της Νέδης Κυριάκου

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο, στην καρδιά της πόλης μας, εντός των ενετικών τειχών, στεγάζεται σε συγκρότημα τριών κτηρίων. Το Μουσείο άνοιξε στη σημερινή του έκταση μετά από ανακαίνιση το 2010. Τα εκθέματά του αποτελούν μια ζωντανή αφήγηση της εξέλιξης της πρωτεύουσας της Κύπρου από τους αρχαίους χρόνους μέχρι την σύγχρονη εποχή και καλούν τον επισκέπτη να αλληλεπιδράσει με το παρελθόν της πόλης. Όπως μας είπε η κα Τζένη Λυμπεροπούλου Σαββίδου, Διευθύντρια του Μουσείου και η κα Μαρία Πατσαλοσαββή, Υποδιευθύντρια, ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία που κομίζει το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο στην πολιτιστική ζωή είναι ότι «Ο κόσμος της πόλης, αναγνωρίζοντας το έργο που επιτελούμε έρχεται εδώ για να δωρίσει οικογενειακά αντικείμενα, προσωπικά κειμήλια, όλα αφηγήματα της ιστορίας αυτής της πόλης. Δεκάδες αντικείμενα εμπλουτίζουν κάθε χρόνο τις Συλλογές μας τεκμηριώνοντας την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας την οποία το Λεβέντειο δεσμεύεται να διατηρήσει και να προβάλλει για τις κατοπινές γενιές.»

Το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη με δύο μουσεία-διαμάντια, το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας και τη Λεβέντειο Πινακοθήκη, η οποία λειτουργεί επίσης υπό την αιγίδα του, καταφέρνει να αφήσει το στίγμα του του στον πολιτισμό και στην εκπαίδευση της Κύπρου.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Φόνευσε - ου Φονεύσεις Φασίστας

Της Σοφίας Σινκλαίρ

Εναι πολύ δύσκολο ένας θεατής σήμερα να βγει από μια θεατρική παράσταση συγκλονισμένος. Παρόλα αυτά, ο πολυβραβευμένος Πορτογάλος σκηνοθέτης Τιάγκο Ροντρίγκεζ, με το έργο που παρουσιάστηκε στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 2024 στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας με τίτλο «Καταρίνα και η ομορφιά του να σκοτώνεις φασίστες», κατάφερε ακριβώς αυτό. Οι θεατές όχι μόνο προβληματίστηκαν, αλλά και αγανάκτησαν με την παράσταση, με τους πιο τολμηρούς να αντιδρούν με φωνές που ακούστηκαν μέχρι και το φουαγιέ. Πέτυχε, λοιπόν, το κοινωνικό πείραμα του Ροντρίγκεζ. Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Η υπόθεση

Η υπόθεση του έργου αφορά μια οικογένεια αντιφασιστών στη Πορτογαλία, που συγκεντρώνεται μια φορά το χρόνο σε ένα εξοχικό σπίτι, για να ...σκοτώσουν έναν φασίστα, ακολουθώντας μια παράδοση σχεδόν 70 χρόνων. Αυτή τη φορά, είναι η σειρά της Καταρίνα, του νεότερου μέλους της οικογένειας, να κάνει τον πρώτο της φόνο ενός φασίστα, τον οποίο έχει απαγάγει γι'αυτών ακριβώς τον σκοπό. Όμως, η νεαρή Καταρίνα, με το πιστόλι στο χέρι, δεν μπορεί να πατήσει τη σκανδάλη, αφού το μυαλό της πλημμυρίζει με ηθικά διλήμματα και αμφιβολίες. Έτσι, ξεσπάει ένας οικογενειακός καβγάς και προκύπτουν πολλά ερωτήματα. Τι είναι ο φασίστας; Υπάρχει θέση για τη βία στον αγώνα για έναν καλύτερο

κόσμο; Μπορούμε να παραβιάζουμε τους κανόνες της δημοκρατίας, όταν αναζητούμε καλύτερους τρόπους για την υπεράσπισή της;

Μια εύστοχη υπερβολή

Ο σκηνοθέτης επίτηδες πλάθει χαρακτήρες που έχουν πολύ συγκεκριμένες απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα, χρησιμοποιώντας το στοιχείο της υπερβολής για να δείξει ακριβώς τον κίνδυνο που διατρέχουμε, αν μείνουμε απαθείς μπροστά στις προκλήσεις που δέχονται οι σημερινές δημοκρατίες. Μέσα σε αυτό το υπερβολικό παράλληλο σύμπαν του έργου, η ακραία λύση του φόνου ξαφνιάζει τους θεατές, επειδή δεν συνάδει με την ανοχή που έχουμε αναπτύξει για τη φασιστική βία. Ίσως όμως το κοινό να στρέφεται στη δύναμη του λόγου. Ποιος είναι τελικά ο κυρίαρχος λόγος; Το έργο κλείνει με τον φασίστα -που τελικά επιβιώνει- να απευθύνεται προς το κοινό, δηλαδή τους μελλοντικούς ψηφοφόρους του, σε ένα «παράληρημα» που διαρκεί είκοσι ολόκληρα λεπτά, στο οποίο ξεδιπλώνει με κάθε λεπτομέρεια το φασιστικό πρόγραμμα που πρόκειται να ακολουθήσει το κόμμα του. Ο μονόλογος αυτός εξαντλεί την υπομονή μας, γεννά την οργή και οδηγεί σε ξεσπάσματα φωνών, φωνάει που συνιστά την πραγματική επιτυχία του έργου.

Οι έξυπνες λεπτομέρειες

Η παράσταση υποστηρίζεται επίσης από ένα ευφρές σκηνικό: ένα ξύλινο σπίτι που ανοίγει και κλείνει, αλλάζει και μετατοπίζεται από τους ίδιους τους ηθοποιούς, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε σκηνής. Η οικογένεια μαζεύεται γύρω από ένα μακρόστενο τραπέζι, το οποίο καλύπτεται από ένα τραπεζομάντηλο κεντημένο με τη φράση «Não passaão-Δεν θα περάσουν», σύνθημα που παραπέμπει στους αγώνες των δημοκρατικών στην Ισπανία ενάντια στη δικτατορία του Φράνκο και στην Πορτογαλία, ενάντια στη δικτατορία του Σαλαζάρ. Πρόκειται για μια από αυτές τις έξυπνες λεπτομέρειες που ταυτίζει τον μικρόκοσμο του έργου με σημαντικά γεγονότα της σύγχρονης ιστορίας. Παράλληλα, το γεγονός ότι όλη η οικογένεια, άντρες και γυναίκες, είναι ντυμένοι με στερεοτυπικά γυναικεία ρούχα είναι επίσης μια λεπτομέρεια που δηλώνει όχι μόνο ότι οποιοσδήποτε μπορεί να σκοτώσει, αλλά και την αναγκαιότητα της συνεργασίας μεταξύ των φύλων για κάθε επαναστατική πράξη.

Ίσως το σημαντικότερο επίτευγμα του έργου είναι το ότι δεν ηθικολογεί και δεν δίνει οριστικές απαντήσεις. Αντίθετα, λειτουργεί σαν καθρέφτης που μας δείχνει, κοινό και ηθοποιούς, ικανούς για όλα: για το καλύτερο και για το χειρότερο. Το θέμα είναι ποιο από τα δύο θα επιλέξουμε. Ταυτόχρονα, αναδεικνύει τον ρόλο του θεάτρου ως μέσο κοινωνικής και πολιτικής αφύπνισης. Σίγουρα όσοι λένε πως η τέχνη δεν είναι πολιτική, δεν έχουν δει Τιάγκο Ροντρίγκεζ...

Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου

Της Κατερίνας Παρτζιλη

Η Συμφωνική Ορχήστρα Νέων Κύπρου (Σ.Ο.Ν.Κ) λειτουργεί από το 1987. Στην ορχήστρα συμμετέχουν παιδιά ηλικίας 10 μέχρι 25 ετών από όλες τις πόλεις της Κύπρου.

Η ορχήστρα έχει συνεργαστεί με διάσημους σολίστες της κλασικής μουσικής, όπως ο Salvatore Accardo και ο Cyrrien Κατσαρής, καθώς και με τραγουδιστές, όπως η Αλέξια Βασιλείου και η Άλκηστis Πρωτοψάλτη. Εκπροσωπεί την Κύπρο κάθε χρόνο από το 2016 στην Κυπρίων Συναυλία στην Βιέννη. Το 2014 η ΣΟΝΚ ταξίδεψε στην Ρώμη μετά από πρόσκληση του Συνδέσμου Κυπρίων της Ρώμης. Η ορχήστρα επίσης, κάθε δύο χρόνια από το 2019 συνεργάζεται με το Μπαλέτο Νέων Λευκωσίας από το 2019 ανεβάζοντας

διάσημα μπαλέτα όπως το Coppelia, την Ωραία Κοιμωμένη και τον Καρποθραύστη. Η Ακαδημία της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων που είναι ο πυρήνας της ορχήστρας, αποτελείται από 90 συνολικά παιδιά και οι απόφοιτοι της γίνονται δεκτοί στα καλύτερα Πανεπιστήμια Μουσικής σε Ευρώπη και Αμερική.

Ως μέλος της ορχήστρας, θεωρώ ότι επειδή πολλά άτομα της ηλικίας μας δεν ενδιαφέρονται για την κλασική μουσική, με την συμμετοχή μας στην ορχήστρα ωθούμε και τους υπόλοιπους να ασχοληθούν ή να παρακολουθήσουν κάτι αντίστοιχο. Σε προσωπικό επίπεδο, αναπτύσσουμε την ομαδικότητα και την πειθαρχία μας, δημιουργούμε νέες σχέσεις, αλλά κυρίως βελτιώνουμε τις μουσικές μας δεξιότητες.

Ανθρωπιστικές σπουδές υπό διωγμόν

Της Ειρήνης Χατζηγηγορίου

Μια έρευνα για το μειωμένο ενδιαφέρον προς τις κλασικές σπουδές.

Μόνο πέντε μαθητές αποτελούμε το τμήμα κατεύθυνσης Κλασικών και Ανθρωπιστικών σπουδών της Γ΄ Λυκείου στο σχολείο μου, ενώ η ελάχιστη βάση εισαγωγής σε αρκετά τμήματα ανθρωπιστικών σπουδών του πανεπιστημίου τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο έχει φτάσει στα τάρταρα. Αποφάσισα, λοιπόν, να μοιράσω ερωτηματολόγια στους συμμαθητές μου, οι οποίοι είτε εγκατέλειψαν τον κλάδο αυτό είτε δεν τον επέλεξαν εξ αρχής, έτσι ώστε να αποκωδικοποιήσω τα αίτια πίσω από την κρίση των κλασικών σπουδών.

Απουσία ενδιαφέροντος

Το 64,3% των μαθητών που ρωτήθηκαν απάντησαν ότι δεν έχουν ενδιαφέρον για τον συγκεκριμένο κλάδο. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όμως ο κυριότερος κατά την άποψή μου είναι η μη συνευηδιοποίηση της αξίας των ανθρωπιστικών σπουδών. Στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι ανθρωπιστικές σπουδές συχνά διδάσκονται ως μαθήματα στα οποία ο μαθητής χρειάζεται να αφιερώσει ατελείωτες ώρες στείρας αποστήθισης. Έτσι, οι μαθητές δεν αντιλαμβάνονται πλήρως τη σημασία των αρχαίων γλωσσών, της φιλοσοφίας, της ιστορίας και της λογικής για την προσωπική τους καλλιέργεια ή για την κατανόηση των σύγχρονων κοινωνικών και πολιτιστικών ζητημάτων.

Ανεπαρκής ενημέρωση

Η λιγοστή ενημέρωση αναφορικά με τον κλάδο των Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών αποτελεί και από μόνη της ένα αίτιο κρίσης του κλάδου, μιας και το 14,3% των μαθητών που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο υποστηρίζουν ότι δεν είχαν την κατάλληλη ενημέρωση γιατί να επιλέξουν αυτή την κατεύθυνση. Η ανεπαρκής ενημέρωση τόσο για την πολυδιάστατη αξία όσο και για τις επαγγελματικές πόρτες που ανοίγουν οι συγκεκριμένες σπουδές, σπρώχνει τους μαθητές μακριά από τον κλάδο: πώς θα επιλέξουν αυτή την κατεύθυνση, χωρίς να έχουν πλήρη εικόνα για τις δυνατότητες που τους προσφέρει;

Έλλειψη επαγγελματικών ευκαιριών

Ένα άλλο 14,3% των μαθητών απάντησε ότι δεν υπάρχουν αρκετές προσοδοφόρες επαγγελματικές επιλογές στην αγορά εργασίας που να σχετίζονται με τις Ανθρωπιστικές και Κλασικές σπουδές. Σε μια εποχή όπου η τεχνολογία εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και η ανάγκη για ειδικούς σε τομείς σχετικούς με την πληροφορική είναι μεγάλη, δημιουργείται η αίσθηση στους μαθητές ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές υπολείπονται σε επαγγελματικές ευκαιρίες. Επιπλέον, θεωρούν ότι οι Κλασικές Σπουδές δεν τους προσφέρουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις, ώστε να βρουν αμέσως θέσεις εργασίας με υψηλές οικονομικές απολαβές.

Κοινωνική πίεση και στερεότυπα

Προς μεγάλη μου έκπληξη, εν έτει 2025, ακόμα υπάρχει ένα 7,1% των μαθητών που απάντησαν ότι δεν επέλεξαν τον κλάδο εξαιτίας κοινωνικών προκαταλήψεων. Ερευνώντας το συγκεκριμένο αίτιο βαθύτερα, ανακάλυψα ότι πολλοί γονείς ασκούν πίεση στους νέους να επιλέξουν κλάδους που θεωρούνται «πιο ασφαλείς» και που εξασφαλίζουν υψηλότερο «κοινωνικό status», ενισχύοντας έτσι περισσότερο την απαξίωση προς τις ανθρωπιστικές επιστήμες.

Εν τέλει, σε μια εποχή όπου οι Ανθρωπιστικές επιστήμες πέφτουν σε δεύτερη μοίρα έναντι των φυσικών επιστημών και «διώκονται» ακόμα και από πανεπιστήμια στο όνομα της «πολιτικής ορθότητας», πώς μπορούμε να περιμένουμε από τους νέους να εννημερώνονται ή να έχουν οποιοδήποτε ενδιαφέρον για τον κλάδο; Αναμφίβολα πλέον οι Κλασικές Σπουδές αποτελούν «ειδος υπό εξαφάνιση»!

Τη γέννησή της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών το 1922 ακολούθησε η άμεση σύνδεση των βιβλίων με την κομμουνιστική ιδεολογία. Αντίστροφα, ξεκίνησε και η απαγόρευση λογοτεχνικών έργων των οποίων οι ιδέες θεωρούνταν αντίθετες με τον κομμουνισμό που οζύνθηκε στη δεκαετία του '30: Ο Στάλιν θέτει ως στόχο την εξάλειψη κάθε ίχνους βιβλίου που ερχόταν έστω και τουλάχιστα ή και εμμέσως σε ρήξη με τα κυρίαρχα πιστεύω. Πλήθος λογοτεχνικών βιβλίων απαγορεύτηκαν, με κύριο συγγραφέα αυτών τον Μπουλγκάκοφ κι αριστουργήματα όπως «Ο Μαίτρ και η Μαργαρίτα» και «Η Καρδιά του Σκύλου» εκδόθηκαν μόνο λίγο πριν από την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης. Παράλληλα, την δεκαετία του '30 στην Αυστρία και στη Γερμανία έγινε το «ολοκαύτωμα των βιβλίων» από τους Ναζί. Θύματα της ναζιστικής ιδεολογίας πρώτα τα βιβλία υπέστησαν ανυπολόγιστη καταστροφή με σοβαρότερη τη μαζική τους καύση. Στο στόχαστρο βρίσκονταν εχθρικά προς το καθεστώς βιβλία, χαρακτηρισμένα ως «αντιγερμανικά». Και στις δύο περιπτώσεις, αδιαμφισβήτητα αναφερόμαστε σε καθεστώτα ολοκληρωτικά του Μεσοπολέμου, με σκληρές ιδεολογικοποιημένες πρακτικές.

Στο όνομα της πολιτικής ορθότητας

Ας ταξιδέψουμε στον χρόνο για να φτάσουμε στο παρόν. Σήμερα, είναι σύνθεος φαινόμενο βιβλία να υπόκεινται σε λογοκρισία και σπύλωση από την λεγόμενη woke κουλτούρα. Καταρχάς, τι σημαίνει πολιτική ορθότητα; Ως πολιτική ορθότητα ορίζεται η προσπάθεια να ακυρωθούν λέξεις ή φράσεις που δύνανται να θίξουν άτομα-μέλη κοινωνικών μειονοτήτων. Μέχρι ενός σημείου αυτό είναι αποδεκτό. Από τη στιγμή, ωστόσο, που αποκαθλώνονται πνευματικά αριστουργήματα της παγκόσμιας λογοτεχνίας στο όνομα ακραίων πολιτικο-κοινωνικών και σημειολογικών ευαισθησιών του σήμερα και μιας ευρύτερης αναθεωρητικής τάσης επί του σώματος του πολιτισμού, αυτό το σημείο έχει πια παραβιαστεί.

Βιβλία «στην πυρά»

Δυστυχώς, η ραγδαία εξάπλωση της woke ιδεολογίας στον χώρο των τεχνών, έχει επιτρέψει τα τελευταία χρόνια σε κάποιους να αναλάβουν τον ρόλο της «αστυνομίας του λόγου», επιχειρώντας να «εξαγνίσουν» τη λογοτεχνική παραγωγή από γλωσσικά-σημειολογικά μιάσματα. Πρόκειται, όμως, για φαρisaϊσμό, αφού, ενώ από τη μια ορνύουν στην

Wake up or stay a-woke?

Μήπως ήρθε η ώρα να αναθεωρήσουμε τους κλασικούς;

Της Νέδης Κυριάκου

προάσπιση των ατομικών ελευθεριών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατά συνέπεια αυτών που κοινωνικά μειονεκτούν, από την άλλη δεν αφήνουν κανέναν να διαφωνήσει με την άποψή τους, επιβάλλοντάς την με φραγή στην ίδια τη γλώσσα και με λαϊκά δικαστήρια που στήνουν για όποιον δεν συμμορφώνεται. Η ανοχή που επιδεικνύουν για την αντίθετη άποψη είναι εξαιρετικά λεπτή και ανέξοδα μετέρχονται χαρακτηρισμούς για τους φορείς της όπως «φασίστας», «εθνικιστής», «μισογύνης» ή «σεξιστής». Αυτοσκοπός τους έχει γίνει, όντας παράλληλα επηρεασμένοι από το cancel culture που με την «κουλτούρα αράμπισης» αποτελούν συκοινωνούντα δοχεία, να σπηλιτεύουν βιβλία που αντιστρατεύονται την πολιτική ορθότητα, επιχειρώντας μάλιστα συχνά να τα προσαρμόσουν στα δεδομένα του σήμερα. Το γεγονός ότι τα περισσότερα από τα βιβλία αυτά έχουν γραφτεί σε περασμένους αιώνες, συνεπώς σε περιόδους όπου επικρατούσαν διαφορετικές αντιλήψεις, δεν λαμβάνεται διόλου υπόψη, ενώ θα έπρεπε να ήταν ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες στην συνολική αποτίμησή τους, όπως και η εκτίμηση της συνεισφοράς τους στην εξελικτική ανάδειξη της ατομικής ελευθερίας σε πεμππουσία του δυτικού πολιτισμού. Αριστουργήματα που έχουν γραφτεί από συγγραφείς με υπέρμετρη αξία, όπως ο Σαίξπηρ, ο Παπαδιαμάντης, μέχρι και ο Όμηρος, ο οποίος αποτελεί την πιο πρόσφατη απειλή για τους woke, γίνονται θύματα του πολιτικώς ορθού! Η προσπάθεια υπέμβασης στα κείμενα για να «γουσουκοποιηθούν», θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι τόσο ακραία όσο το να μετατρέπονται μια σονάτα του Μπαχ από Μι ελάσσονα σε Φα μείζονα από κάποιον που διαφωνεί με την κατάληξη της σύνθεσης.

Ο κίνδυνος

Η κατάσταση χαρακτηρίζεται από τεράστιο παραλογισμό, εντούτοις δεν παύει να θέτει σε κίνδυνο την κλασική λογοτεχνία που αποτελεί πυρήνα πολιτισμού ανά το παγκόσμιο. Αν το κάθε έργο περνά από διαδικασία λογοκρισίας από την αστυνομία προστασίας των κοινωνικών μειονοτήτων, τότε υπάρχει πραγματικά η ελευθερία του λόγου στην εποχή μας; Όσο αυξάνεται η εμμονή της, τόσο περιορίζεται το λεξιλόγιο που θεωρείται επιτρεπτό στα λογοτεχνικά κείμενα (αλλά και στην καθομιλουμένη): όλα πρέπει να «γουσουκοφιλτραριστούν». Μήπως τελικά αυτή η υπερβολική ιδεολογικοποίηση της πολιτιστικής και κοινωνικής σφαίρας, με όλο την δήθεν πολιτική ορθότητα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε ο εξ αριστερών φασισμός να συναντά τον εκ δεξιών σε ένα κλίμα πόλωσης που διαβρώνει τον δημοκρατικό διάλογο και εντέλει προάγει την στοχοποίηση παρά τη συμπεριληψη των κοινωνικών μειονοτήτων; Wake up or stay a-woke; Επαγρύπνηση λοιπόν για περισσότερη φιλελεύθερη δημοκρατία ή για περισσότερη ιδεοληψία;

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Το θαύμα (;) της Τεχνητής Νοημοσύνης

Η Τ.Ν. εναντίον του ανθρώπινου Προσώπου.

Του Οδυσσέα Πιερίδη

Είναι αδιαμφισβήτητο πως η τεχνητή νοημοσύνη, αυτό το “τεχνολογικό θαύμα” που μεταβάλλει τον κόσμο γύρω μας ολοένα και περισσότερο και διαταράσσει τις ισορροπίες, παρέχει τεράστιες δυνατότητες στον άνθρωπο. Όμως, αυτή η υπέρμετρη εξάρτηση από την τεχνολογία και η ανεξέλεγκτη δύναμή της απειλεί με αποσύνθεση την πνευματική ζωή του ανθρώπου και με μια κοινωνία ακραίας μαζοποίησης, αυξημένου ελέγχου από τις εξουσίες και περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας.

Η απειλή που προκύπτει από την τεχνητή νοημοσύνη δεν σχετίζεται μόνο με την αντικατάσταση του ανθρώπου σε τομείς όπως η εργασία και η παραγωγή, αλλά κυρίως με την άρση των πνευματικών και φιλοσοφικών ικανοτήτων του ανθρώπου. Από τη στιγμή που η τεχνητή νοημοσύνη αναλαμβάνει την ευθύνη για την ανάλυση δεδομένων, τη λήψη αποφάσεων και την προβολή επιλογών, ο άνθρωπος χάνει την ικανότητα σκέψης και αμφισβήτησης που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη φύση. Η δημιουργικότητα, η οποία αντλεί τη δύναμή της από την ικανότητα του ανθρώπου να εξετάζει το άγνωστο, υπονομεύεται από την εξάρτησή της από έτοιμες λύσεις που προτείνουν οι αλγόριθμοι.

Οι μηχανές μπορούν να μιμηθούν την ανθρώπινη δημιουργία και να αναπαράγουν με αλγόριθμο ποιήματα ή μουσική, δεν μπορούν όμως να αναπαράγουν την αυθεντικότητα της ανθρώπινης ψυχής, επειδή στερούνται τα βιώματα και τις αντιφάσεις που χαρακτηρίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη. Αυτές οι

αντιφάσεις εξαλείφονται, όταν οι μηχανές αναλαμβάνουν να καθορίσουν τον τρόπο σκέψης μας. Εάν οι αλγόριθμοι γίνουν καθοδηγητές του ανθρώπου, αυτός θα στερηθεί τη δυνατότητα κατανόησης του κόσμου μέσα από προσωπικές εμπειρίες και αμφισβητήσεις και θα αποξενωθεί από τη δημιουργική του φύση.

Οι έτοιμες λύσεις των αλγόριθμων καταστρέφουν τη δημιουργικότητα του ανθρώπου

Ισοπέδωση και έλεγχος

Ο περιορισμός της ανθρώπινης δημιουργικότητας και σκέψης συνδέεται άμεσα με έναν ακόμα μεγάλο κίνδυνο που φέρει η εξάπλωση της τεχνητής νοημοσύνης: τη μαζοποίηση και τη χειραγώγηση του ανθρώπου. Καθώς οι μηχανές αναλαμβάνουν όλο και περισσότερο τον ρόλο της λήψης αποφάσεων, ο άνθρωπος κινδυνεύει να χάσει την ατομικότητά του. Αλγόριθμοι οι οποίοι αναλύουν συμπεριφορές και προτιμήσεις μετατρέπουν τον άνθρωπο σε μία αριθμητική μονάδα που δεν έχει καμία

ιδιαίτερη αξία πέρα από τα δεδομένα του. Στην κοινωνία αυτή, οι άνθρωποι μετατρέπονται σε παρακολουθήσιμους επαναλαμβανόμενους καταναλωτές, χωρίς να υπάρχει χώρος για διαφοροποίηση και πνευματική εξέλιξη.

Οι αλγόριθμοι μετατρέπουν τον άνθρωπο σε αριθμητική μονάδα

Η ένταση του κινδύνου μεγαλώνει, όταν σκεφτούμε τον τρόπο με τον οποίο αυτή η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα κράτη και τις εξουσίες. Με την αυξανόμενη εξάρτηση από τα δεδομένα και τις τεχνολογικές υποδομές, οι κυβερνήσεις ή άλλοι ισχυροί οργανισμοί μπορούν να επιβάλουν έναν νέου τύπου έλεγχο. Οι δυνατότητες παρακολούθησης και ανάλυσης των πολιτών μέσω τεχνητής νοημοσύνης δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου η προσωπική ζωή και η ελευθερία καθίστανται εξαιρετικά ευάλωτες. Αν τα κράτη ή οι επιχειρήσεις αποκτούν τον έλεγχο αυτών των συστημάτων, μπορούν να χειρίζονται τις προσωπικές επιλογές των ανθρώπων, να κατευθύνουν τις σκέψεις τους και να καταστέλλουν κάθε είδους αντίσταση. Ο έλεγχος μέσω τεχνολογίας μπορεί να μετατρέψει τη δημοκρατία σε μία κενή υπόσχεση, καθώς η συλλογή δεδομένων θα καθορίζει τις πολιτικές και κοινωνικές μας επιλογές, χωρίς να έχουμε τη δυνατότητα αληθινής αντίστασης. Η δυνατότητα αυστηρού ελέγχου που προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη ανοίγει τον δρόμο για αυταρχικά καθεστώτα που θα χειραγωγούν τους πολίτες, καταργώντας τις ελευθερίες τους στο όνομα της

«ασφάλειας» ή της «ευημερίας». Τα δεδομένα που συλλέγονται καθημερινά –από τις αγορές μας έως τις πολιτικές μας απόψεις– μπορούν να χρησιμοποιηθούν, για να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά μας στα πρότυπα που επιθυμεί το κράτος ή οι μεγάλες επιχειρήσεις. Η τεχνολογία, με τον τρόπο αυτό, παύει να είναι ουδέτερη και γίνεται εργαλείο για τη χειραγώγηση και την καταπίεση του ατόμου.

Τι δει γενέσθαι;
Η συνδυασμένη απειλή της μαζικοποίησης και του αυξανόμενου ελέγχου από το κράτος είναι κάτι που δεν μπορούμε να αγνοήσουμε. Η κοινωνία κινδυνεύει να γίνει μία τεχνολογικά ενσωματωμένη μάζα, στην οποία η ατομικότητα και η προσωπική ελευθερία περιορίζονται από την παντοδυναμία της τεχνητής νοημοσύνης. Η εξάρτηση από τα τεχνολογικά συστήματα μπορεί να οδηγήσει σε έναν κόσμο όπου οι άνθρωποι δεν θα είναι πια ελεύθεροι να σκέφτονται και να δημιουργούν, αλλά θα είναι απλώς αναγκαία εξαρτήματα σε ένα απέραντο μηχανικό σύστημα. Η τεχνητή νοημοσύνη, αν δεν υπόκειται σε αυστηρούς ηθικούς περιορισμούς, μπορεί να αποτελέσει την αρχή του τέλους για την ανθρώπινη αυτονομία και τη δημιουργικότητα. Έτσι, το ερώτημα παραμένει: πώς θα διαφυλάξουμε την ελευθερία μας και την αυθεντικότητα της ανθρώπινης πνευματικής ζωής μέσα σε έναν κόσμο όπου η τεχνητή νοημοσύνη θα κατευθύνει όλο και περισσότερο τις σκέψεις, τις επιλογές και τις συμπεριφορές μας; Το μέλλον της ανθρωπότητας εξαρτάται από την ικανότητά μας να ισορροπήσουμε μεταξύ της εξέλιξης της τεχνολογίας και της διατήρησης των θεμελιωδών αξιών που κάνουν τον άνθρωπο να ξεχωρίζει: τη σκέψη, την ελευθερία και τη δημιουργικότητα. Εμείς οι νέοι πρώτα χρειάζεται να αφυπνιστούμε με μια γκαντικό τύπου επανάσταση απαξίωσης, υποτίμησης και αποφυγής της ευκολίας που μάς παρέχεται από εταιρείες τεχνολογίας εις βάρος της ανθρώπινης φύσης μας.

Τέλος ή αρχή;

Η υφήλιος παρακολουθεί με αμυχανία τη σαρωτική πορεία της Τ.Ν. και την κούρσα των ολιγαρχών να την οικειοποιηθούν.

Της Άννας-Μαρίας Χατζηπαναγή

Το θέμα της τεχνητής νοημοσύνης (Τ.Ν.) κατέχει, αδιαμφισβήτητα, προνομιακή θέση στα «καυτά» θέματα της εποχής μας. Μια τεχνολογία που, αν και ξεκίνησε με περιορισμένες εφαρμογές, εξελίσσεται ραγδαία και αναμένεται να αλλάξει ριζικά και να αποκτήσει οικονομικές, κοινωνικές, ηθικές και πολιτικές διαστάσεις. Τα πρωτοσέλιδα αναφέρονται σε ουτοπία ή όλεθρο. Είναι όμως το φαινόμενο ΤΝ πράγματι τόσο ακραίο;

Αλλαγές στην αγορά εργασίας

Το πρώτο μεγάλο ερώτημα που τίθεται είναι πώς θα επηρεάσει η Τ.Ν. το σύγχρονο εργατικό δυναμικό. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι θα ανοίξει νέες θέσεις εργασίας, ενώ άλλοι προειδοποιούν για

δημιουργικές πτυχές της εργασίας, που προϋποθέτουν κριτική σκέψη, οργανωτικές δεξιότητες και συνείδηση.

«Οι υπάλληλοι της Τ.Ν. είναι 96% φθηνότεροι από τους ανθρώπους»

ΗΠΑ εναντίον Ασίας

Η τεχνητή νοημοσύνη είναι επίσης άρρηκτα συνδεδεμένη με την πολιτική, καθώς γίνεται μια διαρκής κούρσα μεταξύ κρατών προκειμένου να κυριαρχήσουν στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Εξού και ο Ντόναλντ Τραμπ ανακοινώνει στην ορκωμοσία του κοινοπραξία ύψους 500 δισεκατομμυρίων δολαρίων μεταξύ της OpenAI, της Softbank, της MGX και της Oracle για την κατασκευή ενός νέου εργαλείου τεχνητής νοημοσύνης, του λεγόμενου «Stargate», που θα είναι διαθέσιμο στις ΗΠΑ.

Το γεγονός αυτό δεν είναι διόλου τυχαίο, καθώς οι ΗΠΑ επιδιώκουν να αποκτήσουν ισχυρότερη τεχνητή νοημοσύνη από την Κίνα. Η Κίνα, από την άλλη, αιφνιδίασε τον κόσμο με τη γαλάζια φαλαινίτσα του

DeepSeek και καταβάράθρωσε την αξία των μετοχών εταιρειών Τ.Ν. Στο μεταξύ, ο Ινδός επιχειρηματίας Mukesh Ambani προγραμματίζει να χτίσει την μεγαλύτερη βάση δεδομένων στον κόσμο. Σήμερα οι εκατομμυριούχοι συναγωνίζονται όχι για το ποιος θα φτιάξει τον πιο ψηλό πύργο, αλλά για το ποιος θα πάρει τα ηνία της καλπάζουσας αυτής τεχνολογίας.

Η Τ.Ν. ως ευλογία

Εάν η Τ.Ν. χρησιμοποιηθεί με υπευθυνότητα και ευαισθησία δύναται να ωφελήσει σημαντικά τα πολιτικά συστήματα, τους εκτελεστικούς ηγέτες, ακόμη και τους πολίτες. Μέσω της αυτοματοποίησης συγκεκριμένων λειτουργιών της δημόσιας διοίκησης, η Τ.Ν. μπορεί να μειώσει τη γραφειοκρατία και να επιταχύνει τις διοικητικές διαδικασίες. Έχει τη δυνατότητα να αναλύει γρήγορα και αποδοτικά δεδομένα που συλλέγονται από συστήματα υγιονομικής περιθάλψης, κοινωνικής πρόνοιας ή εκπαίδευσης, ώστε να προσφέρει στους πολιτικούς ηγέτες σημαντικές πληροφορίες για το πού πρέπει να επικεντρωθούν οι πόροι

τους. Επιπλέον, η Τ.Ν. μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό περιοχών με αυξημένη φτώχεια, ανεργία ή εγκληματικότητα, επιτρέποντας στους πολιτικούς να αναπτύξουν στοχευμένα προγράμματα για την αντιμετώπισή τους. Τέλος, μπορεί να παρέχει στους πολίτες εξατομικευμένες πολιτικές πληροφορίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους και να τους επιτρέπει να ενημερώνονται για τις τελευταίες εξελίξεις εύκολα ή να υποβάλλουν ερωτήματα σχετικά με τη νομοθεσία και τις κυβερνητικές δράσεις. Φυσικά, προκειμένου να επιτευχθεί η ορθή πληροφόρηση, σύμφωνα με τις οδηγίες χρήσης του ChatGPT ο χρήστης πρέπει να χρησιμοποιήσει τις πληροφορίες ως σημείο εκκίνησης και όχι ως απόλυτη αλήθεια: «Επαλήθευσε κρίσιμες πληροφορίες χρησιμοποιώντας αξιόπιστες πηγές», «Εξέτασε κριτικά τις απαντήσεις για προκαταλήψεις ή ανάρμοστα σχέδια».

Ο δαίμων της ΤΝ

Παρ’ όλα τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την Τ.Ν., ελλοχεύει ο κίνδυνος «εκδημοκρατισμού» της πολιτικής

χειραγώγησης, μέσω εξατομικευμένης προπαγάνδας. Καταρχάς, αλγόριθμοι μπορούν να αναλύσουν τις ασχολίες και τους προβληματισμούς των ανθρώπων μέσω της δραστηριότητας στα προφίλ τους, υποβοηθώντας τις προεκλογικές καμπάνιες να παράγουν αποτελεσματικά και στοχευμένα μηνύματα, προσαρμοσμένα ανάλογα με το κοινό στο οποίο απευθύνονται. Η υπερούγερνη δύναμη των chatbot, ψεύτικων λογαριασμών οι οποίοι αλληλεπιδρούν με πραγματικούς χρήστες μέσω αυτοματοποιημένων μηνυμάτων και απαντάνε σε σχόλια, συνιστά μία ισχυρή δύναμη χειραγώγησης, με την Τ.Ν. να πρωταγωνιστεί στην παραπληροφόρηση. Πολλά από τα chatbot είναι προγραμματισμένα να μεροληπτούν υπέρ ενός κόμματος ή ενός πολιτικού εξουσιαστή, έχουν ως στόχο να πλήξουν την εικόνα συγκεκριμένων προσώπων. Η ΤΝ δυστυχώς διαπλέκεται με πολιτικές σκοπιμότητες και οικονομικά οφέλη. Τρανό παράδειγμα αποτελεί η μήνυση του Έλον Μασκ στην OpenAI και τον διευθύνοντα σύμβουλό της, Σαμ Άλτμαν, λέγοντας ότι εγκατέλειψε την αρχική αποστολή της εταιρείας να αναπτύξει τεχνητή νοημοσύνη

προς όφελος της ανθρωπότητας και όχι του κέρδους. Το προσωπικό της εταιρείας παραδέχτηκε ότι ο Άλτμαν εργαζόταν σε ένα επαναστατικό σύστημα τεχνητής νοημοσύνης το οποίο ήταν τόσο ισχυρό που θα μπορούσε να απειλήσει στην ανθρωπότητα.

Εσύ αποφασίζεις

Η Τεχνητή Νοημοσύνη, λοιπόν, είναι ένα διττό εργαλείο: από τη μια πλευρά προσφέρει απίστευτες δυνατότητες για εξέλιξη και βελτίωση της ανθρώπινης ζωής, ενώ από την άλλη θέτει σοβαρές προκλήσεις, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την κοινωνικοπολιτική και ηθική της διάσταση. Στο μέλλον, η ανθρώπινη ανάγκη για προσαρμογή και κατανόηση αυτών των τεχνολογιών θα είναι κρίσιμη. Εναπόκειται σε εμάς να διασφαλίσουμε ότι αυτό το «υπόσχόμενο μέλλον» θα είναι ένα μέλλον δικαιοσύνης και ευημερίας για όλους. Ούτως ή άλλως, οι μηχανές δεν πρόκειται ποτέ να αντικαταστήσουν τον άνθρωπο, επειδή ακριβώς υστερούν σε αξία και υπεραξία, γιατί όπως είπε και ο Καρλ Μάρξ «Οι μηχανές δεν μπορούν να δημιουργήσουν αξία» .

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Αρκεί μια ματιά γύρω μας -στις ουρές των ταμείων, στους διαδρόμους των σχολείων, στις κερκίδες των γηπέδων, στους οδηγούς των αυτοκινήτων, στα τραπέζια των εστιατορίων- για να διαπιστώσουμε το μέγεθος της εξάρτησης ενηλίκων και ανηλίκων, ανδρών και γυναικών, πολυάσχολων και αργόσχολων, από το κινητό τους τηλέφωνο ή καλύτερα... από τη συσκευή που κάνει και κλήσεις ανάμεσα στις χιλιάδες άλλες ελκυστικές εφαρμογές που μας προσφέρει. Συνηθίζουμε να λέμε πως το τηλέφωνό μας έγινε η προέκταση του χεριού μας· αν αυτό ήταν κάποτε υπερβολή, τώρα είναι μια βεβαιότητα. Αναγκαίο κακό, φυσική εξέλιξη, θεμιτή ψηφιακή μόρφωση ή καταστροφικός εθισμός; Πού οδηγούμαστε;

Η δημόσια συζήτηση για τη χρήση των κινητών στα σχολεία

Το ερώτημα άρχισε να με απασχολεί πιο έντονα τους τελευταίους μήνες, λόγω των συζητήσεων και των εντάσεων που προκλήθηκαν, όταν στην Κύπρο άνοιξε ο δημόσιος διάλογος για τη διερεύνηση της πιθανότητας ψήφισης νόμου για απαγόρευση της χρήσης κινητών τηλεφώνων εντός των σχολικών μονάδων. Όπως ήταν αναμενόμενο, μαθητές, καθηγητές, γονείς αλλά και πρόσωπα που δεν επηρεάζονται άμεσα, εξέφρασαν έντονες απόψεις για το θέμα και διατύπωσαν ισχυρά επιχειρήματα εκατέρωθεν.

Τα επιχειρήματα υπέρ της απαγόρευσης

Κατ'αρχάς, όσοι τάχθηκαν υπέρ της απαγόρευσης των κινητών συσκευών στα σχολεία είχαν ως κύριο επιχειρήματά τους τη διασύνδεση της χρήσης τους με περιστατικά εκφοβισμού -κυρίως μέσω των κοινωνικών δικτύων. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκαν καταγεγραμμένα περιστατικά, στα οποία ορισμένοι μαθητές επιδίδονταν σε κακόβουλες ενέργειες εναντίον συνομηλίκων τους, όπως η διάδοση φημών, η αποστολή προσβλητικών μηνυμάτων, η εξύβριση και οι απειλές.

Κατά δεύτερον, τονίστηκε ότι η κατοχή κινητού τηλεφώνου- φωτογραφικής μηχανής, ενώ θα μπορούσε να λειτουργεί αποτρεπτικά για περιστατικά σχολικής βίας, αποδείχθηκε ότι οδηγεί μάλλον προς την αντίθετη κατεύθυνση. Συγκεκριμένα, σε πρόσφατα συμβάντα άγριων ξυλοδαρμών εντός σχολικών χώρων, οι μη εμπλεκόμενοι μαθητές παρακολουθούσαν αμέτοχοι, καταγράφοντας με το κινητό τους τις βίαιες πράξεις, με

σκοπό να τις αναπαράγουν και να κερδίσουν «likes» και μεγάλο αριθμό προβολών. Συνέβαλλαν, δηλαδή, στη διαπόμπευση των δεχόμενων τη βία και τις απειλές και στην ηρωοποίηση των νταήδων.

Τέλος, βασικό επιχείρημα που αναπτύχθηκε από όσους τάχθηκαν υπέρ της απαγόρευσης των κινητών τηλεφώνων υπήρξε και η απόσπαση της προσοχής των εφήβων από το μάθημα, αφού -όπως υποστηρίχθηκε- αποδεδειγμένα πολλοί προσπαθούν να παρακολουθούν τις συνομιλίες και τις ενημερώσεις τους εν ώρα μαθήματος, με προφανή αρνητικά αποτελέσματα στους βαθμούς και την κατάρτισή τους.

Τα επιχειρήματα εναντίον

Από την άλλη, όσοι αντέδρασαν στην απαγόρευση της χρήσης των κινητών τηλεφώνων στις σχολικές μονάδες, δεν φάνηκε να πείθονται ότι σε αυτά οφείλεται η πτώση της επίδοσης των μαθητών. Αντέταξαν ότι η τεχνολογία αποδεικνύεται ένα σταθερά πολύτιμο εργαλείο στα χέρια των εφήβων, που συμβάλλει στην ενημέρωση, τη γνώση και την ανάπτυξή τους.

Περαιτέρω, προέταξαν το επιχείρημα ότι δεν πρέπει να αμφισβητείται η ικανότητά των μαθητών να κρίνουν το συμφέρον τους και να συμπεριφερθούν υπεύθυνα αναφορικά με τον χρόνο και τον τρόπο χρήσης του κινητού τους τηλεφώνου, από τη στιγμή μάλιστα που την ίδια στιγμή προωθείται η μείωση του ηλικιακού ορίου απόκτησης ψήφου στα 17 χρόνια.

Η απόφαση

Εν τέλει, τις συζητήσεις -δημόσιες και ιδιωτικές- πολλών μηνών, ακολούθησε η κατάθεση του τροποποιητικού νόμου των «Κανονισμών Περί Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης» στη σύνοδο της Ολομέλειας της Βουλής των Αντιπροσώπων, στις 17 Οκτωβρίου 2024. Το αποτέλεσμα ήταν να εγκριθεί με 17 ψήφους υπέρ, 11 κατά και 1 αποχή η απαγόρευση χρήσης των κινητών από τους μαθητές εντός των σχολικών μονάδων.

Η άποψή μου

Προσωπικά, θεωρώ ότι τα κινητά τηλέφωνα -παρά τους κινδύνους που ελλοχεύουν και τις περιπτώσεις των μαθητών που δεν συμπεριφέρονται ώριμα- δεν νοείται να απαγορευθούν, αφού η καθημερινότητα, οι μετακινήσεις μας, η ενημέρωση και η εκπαίδευσή μας είναι πια άρρηκτα συνδεδεμένες με τη χρήση τους. Πιστεύω ότι αυτή η απόφαση της Βουλής δεν μπορεί να εφαρμοστεί και μάλλον θα μείνει ένας νόμος στα χαρτιά -τα δε κινητά θα μείνουν στα χέρια μας.

Είναι στο χέρι μας...

Οι νέοι αναλαμβάνουν τον ρόλο του δικηγόρου των ΜΚΔ.

Της Μέλιας Μανιτάκη

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, TikTok, Instagram, Facebook, ευλογία ή κατάρα; Αμφιλεγόμενη η απάντηση. Σήμερα, εμείς οι νέοι, ανατρεφόμαστε περικυκλωμένοι από οθόνες. Από πολύ τρυφερή ηλικία, οι γονείς βάζουν μπροστά μας μια οθόνη για να μας κρατήσουν ήσυχους και απασχολημένους, χωρίς να φιλτράρουν αρκετά αυτήν την πλημμυρίδα πληροφοριών ανάλογα με την ηλικία, τα ενδιαφέροντα και την συναισθηματική ωριμότητά μας. Κι έτσι δέκα χρόνια μετά, όταν μπορούμε στην εφηβεία, το κινητό έχει γίνει πια προέκταση του χεριού μας, κι ακόμη και η πιο απλή, καθημερινή δραστηριότητα μας, έχουμε συνηθίσει να συνοδεύεται από μία μορφή οθόνης. Παρόλ' αυτά, η ραγδαία ανάπτυξη και τα τεχνολογικά άλματα της εποχής μας δεν μας επιτρέπουν να συγκρίνουμε τα σημερινά δεδομένα, με την τεχνολογική κατάσταση του παρελθόντος, όπου τα ΜΚΔ αλλά και η τεχνολογία γενικότερα ήταν πολύ λιγότερο ανεπτυγμένα και διαδεδομένα. Σε μία εποχή όπου έχουν ψηφιοποιηθεί τα πάντα, τρόποι επικοινωνίας, μάθησης, μετακίνησης, πληρωμής, εργασίας, πώς ζητάτε από εμάς, μια γενιά που έχει μεγαλώσει ψηφιακά, να στερηθεί όλα όσα έχει συνηθίσει μέχρι τώρα;

Τα ΜΚΔ όχημα για τους πολιτικούς

Η επιρροή των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης ΜΚΔ είναι αδιαμφισβήτητη, καθώς διαμορφώνουν και επηρεάζουν σημαντικά τα σύγχρονα πολιτικά δρώμενα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Mark Zuckerberg, ιδιοκτήτης του Meta (Facebook, Instagram), ο οποίος έσπυσε να δηλώσει την υποστήριξή του στον νυν

πρόεδρο των ΗΠΑ, ακόμη και πριν από την εκλογή του. Μέσω της διάχυσης ιδεών, τα ΜΚΔ επιτρέπουν στους ανθρώπους να εκφράζουν τις απόψεις τους και να γίνονται γνωστοί, ανεξαρτήτως αν προέρχονται από πολιτικό ή άλλο επαγγελματικό υπόβαθρο. Στην Κύπρο, για παράδειγμα, ο Φειδίας Παναγιώτου, πρώην YouTuber, κατάφερε να κερδίσει μεγάλη φήμη και να εκλεγεί ευρωβουλευτής μέσω των βίντεο και των αναρτήσεών του στο διαδίκτυο, χωρίς να έχει προηγούμενη πολιτική εμπειρία. Αυτό αποδεικνύει ότι τα πολιτικά δρώμενα σήμερα συνδέονται άμεσα και με τα ΜΚΔ, τα οποία έχουν γίνει εργαλεία άμεσης επιρροής και αλλαγής.

Η παγκοσμιοποίηση της επικοινωνίας

Για εμάς τους νέους τα ΜΚΔ δεν περιορίζονται μονάχα στον πολιτικό τομέα. Μία επανάσταση που προκάλεσαν, είναι η δυνατότητα αλληλεπίδρασης με άτομα σε παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι, μαθαίνουμε για ξένους και μακρινούς πολιτισμούς, πολύ ευκολότερα και με πολύ μεγαλύτερο ενδιαφέρον απ' ό,τι θα μαθαίναμε από ένα βαρετό βιβλίο ιστορίας. Πλέον δηλαδή, δεν περιοριζόμαστε μονάχα σε πληροφορίες προερχόμενες από παραδοσιακές πηγές ενημέρωσης ή τοπικές κοινότητες, αλλά μπορούμε να έρθουμε σε επαφή με ανθρώπους από διαφορετικές χώρες και κουλτούρες σε ελάχιστο χρονικό διάστημα.

19 εκατομμύρια άτομα μοιράστηκαν την ιστορία τους χρησιμοποιώντας το χασταγκ #MeToo σε διάφορες κοινωνικές πλατφόρμες

Αυτό επιτρέπει σε νέες αλλά και παλιές ιδέες και απόψεις να διαδοθούν με ταχύτητα, αλλά και σε εμάς να συμμετέχουμε σε συζητήσεις που ξεπερνούν γεωγραφικά και πολιτισμικά σύνορα. Η δυνατότητα που μας δίνουν να επικοινωνούμε με αγνώστους και να μοιραζόμαστε εμπειρίες, μας οδηγεί συχνά στο να συνειδητοποιήσουμε πόσα κοινά έχουμε μαζί τους. Έτσι, σιγά σιγά καταρρίπτονται τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που είχαμε, ενώ η έκθεση σε άλλες κουλτούρες μας βοηθά να γίνουμε πιο ανοιχτοί και ανεκτικοί στο «ξένο».

Οι καινούργιοι δάσκαλοι

Επίσης, αυτή ακριβώς η ευρεία διάχυση πληροφοριών και η ευκολία και αμεσότητα ανεύρεσής τους θέτει τους δασκάλους υπό διαρκή αμφισβήτηση. Στο παρελθόν οι δάσκαλοι αποτελούσαν τις κύριες πηγές πληροφόρησης, καθώς μόνο αυτοί είχαν πρόσβαση σε εξειδικευμένα βιβλία αλλά και το μορφωτικό επίπεδο των ανθρώπων ήταν χαμηλό. Αντίθετα στις μέρες μας αυτή ακριβώς η άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες μάς επιτρέπει να βρούμε οποιαδήποτε πληροφορία ανά πάσα στιγμή, χωρίς να είναι απαραίτητη η παρουσία ενός εκπαιδευτικού. Σιγά σιγά η εκτίμηση προς τους καθηγητές αυτούς που υπηρετούν ένα σύστημα «παπαγαλίας» πληροφοριών μειώνεται και η αξία τους υποβαθμίζεται, καθώς αντιλαμβανόμαστε πλέον με πόση ευκολία μπορούμε να βρούμε και μόνοι μας αυτές τις πληροφορίες.

#metoo

Πέραν της άμεσης ενημέρωσης σχετικά με τα παγκόσμια γεγονότα, τα ΜΚΔ επιτρέπουν σε πολλά κρίσιμα κοινωνικά φαινόμενα να γίνουν ορατά. Τον ρόλο που είχαν κάποτε η τηλεόραση και ο τύπος στην διαμόρφωση των κοινωνικών απόψεων των νέων της εποχής έχουν σήμερα τα ΜΚΔ, τα οποία δεν ευαισθητοποιούν απλώς, αλλά σμιλεύουν τις συνειδήσεις μας, μέσω της δύναμης ωμών εικόνων. Εικόνων που δεν δέχονται καμία επεξεργασία, κανένα εξωραϊσμό, μια και ο πομπός τους δεν έχει ως απώτερο σκοπό το κέρδος, ούτε υπόκειται σε κάποια αρχή, αλλά μοιράζεται στυγνά μαζί μας βιώματα για τα οποία πιστεύει πως πρέπει να είμαστε ενήμεροι. Όπως τρανταχτό παράδειγμα το κίνημα #MeToo, ένα κίνημα που εξαπλώθηκε μέσω κοινωνικών δικτύων και ειδησεογραφικών πλατφόρμων το 2017, και έδωσε φωνή σε χιλιάδες γυναίκες που βιώνουν ή έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση. Εγώ ερχόμενη αντιμέτωπη με αυτό το φαινόμενο μέσω των ΜΚΔ για πρώτη φορά, ως τυχερή, μια στις δέκα που δεν έχει βιώσει κάτι παρόμοιο, ταραχτήκα, κυρίως από τον αριθμό αυτών των αναρτήσεων: 19 εκατομμύρια άτομα σε παγκόσμιο επίπεδο, μοιράστηκαν την ιστορία τους χρησιμοποιώντας το χασταγκ #MeToo σε διάφορες κοινωνικές πλατφόρμες.

Μόνο συνειδητή χρήση

Παρόλ' αυτά δεν είναι ψέματα το ότι είμαστε εθισμένοι, αν όχι σε μία οθόνη καθαυτή, στο περιεχόμενο και στα άτομα που κρύβονται πίσω από αυτήν. Συχνά, τα ΜΚΔ παρουσιάζουν μια στρεβλή εικόνα της πραγματικότητας, καθώς ο καθένας επιλέγει να μοιραστεί μόνο τις καλύτερες στιγμές της ζωής του. Αυτό μας δημιουργεί, πολλές φορές, εξωπραγματικές προσδοκίες από τη ζωή μας, πράγμα που μας οδηγεί σε ζεμάς απογοήτευση, μια και συγκρίνουμε συνεχώς τις ζωές μας με τις «τέλειες» εικόνες των ανδρών που έχουμε ως πρότυπα. Επίσης, τα ΜΚΔ προσφέρουν μια μάσκα ανωνυμίας, που επιτρέπει στους χρήστες να εκφράζονται χωρίς να υφίστανται τις συνέπειες των λόγων τους. Αυτή η ανωνυμία πολλές φορές οδηγεί σε τοξική συμπεριφορά, με άτομα να εκπέμπουν αρνητισμό, χωρίς να συνειδητοποιούν την πραγματική επίδραση των λέξεων τους στους άλλους. Εντούτοις, η χρήση τους με σύνεση δεν εγκυμονεί κινδύνους, μονάχα η ανεξέλεγκτη χρήση τους μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες. Γι'αυτ' εν τέλει αυτό είναι τα ΜΚΔ, απαραίτητα στη ζωή μας, όμως κατ'αρχήν για τους ανόητους που τα χρησιμοποιούν απερίσκεπτα, ενώ ευλογία για τους συνειδητούς, που τα χρησιμοποιούν υποψιασμένοι.

Είμαστε... delulu

Ή πώς οι νέοι δραπετεύουν από τα γλωσσικά καλούπια.

Της Δέσποινας Μιτσιδου

Ένα στα πέντε παιδιά κινδυνεύει να αποφοιτήσει από το Γυμνάσιο λειτουργικά αναλφάβητο, αναφέρει έρευνα που δημοσιεύτηκε πρόσφατα στην *Καθημερινή*. Ένα σημαντικό ποσοστό των μαθητών, που ξεπερνά το 20%, κατά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες στην κατανόηση του γραπτού λόγου και πολύ περισσότερο στην παραγωγή του. Είναι άκρως ανησυχητικό το γεγονός ότι μαθητές τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση και

δεν κατανοούν τι διαβάζουν. Ποιος ευθύνεται, όμως, για αυτό το φαινόμενο;

Όλοι έχουμε ακούσει για την αιχμή του δόρατος στη βιομηχανία της ανεπτυγμένης τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης, που ακούει στο όνομα chatGPT. Το chatGPT είναι ένα διαδικτυακό προϊόν που μας έχουν προσφέρει οι νέες τεχνολογίες εδώ και τρία χρόνια. Ρωτώντας σχετικά τους τελειόφοιτους του Σχολείου μας το 57% απάντησε ότι το έχει υιοθετήσει στην καθημερινότητά του για τις σχολικές εργασίες. Πώς λειτουργεί, λοιπόν, η «εφεύρεση» αυτή; Στην ουσία αναμασάει και ανακυκλώνει έτοιμες πληροφορίες, «ξερνώντας» στον μαθητή άμεσες και εξατομικευμένες απαντήσεις σε μια μορφή έτοιμης ανώδυνης γλώσσας. Οι μαθητές, δυστυχώς, «υποτάσσονται» στην παντοδυναμία του νέου αυτού «θεού», με αποτέλεσμα να υποβαθμίζουν την ικανότητά τους να σκέφτονται και να γράφουν κριτικά, ανεξάρτητα τα δημιουργικά.

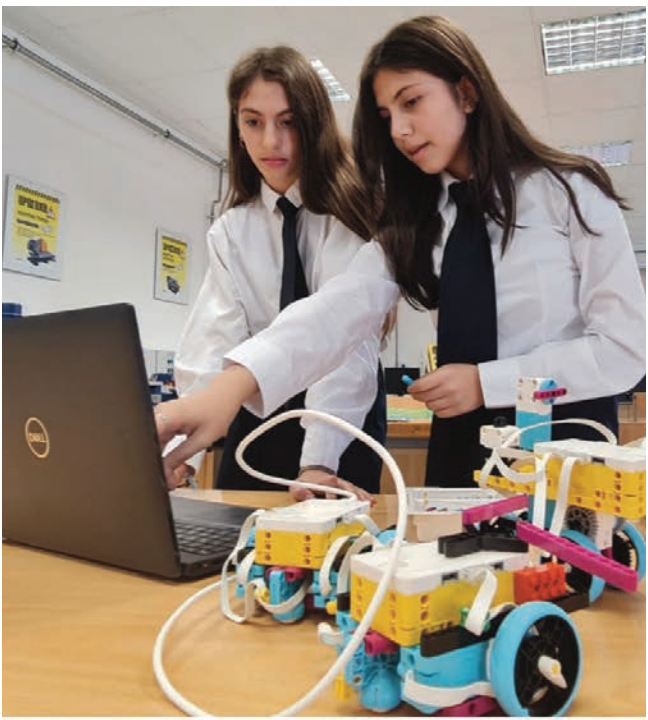
Το πλήγμα στη γλωσσική δημιουργικότητα των νέων έρχεται να συμπληρώσει η παιδεία και η παραπαιδεία που τοποθετούν αμφότερες τους μαθητές σε δοσμένα προκρούστεια γλωσσικά σχήματα: τους δίνουν ωραίες έτοιμες φράσεις ή και ολόκληρες αναπτυγμένες παραγράφους για αποστήθιση στο μάθημα της έκθεσης και τυποποιημένες ερωτήσεις-απαντήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας, γεγονός τραγικό, διότι τα μαθήματα αυτά είναι από τα πιο δημιουργικά. Παράλληλα, πολλοί επιρρίπτουν ευθύνες της γλωσσικής «κατάντιας» των νέων στην ασταμάτητη χρήση της αγγλικής γλώσσας. Την θεωρούν απειλή, καθώς είναι η μόνη γλώσσα που ομιλείται και χρησιμοποιείται τόσο πολύ από τους νέους στον τόπο μας μετά τα ελληνικά.

Παρόλα αυτά, μέσα σε όλη αυτή την γλωσσική φτώχεια και καταπίεση οι νέοι ανακάλυψαν έναν ευφάνταστο και

δημιουργικό τρόπο να πειραματιστούν, συνδυάζοντας την ελληνική και την αγγλική γλώσσα, τα “slangs”. Κάθε γενιά έχει την έμφυτη ανάγκη να επικοινωνεί με έναν δικό της γλωσσικό κώδικα και αυτό είναι ένα φαινόμενο που συνέβαινε από πάντα. Η γενιά Z, εμφανώς επηρεασμένη από την τριβή της με το διαδίκτυο, έχει δημιουργήσει μια νέα συνθηματική γλώσσα, ώστε οι νέοι να επικοινωνούν μεταξύ τους χωρίς να γίνονται κατανοητοί από τους ενηλίκους. Σε έναν κόσμο όπου τα γλωσσικά καλούπια δυσχεραίνουν την επικοινωνία, η νέα γενιά έρχεται να τα σπάσει δημιουργώντας ευφάνταστες και πρωτότυπες εκφράσεις με κρυμμένα νοήματα.

Ένα μικρό γλωσσάρι, για να συνεννοούμαστε...

delulu Από την αγγλική λέξη delusional. Χαρακτηρίζει κάποιον που δεν έχει επαφή με την πραγματικότητα και έχει μη ρεαλιστικές πεποιθήσεις και προσδοκίες. **cringe(άρω)** Δηλώνει ένα συναίσθημα μεταξύ αηδίας και αμηχανίας για κάτι που συνήθως προκάλεσε κάποιος άλλος. **rizz** Χρησιμοποιείται για τα άτομα που έχουν το χάρισμα της επικοινωνίας και της γοητείας. **beef** Καυγάς, λογομαχία **flex(άρω)** Από την αγγλική λέξη flex. Κάνω σκόπιμη επίδειξη είτε ενός πράγματος που έχω είτε μιας ικανότητάς μου. **goat** Ο καλύτερος από όλους **mid** Περιγράφει την μετριότητα **cap** Ψέμα **yapper** Αυτός που μιλάει πολύ και υπεραναλύει ασήμαντα πράγματα

Παρόλο που το Πρόγραμμα αναγνωρίζεται για τα πλεονεκτήματά του, υπάρχουν και σημαντικά μειονεκτήματα, που επισημαίνουν τόσο οι μαθητές όσο και οι καθηγητές. Οι μαθητές συχνά εκφράζουν παράπονα για τον αυξημένο φόρτο εργασίας που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα, το οποίο διαρκεί μέχρι αργά το απόγευμα. Επιπρόσθετα, δεν ενδιαφέρονται όλοι οι μαθητές για τις επιστήμες ή την τεχνολογία. Μερικοί ίσως προτιμούν τις τέχνες ή τις κλασικές σπουδές, αλλά αυτά τα μαθήματα δεν προσφέρονται. Καλό θα ήταν, λοιπόν, οι μαθητές να έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν από μία πιο ευρεία γκάμα μαθημάτων. Εν κατακλείδι, πιστεύω ότι με στήριξη και βελτίωση, το πρόγραμμα του Ολοήμερου Σχολείου μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη για τη μεταμόρφωση της εκπαίδευσης, όχι μόνο στο Παγκύπριο Γυμνάσιο αλλά και σε ολόκληρη την Κύπρο.

Το τελευταίο τραγούδι της γης

Μια από τις μεγαλύτερες απειλές για το μέλλον του πλανήτη με τα απτά σημάδια της να... αμφισβητούνται από τους ισχυρούς της γης.

Των Άγγελου Μάριου Νικολάου

Αν και τα σημάδια της κλιματικής αλλαγής είναι αδιαμφισβήτητα, οι απόψεις των ηγετών των διάφορων χωρών διίστανται, με πολλούς από αυτούς να αναγνωρίζουν την ανάγκη για άμεση δράση, ενώ άλλοι αμφισβητούν με σθένος την επιστημονική κοινότητα.

Ένας από τους ηγέτες που αμφισβητεί τη σοβαρότητα της κατάστασης, διατυμπανίζοντας μάλιστα ότι η κλιματική αλλαγή είναι μια «φάρσα», είναι και ο επανεκλεγείς πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ. Οι προθέσεις του για απόσυρση των ΗΠΑ από τη Συμφωνία του Παρισιού αλλά και τη Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή θα αποτελέσουν την αιτία για την επιτάχυνση της περιβαλλοντικής οπισθοδρόμησης, αφού οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι η δεύτερη μεγαλύτερη χώρα ρυπαντής του πλανήτη μετά την Κίνα.

Τ.Ν.: δίκοπο μαχαίρι

Ένας ακόμη παράγοντας που επιδεινώνει το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής είναι η τερατώδης ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (ΤΝ). Ωστόσο, σε αυτή την περίπτωση παρατηρείται μια αντίφαση. Από τη μία, η ΤΝ μπορεί να συντείνει στην εξεύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με την πρόβλεψη των κλιματικών τάσεων και των ακραίων καιρικών φαινομένων, τη βελτιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης και την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος σε τομείς όπως η βιομηχανία, η γεωργία, οι μεταφορές κτλ. Από την άλλη, όμως, η ίδια η ανάπτυξη της ΤΝ απαιτεί τεράστιες ποσότητες ενέργειας και η ενεργειακή

αυτή κατανάλωση συμβάλλει στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Καήκαμε...

Η υπερθέρμανση του πλανήτη φέρνει στο προσκήνιο και μια νέα μεταβλητή που επηρεάζει την ανθρώπινη υγεία. Η άνοδος της θερμοκρασίας επηρεάζει τα ταξίδια ορισμένων πουλιών που μεταναστεύουν, για να βρουν τροφή ή να αναπαραχθούν, αλλάζοντας τον προορισμό ή τη διάρκειά τους. Οι πάπιες και άλλα αποδημητικά πουλιά μεταφέρουν όλα τα είδη μικροβίων σε όλο τον κόσμο, δημιουργώντας έτσι ένα παγκόσμιο σύστημα μετάδοσης

ιών. Η κλιματική αλλαγή αποτελεί επιπρόσθετα την αιτία για την ταχεία θέρμανση της Μεσογείου, η οποία σε συνδυασμό με τη διεύρυνση της διώρυγας του Σουέζ προσελκύει ολοένα και περισσότερα τοξικά ψάρια. Ένα από αυτά είναι οι λαγοκέφαλοι, που σχίζουν τα δίκτυα των ψαράδων και κλέβουν τα αλιεύματα, πλήττοντας ανεπανόρθωτα τον τομέα της αλιείας, ενώ ταυτόχρονα είναι επικίνδυνοι για την ανθρώπινη ζωή, λόγω της τοξίνης που περιέχουν στη σάρκα τους. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει σημαντικά και τη χώρα μας, η οποία λόγω της θέσης της, βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της θαλάσσιας εισβολής νέων ειδών.

Η κλιματική αλλαγή βλάπτει σοβαρά την οικονομία:

Το εθνικό μας προϊόν, ο τουρισμός, δέχεται ισχυρό πλήγμα καθώς μειώνεται η φυσική ομορφιά του νησιού που προσελκύει τους τουρίστες, επηρεάζεται η ποιότητα των υποδομών (πισίνες, γήπεδα γκολφ, κτλ) λόγω της έλλειψης νερού, ελαττώνεται η προσφορά τοπικών φρέσκων προϊόντων και τροφίμων και εν τέλει ο τόπος μας γίνεται λιγότερο ελκυστικός προορισμός σε σχέση με άλλα μέρη με πιο ήπια κλίματα.

Η γεωργία δέχεται άμεσα τις επιπτώσεις, καθώς επηρεάζεται η γονιμότητα του εδάφους. Η διαθέσιμη γη για καλλιέργεια μειώνεται και υπάρχει κίνδυνος μείωσης της παραγωγής και απώλειας της βιοποικιλότητας.

Η οικονομία του τόπου επιβαρύνεται λόγω της αύξησης του κόστους των προϊόντων που θα πρέπει να εισάγονται από άλλες χώρες και οδηγούν αρκετούς στη φτώχεια, και ειδικά τους επαγγελματίες που έχουν να κάνουν με την καλλιέργεια της γης.

Ο τομέας της υγείας, επίσης, επηρεάζεται λόγω της αερόφερτης σκόνης που επιβαρύνει την ποιότητα ζωής και αυξάνει τα έξοδα της περίθαλψης.

Ερημοποίηση εν εξελίξει

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου, πέραν των όσων προαναφέρθηκαν, την καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτη και στην ερημοποίηση, μια προσοδευτική διαδικασία υποβάθμισης της γης, κυρίως σε ξηρές και ημίξηρες περιοχές.

Η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, όπως οι αλλαγές στις χρήσεις της γης (αποδάσωση, αστικοποίηση κ.λπ.), η εγκατάλειψη των καλλιεργειών, η υπερβόσκηση ή η μη ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων, η αύξηση και επέκταση των δασικών πυρκαγιών, είναι κάποιοι από τους παράγοντες που μπορούν να εντείνουν το φαινόμενο της ερημοποίησης.

Σύμφωνα με σχετικές εκθέσεις του Τμήματος Περιβάλλοντος, το ποσοστό περιοχών στην Κύπρο που είναι ευαίσθητες στην ερημοποίηση μπορεί να αυξηθεί πάνω από 70% το 2050. Η αύξηση της θερμοκρασίας και η μείωση της βροχόπτωσης μπορεί να προκαλέσουν απώλεια στη γονιμότητα του εδάφους, με αποτέλεσμα τα εδάφη να γίνονται μη παραγωγικά, να χάνουν τη βλάστησή τους και να διαβρώνονται από τις βροχές και τον άνεμο.

'Εχουν γνώση οι φύλακες;

2024: 50 χρόνια μετά την Τουρκική Εισβολή του 1974

Έρευνα της Ειρήνης Χατζηγηργορίου

ΕΡΕΥΝΑ

Το 2024 συμπληρώθηκαν 50 χρόνια από την παράνομη Τουρκική Εισβολή της 20ής Ιουλίου 1974 και την κατοχή της Κερύνειας, της Αμμοχώστου και της Μόρφου. Μισός αιώνας βίαιης κατοχής του 37% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας από τον τουρκικό στρατό. Με αφορμή τη θλιβερή επέτειο των 50 ετών, πραγματοποιήσαμε μια έρευνα, που απευθυνόταν σε μαθητές Λυκείου, με ερωτήσεις σχετικά με τις γνώσεις και τα συναισθήματά τους για την Τουρκική Εισβολή. Προς μεγάλη μου απογοήτευση, η εξέρεση μαθητών, οι οποίοι ήταν πρόθυμοι να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο με σοβαρότητα, με δυσκόλεψε αρκετά, αφού ένα μεγάλο ποσοστό των συμμαθητών μας είτε αδιαφορούσε είτε δεν αντιλαμβανόταν τη σημασία της έρευνας. **“Τι γνωρίζετε για την εισβολή;”** ήταν η πρώτη ερώτηση που τέθηκε στους συμμαθητές μας και οι συμμετέχοντες έδειξαν να είναι ενημερωμένοι, σε ένα βαθμό, όσον αφορά στα γεγονότα. Γενικότερα, όλοι οι μαθητές φαίνεται να γνωρίζουν ότι η Εισβολή έγινε το 1974, όταν μετά το πραξικόπημα της Χούντας εναντίον του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, η Τουρκία, με πρόσχημα την επίθυμία της να προστατεύσει τους Τουρκοκυπρίους κατοίκους του νησιού, εισέβαλε στο νησί, μοιράζοντάς το στα δύο. Αν και όλες οι απαντήσεις περιείχαν τις παραπάνω πληροφορίες, μερικοί μαθητές συμπεριέλαβαν επιπλέον στοιχεία, μιλώντας για τη συνθήκη εγγυήσεων, πάνω στην οποία πάτησε η Τουρκία, το σχέδιο “Αττίλας”, που χώριζε την Εισβολή σε δύο φάσεις, και για τις βαθύτερες συνέπειες της Εισβολής, όπως οι ανθρώπινες απώλειες, οι υλικές καταστροφές και τα κατεχόμενα εδάφη. Όσον αφορά τις πηγές των μαθητών, οι ίδιοι δήλωσαν ότι οι γνώσεις τους προέρχονται τόσο από το σχολείο όσο και από τους συγγενείς τους, που βίωσαν τα γεγονότα. Η γενική εικόνα στην πρώτη ερώτηση ήταν καλή, αφού οι συμμετέχοντες φάνηκε ότι ξέρουν τη βασική ιστορία με κάποιες λεπτομέρειες.

Η δεύτερη ερώτηση ήταν η εξής: **“Πώς νιώθετε σήμερα που ζείτε σε μια ημικατεχόμενη πατρίδα;”** Αδίκια, θυμός και θλίψη ήταν τα συναισθήματα που κυριάρχησαν στις περισσότερες απαντήσεις. Οι μαθητές εξήγησαν ότι είναι άδικο να τους στερείται παράνομα το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα, χωρίς ταυτότητα στην πατρίδα τους και ότι αισθάνονται θυμό για αυτά που έπρεπε να βιώσουν οι πρόγονοί τους, καθώς και για το ότι μένουν ξένοι στα σπίτια τους στα κατεχόμενα. Επιπλέον, θλίψη στους περισσότερους νέους δεν προκαλεί μόνο το ότι η πατρίδα τους είναι η μόνη ημικατεχόμενη χώρα στην Ευρώπη, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά και το ότι δεν υπάρχει καμία ουσιαστική επαφή μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων. “Είναι αδικία να μην μπορούμε να επισκεφθούμε ελεύθερα την κατεχόμενη Κύπρο, που κάποτε υπήρξε το σπίτι των παππούδων μας. Αλλά με θλίβει και η μεγάλη απόσταση μεταξύ των νέων Τουρκοκυπρίων και Ελληνοκυπρίων, δηλαδή οι σχεδόν ανυπαρκτές σχέσεις μεταξύ των κοινοτήτων. Είναι σαν να είμαστε σε ξεχωριστές χώρες.” Αυτή η απάντηση συνοψίζει περίπου τα συναισθήματα όλων των μαθητών που ρωτήθηκαν.

Το τελευταίο ερώτημα αφορούσε τις σκέψεις των μαθητών σχετικά με το μέλλον της Κύπρου. Στην ερώτηση **“Πώς βλέπετε το μέλλον της Κύπρου στα επόμενα 30 χρόνια;”** οι συμμετέχοντες διχάστηκαν σε αυτούς οι οποίοι βλέπουν το μέλλον ζοφερό και σε αυτούς που δεν παύουν να ελπίζουν σε καλύτερες μέρες. Οι πρώτοι υποστηρίζουν ότι σε 30 χρόνια από σήμερα, ακόμη δεν θα έχει βρεθεί μια λύση του Κυπριακού, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων. Αρχικά, αναφέρονται στην άρνηση του κυπριακού λαού να μείνει ενωμένος και να συμφωνήσει σε μια κοινή λύση, έπειτα μιλούν για τα κομματικά συμφέροντα και τέλος για τις πρακτικές δυσκολίες που θα προκύψουν από μια ενδεχόμενη λύση, όπως είναι η διευθέτηση του περιουσιακού. Από την άλλη πλευρά, όσοι αισιοδοζουν πιστεύουν ότι η Κύπρος θα συνεχίσει να εξελίσσεται όπως η υπόλοιπη Ευρώπη και πως οι σχέσεις μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων θα βελτιωθούν. Οι νέοι που εντάσσονται σε αυτήν την ομάδα, φαίνεται να ελπίζουν σε μια πιθανή λύση και στην ομαλή λειτουργία ενός ενιαίου κράτους.

“Αν η γενιά μου ζητηνθεί και ευαισθητοποιηθεί, ελπίζω σε ένα πιο φωτεινό μέλλον. Αν ακόμη είμαστε διχασμένοι ή, ακόμα χειρότερα, δεν ενδιαφερόμαστε καν, βλέπω στασιμότητα και μηδενική πρόοδο”. Η συγκεκριμένη απάντηση ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες, αφού ο μαθητής, συνειδητοποιήμένος και ρεαλιστής, αναγνωρίζει τις ευθύνες της γενιάς του σήμερα, της γενιάς μας.

Το Μουσείο Αγώνος: Άγρυπνος φρουρός της Ιστορίας

2025: 70 χρόνια από την έναρξη του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα των Κυπρίων για Ένωση με την Ελλάδα

Της Κωνσταντίνας Ευθυβούλου

ΕΡΕΥΝΑ

ΕΡΕΥΝΑ

Εντός των τειχών της Λευκωσίας, στην πλατεία Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, βρίσκεται το Μουσείο Αγώνος 1955-59, το οποίο διαφυλάσσει τη μνήμη του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα των Κυπρίων κατά της βρετανικής κυριαρχίας και τη μνήμη των ηρώων που θυσιάστηκαν για την ένωση της Κύπρου με τη μητέρα - πατρίδα, Ελλάδα. Η δράση της ΕΟΚΑ περιλάμβανε ένοπλες επιθέσεις, σαμποτάζ και στοχευμένα πλήγματα κατά Βρετανών αξιωματούχων, στρατιωτικών εγκαταστάσεων και άλλων στόχων που θεωρούνταν σύμβολα της αποικιοκρατίας. Η προσπάθεια αυτή του κυπριακού λαού δυστυχώς δεν ευοδώθηκε. Αντ’ αυτού οδηγηθήκαμε στον συμβιβασμό της Ζυρίχης, ο οποίος έθεσε τα θεμέλια για την ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960 και την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το Μουσείο Αγώνος Λευκωσίας ιδρύθηκε το 1961, δύο χρόνια μετά τη λήξη του Αγώνα και είναι

σήμερα ένα από τα πιο εντυπωσιακά μουσεία. Στον χώρο του Μουσείου εκτίθενται πλούσιο φωτογραφικό υλικό, κείμενα των αγωνιστών, φυλλάδια που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της τετραετίας του Αγώνα, πρωτοσέλιδα εφημερίδων της εποχής, προσωπικά αντικείμενα των αγωνιστών, όπως όπλα, ασύρματοι, ραδιόφωνα, στολές και ο περίφημος όρκος που έδιναν τα μέλη της.

Εκτίθεται, επίσης, η αυθεντική αγχόνη που χρησιμοποιήθηκε από τους Άγγλους, για να απαγχονίσουν 9 μέλη της ΕΟΚΑ, όπως και οι επιστολές που έγραψαν οι αγωνιστές σε αγαπημένα τους πρόσωπα μέσα από τα κελιά των μελλοθανάτων.

Το μουσείο δίνει το μήνυμα πως η ιστορία είναι ζωντανή και φωτίζει το μέλλον.

Πλατεία Αρχιεπισκόπου Κυπριανού
Δευτέρα - Παρασκευή 8:00 - 14:30
Τηλέφωνο: 22305878

Διαφορετικοί αγώνες, ίδια ιδανικά

Ο αγώνας της ΕΟΚΑ 1955-59 κατά της αποικιοκρατίας μάς εμπνέει

Του Φοίβου Σαλονικίδη

ΕΡΕΥΝΑ

Σε αυτό το πλαίσιο, η σύγχρονη κοινωνία φαίνεται να έχει στρέψει το ενδιαφέρον της σε πρότυπα που βασίζονται στη φήμη, την οικονομική επιτυχία και την προβολή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι νέοι μεγαλώνουν σε έναν κόσμο όπου η δημοτικότητα στα ψηφιακά μέσα εκλαμβάνεται συχνά ως ένδειξη αξίας, ενώ οι ιστορικές μορφές θυσίας και ηρωισμού φαίνονται μακρινές και ξεπερασμένες. Παράλληλα, η εκπαίδευση, αν και περιλαμβάνει την ιστορική γνώση, δεν δίνει έμφαση στην ουσιαστική κατανόηση των ηθικών διλημμάτων και των αξιών που πηγάζουν από αυτήν. Το αποτέλεσμα είναι μια γενιά που, αν και διαθέτει πληθώρα πληροφοριών, συχνά δεν μπορεί να διακρίνει το βάθος και τη σημασία των ιστορικών προτύπων. Ωστόσο, το ότι μια κοινωνία στρέφεται προς έναν πιο υλιστικό και ατομικιστικό τρόπο ζωής, δεν σημαίνει πως η ανάγκη για ηθικά πρότυπα έχει εκλείψει. Το ζητούμενο είναι να ξαναβρούμε τον τρόπο να συνδέσουμε τις αξίες του παρελθόντος με τις προκλήσεις του παρόντος.

Ο ηρωισμός σήμερα

Αυτό, λοιπόν, σημαίνει ότι τα πρότυπα των αγωνιστών της ΕΟΚΑ έχουν καταστεί επίκαιρα και κατά συνέπεια έχουν πολλά να προσφέρουν στη σύγχρονη νεολαία. Συγκεκριμένα, οι αρχές που ενσάρκωσαν παραμένουν εξαιρετικά επίκαιρες, αρκεί να επαναπροσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο προβάλλονται και συνδέονται με τις προκλήσεις του παρόντος. Η έννοια της αυτοθυσίας, για παράδειγμα, δεν αφορά αποκλειστικά την ένοπλη σύγκρουση ή την αντίσταση σε έναν ξένο κατακτητή, αλλά μπορεί να εκφραστεί και μέσα από την επιμονή στην υπεράσπιση αξιών όπως η δημοκρατία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη.

Ρένος Κυριακίδης

Ο Ρένος Κυριακίδης γεννήθηκε στην Κακοπετριά το 1931. Αποφοίτησε από το Παγκύπριον Γυμνάσιον το 1951 και από το Φυσιογνωστικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1961, αφού όταν ξέσπασε ο Εθνικοαπελευθερωτικός Αγώνας της ΕΟΚΑ (1955-59) διέκοψε τις σπουδές του και έπεισε να υπηρετήσει τη σκλαβωμένη πατρίδα. Η προσφορά του στον Αγώνα υπήρξε σημαντικότητι. Ο «Ρωμανός» της ΕΟΚΑ, πρώτος τομεάρχης της περιοχής Πιτσιλιάς – Αμιάντου, υπήρξε αφοσιωμένος, σκληροτράχηλος, αποτελεσματικός και πολυμήχανος, με ηγετικά χαρίσματα και σημαντική δράση. Η σύλληψή του στη μάχη των Σπηλιών, τον Δεκέμβριο του 1955, δεν μπόρεσε να κατασιγάσει τον πόθο του για ελευθερία και Ένωση, ο οποίος ξεχειλίζει τόσο στα συγκλονιστικά, βιωματικά Τετράδια Φυλακών που δημοσίευσε όσο και στο υπόλοιπο έργο του: βιβλία, άρθρα και μελέτες εκπαιδευτικού και ιστορικού περιεχομένου, ομιλίες και συνεντεύξεις που με προθυμία παραχωρεί σε όσους τον προσεγγίσουν επιθυμώντας να βαφιστούν στα ελληνορθόδοξα ιδανικά που ο ίδιος με προσήλωση υπηρετεί μέχρι τα βαθιά του γεράματα. Αισθανόμαστε προνομιούχοι που γνωρίσαμε από κοντά αυτόν τον φλογερό ιδεολόγο που με τον λόγο και το έργο του παρακινεί σε δράση και αγώνα, σε όλα τα μετερίζια στα οποία καλείται να σταθεί όρθιος ο Ελληνισμός.

Αγωνιστές που κάθισαν στα ίδια με εμάς θρανία

Αναμφίβολα, ανάμεσα στους σπουδαίους αγωνιστές της ΕΟΚΑ συγκαταλέγονται προσωπικότητες όπως η Μαρούλα Βιολάρη-Ιακωβίδου και ο Ρένος Κυριακίδης, απόφοιτοι του σχολείου μας, του Παγκυπρίου Γυμνασίου, των οποίων η δράση καταδεικνύει το εύρος του αγώνα, που δεν περιορίστηκε στη μάχη με τα όπλα, αλλά επεκτάθηκε στην καθημερινή αντίσταση και στην αυταπάρνηση για έναν υψηλότερο σκοπό. Η Μαρούλα Βιολάρη-Ιακωβίδου, μία νέα γυναίκα που επέλεξε να αφιερωθεί στην υπόθεση της πατρίδας, αποδεικνύει ότι ο ηρωισμός αποτελεί μια αρετή που δεν εξαρτάται από το φύλο και σχετίζεται πρωτίστως με το ήθος και τη θέληση για δράση. Ομοίως, ο Ρένος Κυριακίδης, με την αφοσίωσή του στον αγώνα και την πίστη του στις αρχές της ελευθερίας και της εθνικής αξιοπρέπειας, αναδεικνύεται σε ένα πρότυπο που μπορεί να εμπνεύσει οποιονδήποτε νέο άνθρωπο επιθυμεί να σταθεί αντάξιος των προκλήσεων της εποχής του.

GPS στον σύγχρονο κόσμο

Η ιστορία δεν υπάρχει για να την τοποθετούμε σε βάθρα και να την αντιμετωπίζουμε ως μουσειακό έκθεμα, αλλά για να την αξιοποιούμε, ώστε να μας καθοδηγήει στο παρόν και να μας προετοιμάζει για το μέλλον. Οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ, όπως όλα τα ιστορικά πρότυπα, δεν ζητούν απλώς την τιμή μας, αλλά τη διάθεσή μας να διασχούμε από αυτούς. Η νέα γενιά έχει το δικαίωμα να διαμορφώσει τη δική της ταυτότητα και να χαράξει τη δική της πορεία, αλλά δεν έχει την πολυτέλεια να λησμονήσει ότι η ελευθερία, η αξιοπρέπεια και η αγωνιστικότητα δεν είναι αφηρημένες έννοιες, αλλά αξίες που χρειάζονται συνεχή υπεράσπιση και καθημερινή εφαρμογή. Ίσως, αν οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ μπορούσαν να δουν τη σημερινή κοινωνία, να απορούσαν για την αδιαφορία πολλών νέων απέναντι στην ιστορία. Ίσως να ένιωθαν απογοήτευση που τα ιδανικά για τα οποία θυσιάστηκαν αντιμετωπίζονται με απάθεια. Η, ίσως, να πίστευαν πως κάθε γενιά έχει τον δικό της αγώνα, τις δικές της προκλήσεις και τον δικό της τρόπο να δείξει ανταχή, ήθος και αυταπάρνηση. Το ερώτημα, λοιπόν, δεν είναι αν μπορούμε να ζήσουμε όπως εκείνοι, αλλά αν έχουμε το θάρρος να εμπνευστούμε από αυτούς και να χτίσουμε ένα μέλλον αντάξιο της θυσίας τους.

Μαρούλα Βιολάρη Ιακωβίδου

Η «Νεφέλη» της ΕΟΚΑ, η 17χρονη μαθητριάδα που κουβάλησε με θάρρος και αυταπάρνηση στον κόρφο της τις προκηρύξεις της Εθνικής Οργάνωσης των Ελλήνων της Κύπρου μαζί με τον πόθο τους για ελευθερία και Ένωση με την μητέρα πατρίδα Ελλάδα (1955-59), υπήρξε η πρώτη γυναίκα δημοσιογράφος της Κύπρου. Γεννημένη το 1937 στα Σπήλια, υπηρέτησε σε όλη της την ζωή από το μετερίζι της έντυπης δημοσιογραφίας -και όχι μόνο- τις αξίες και τα ιδανικά της γενιάς της, που μέχρι σήμερα μας εμπνέουν και μας καθοδηγούν. Ήδη από την εφηβική ηλικία, η γοητεία της πένας της έγινε αιτία στα 17 της χρόνια (αμέσως μετά την αποφοίτησή της από το Παγκύπριο Γυμνάσιο) να γίνει συνεργάτης της εφημερίδας Έθνος. Ακολούθησε η συνεργασία της με το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα της Κύπρου (1966-1997) ως συντάκτριας στο τμήμα ειδήσεων και η ενασχόλησή της με τη δημοσίευση χρονογραφημάτων, μελετών και άρθρων σε διάφορα έντυπα. Ανεκτίμητης αξίας είναι το δημοσιευμένο και αδημοσίευτο έργο της για την περίοδο του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα της ΕΟΚΑ, που αποτελεί σημαντική ιστορική μαρτυρία για την εποχή. Η κυρία Ιακωβίδη Βιολάρη αποτελεί πρότυπο αγωνιστικότητας και ήθους για μας σήμερα, όχι μόνο γιατί κατάφερε με το πάθος και τον ζήλο της να διακριθεί σε ένα επάγγελμα καθαρά ανδροκρατούμενο στη δική της εποχή, αλλά κυρίως γιατί αφιέρωσε τη ζωή της στην ανάδειξη της αλήθειας, έδωσε όλες τις μάχες που χρειάστηκε να δώσει πάντα από την πρώτη γραμμή και συνεχίζει ως σήμερα να μας προσφέρει με τη γενναιοδωρία της ψυχής της τους καρπούς της μακρόχρονης εμπειρίας της -μπούσουλα για να μην ξεστρατίσουμε.

ΟΛΟΙ ίσοι; Δεν νομίζω!

Η συμπερίληψη στον αθλητισμό τίθεται εκ νέου υπό αμφισβήτηση

Του Χαράλαμπου Κούννου

Η συμπερίληψη στον αθλητισμό είναι η ιδέα ότι όλοι οι άνθρωποι ανεξαρτήτως φύλου, θρησκείας, εξωτερικής εμφάνισης, σεξουαλικού προσανατολισμού, σωματικής ακεραιότητας και κοινωνικής τάξης έχουν δικαίωμα συμμετοχής στον αθλητισμό. Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες, τα γυναικεία αθλήματα, καθώς και η ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα και τα άτομα με ειδικές ικανότητες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

Ο φτωχός συγγενής

Τα γυναικεία αθλήματα υποτιμούνται σε σχέση με τα αντίστοιχα ανδρικά. Αυτό σημαίνει χαμηλές χρηματοδοτήσεις, έλλειψη πρόσβασης σε σύγχρονες αθλητικές υποδομές και περιορισμένη δημοτικότητα. Οι γυναίκες αθλήτριες αμείβονται χαμηλότερα σε σχέση με τους άντρες. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί το πρωτάθλημα αμερικανικής καλαθόσφαιρας. Ο πιο ακριβοπληρωμένος άντρας αθλητής του NBA, Steph Curry, κερδίζει 56 εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο ενώ η πιο ακριβοπληρωμένη γυναικά αθλήτρια του WNBA, η Jackie Young, κερδίζει μόλις μισό. Εύλογο, αφού το NBA βγάζει 11 δισεκατομμύρια κέρδος το 2024, ενώ το WNBA μόλις 200 εκατομμύρια.

Ο αποκλεισμός καλά κρατεί

Παράλληλα, οι αθλητές με σωματικές ή νοητικές αναπηρίες αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα, καθώς η περιθωριοποίησή τους από την κοινωνία τούς ακολουθεί και στον αθλητισμό. Οι περισσότερες αθλητικές εγκαταστάσεις δεν είναι προσβάσιμες σε αυτούς. Η κρατική χορηγία είναι ελάχιστη -έως και μηδενική- και πολλοί αθλητές αναγκάζονται να αναλάβουν οι ίδιοι τα έξοδά τους.

Ο πλανητάρχης δείχνει τον δρόμο...

Όμως την χειρότερη μεταχείριση από όλους την αντιμετωπίζουν τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας και συγκεκριμένα τα φυλομεταβατικά ή transsexual άτομα. Πολλές φορές συναντούν ομοφοβικές

συμπεριφορές τόσο από τις αντρικές όσο και από τις γυναικείες αθλητικές κοινότητες. Ο Τραμπ, μάλιστα, αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων του στις αρχές του 2025, υπέγραψε διάταγμα αποκλεισμού των τρανς αθλητριών από τα γυναικεία αθλήματα, απειλώντας με διακοπή χρηματοδότησης τα σχολεία που δεν συμμορφώνονται.

Η Βιολογία αποφαινεται

Η ελεύθερη έκφραση σεξουαλικής προτίμησης αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα κάθε ανθρώπου όπως και η ελεύθερη συμμετοχή και οι ίσες ευκαιρίες στον αθλητισμό. Στο θέμα αυτό η επιστήμη της Βιολογίας είναι κάθετη και τονίζει ότι τα άτομα που έχουν γεννηθεί άντρες, ανεξαρτήτως σεξουαλικότητας, έχουν φυσικό πλεονέκτημα έναντι των γυναικών. Αυτό αποτελεί πρόβλημα τόσο για τις τρανς γυναίκες αθλήτριες που έχουν άδικο πλεονέκτημα έναντι των συναγωνιστριών τους, αλλά και για τους τρανς άνδρες αθλητές, οι οποίοι βρίσκονται αντίστροφα σε μειονεκτική θέση.

Δίκαιος αθλητισμός = δίκαιη κοινωνία

Χρειάζονται, λοιπόν, στοχευμένες και ουσιαστικές δράσεις: εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σημασία της συμπερίληψης, κρατικές χορηγίες, για να εκσυγχρονιστούν οι αθλητικές υποδομές, ώστε να είναι προσβάσιμες σε όλους. Υποτροφίες από Πανεπιστήμια, δωρεάν αθλητικά προγράμματα συμπερίληψης στο σχολείο. Τέλος, η ανάδειξη προτύπων και η προώθηση αθλητών οι οποίοι διακρίνονται παρά τα εμπόδια θα ωθήσουν περισσότερα άτομα να ασχοληθούν με τον αθλητισμό.

Οι αθλητικοί φορείς, οι κυβερνήσεις και οι κοινωνίες πρέπει να εργαστούν μαζί για να διασφαλίσουν ότι ο αθλητισμός είναι ένας χώρος όπου όλοι αισθάνονται ευπρόσδεκτοι, ανεξαρτήτως των διαφορών τους. Γιατί με τη δημιουργία ενός δίκαιου αθλητικού περιβάλλοντος δημιουργούμε, επίσης, ένα πρότυπο για μια πιο δίκαιη και συλλογική κοινωνία.

Το γυναικείο ποδόσφαιρο δίνει μάχη για τη ζωή

Της Ειρήνης Χατζηγηγορίου

30 Μαρτίου 2022, η γυναικεία ομάδα της Μπαρτσελόνα σε αγώνα προημιτελικής φάσης του Champions League εναντίον του αιώνιου αντιπάλου της, της Ρεάλ Μαδρίτης, μέσα σε ένα από τα πιο ιστορικά γήπεδα του πλανήτη, το Camp Nou, σημειώνει το παγκόσμιο ρεκόρ προσέλευσης θεατών σε αγώνα γυναικείου ποδοσφαίρου: 91.553 θεατές. 11 Νοεμβρίου 2024, αποκαλύπτεται το κέρνιο ομοίωμα της γνωστής τερματοφύλακα της Εθνικής Αγγλίας, Mary Earps, στο “Madame Tussauds”, το πρώτο και μοναδικό ομοίωμα γυναικάς ποδοσφαιρίστριας στο διάσημο μουσείο του Λονδίνου.

Κύπρος: 19 Ιανουαρίου 2025, μόνο τέσσερις ομάδες αποτελούν πλέον το Παγκύπριο Πρωτάθλημα Γυναικών Πρώτης Κατηγορίας. Δύο ομάδες αποχώρησαν πρόσφατα: Η Λευκοθέα λόγω οικονομικών δυσκολιών και η Καρμινώτισσα, επειδή οι παίκτριες απέχουν από τα γήπεδα ως ένδειξη διαμαρτυρίας για τη μη καταβολή των δεδουλευμένων τους. Σε μια εποχή που το γυναικείο ποδόσφαιρο ανθίζει παγκοσμίως, στην Κύπρο παλεύουμε να κρατήσουμε ζωντανό το γυναικείο πρωτάθλημα, το οποίο δεν προβάλλεται αρκετά από τα ΜΜΕ ούτε χρηματοδοτείται επαρκώς από την αρμόδια ομοσπονδία. Δεκάδες κορίτσια που αγωνίζονται στις ακαδημίες, που έχουν όνειρα και πάθος για το άθλημα, ανησυχούν καθημερινώς για το τι μέλλει γενέσθαι. Που θα παίξουν όταν μεγαλώσουν; Άραγε θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν το άθλημα και τα όνειρά τους;

Η δύναμη δεν είναι αντρική υπόθεση

Της Λιουντμίλας Μπαχτεγιαρίαν

Σε έναν κόσμο που συχνά συνδέει τις πολεμικές τέχνες με τη σωματική δύναμη, οι γυναίκες στο ταεκβοντό αποδεικνύουν καθημερινά ότι η πραγματική δύναμη πηγάζει από την πειθαρχία, την αποφασιστικότητα και το πνεύμα. Το ταεκβοντό είναι μια κορεάτικη πολεμική τέχνη αυτοάμυνας, της οποίας οι τεχνικές εφαρμόζονται με τα πόδια (Tae), με τα χέρια (Kwon) και με την πνευματική, την ηθική και ψυχική δύναμη του ανθρώπου (Do). Η συμμετοχή των γυναικών στο ταεκβοντό στην Κύπρο συνεχίζει να αυξάνεται, με τις αθλήτριες να συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη και την προβολή του αθλήματος τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων, όπως π.χ. η αθλήτρια Ανελίς Σπαρσή, που κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο σε διεθνή διοργάνωση, επιδεικνύοντας το υψηλό επίπεδο των Κυπρίων αθλητριών. Άρχισα να ασχολούμαι με ταεκβοντό πριν από 4 χρόνια. Συνήθως το μάθημα διεξάγεται μέσα στη φύση, γιατί το συνδυάζουμε με τις ενεργειακές ασκήσεις Qi Gong. Αν κάποιος αναρωτηθεί αν το ταεκβοντό είναι ένα βίαιο άθλημα, η απάντηση είναι όχι. Το ταεκβοντό διδάσκει σεβασμό, ευγένεια, μετριοφροσύνη και αυτοκυριαρχία. Προσωπικά, με βοηθάει στην συγκέντρωση, σε έναν κόσμο που με βομβαρδίζει καθημερινά με διαγωνίσματα, υποχρεώσεις και φροντιστήρια.